

13. EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

13. Ekonomické a hospodářské podmínky

- I. Úvod k tématu
- II. Sledované jevy ÚAP ČR
 - 13.1. Státem podporované regiony dle SRR ČR 2021+
 - 13.2. Ekonomická aktivita podle odvětví
 - 13.2.1. Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru
 - 13.2.2. Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru
 - 13.2.3. Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru
 - 13.3. Daňové příjmy rozpočtů obcí a krajů
 - 13.3.1. Daňové příjmy rozpočtů krajů
 - 13.3.2. Daňové příjmy rozpočtů obcí
 - 13.3.3. Daňové příjmy rozpočtů obcí (SO ORP)
 - 13.4. Hrubý domácí produkt
 - 13.5. Nezaměstnanost a počet uchazečů o zaměstnání
 - 13.5.1. Podíl nezaměstnaných osob
 - 13.5.2. Dlouhodobá nezaměstnanost
 - 13.6. Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a škol
 - 13.7. Míra podnikatelské aktivity
- III. Závěrečný souhrn
- IV. Právní rámec, zákony a vyhlášky
- V. Použité zdroje
- VI. Použité zkratky
- VII. Seznam grafických listů kapitoly 13
- VIII. Přílohy

13. Ekonomické a hospodářské podmínky

I. Úvod k tématu

Ekonomická situace v České republice

V posledních několika letech je ve vývoji ekonomické situace v České republice možné identifikovat několik zásadních trendů.

Od konce celosvětové ekonomické krize, která trvala cca mezi roky 2008–2014, měla ekonomika ČR období silného hospodářského růstu, které trvalo až do roku 2019.

V roce 2020 zaznamenala česká ekonomika v návaznosti na opatření související s pandemií Covid-19 propad. Oživení přicházelo pozvolna, a jen v některých sektorech ekonomik jako je zpracovatelský průmysl, stavebnictví nebo obchod. Období pandemie Covid-19 ovšem zvýznamnilo některá jiná odvětví jako je farmaceutický průmysl, informační a komunikační technologie nebo doručovací služby.

K následkům pandemie Covid-19 se v letech 2022 a 2023 přidaly další faktory, které zásadně ovlivňovaly stav české ekonomiky – zejména energetická krize, problémy v dodavatelských řetězcích a vysoká míra inflace. Ekonomika ČR proto v těchto letech spíše stagnovala.

V průběhu roku 2024 se nicméně situace postupně stabilizovala a rok 2025 byl již ve znamení výraznějšího ekonomického růstu, ač o jeho setrvání a budoucím vývoji lze spekulovat. Budoucí ekonomický vývoj v České republice bude záviset na vývoji válečného konfliktu na Ukrajině, vývoji energetické situace v Evropě i na vývoji hospodářské situace v ekonomicky silnějších zemích (například v sousedním Německu).

Obecně je však možné konstatovat, že Česká republika je země s vyspělou tržní ekonomikou, stále výrazně zaměřenou na průmysl, která se vyznačuje silnou orientací na export, nízkou nezaměstnaností a solidní úrovní lidského kapitálu.

Ekonomická výkonnost

Základním ukazatelem výkonnosti národního hospodářství je **hrubý domácí produkt (HDP)**. Vývoj HDP v běžných cenách v letech 2014–2023 ukazuje na dlouhodobý stabilní růst národního hospodářství ČR. Mezi roky 2014 a 2023 se HDP celkově zvýšilo o cca 75 %. Jediný meziroční pokles za posledních 10 let byl zaznamenán v roce 2020 v důsledku restriktivních opatření spojených s pandemií Covid-19. Chod hospodářství a pracovní trh ovšem zdaleka nebyl narušen v takové míře jako během hospodářské krize (narušení mělo kratší trvání).

Tab. 13.1: Vývoj hrubého domácího produktu (HDP) v České republice v letech 2014–2023

	HDP v běžných cenách (v mil. Kč)	HDP/obyv. v běžných cenách (v Kč)	HDP/obyv. v PPS (v %; EU 27 = 100 %)
2014	4 377 991	416 801	87,6
2015	4 651 813	442 711	88,5
2016	4 843 030	460 641	89,3
2017	5 179 344	492 289	91,8
2018	5 475 773	519 808	93,0
2019	5 888 869	558 170	94,7
2020	5 828 318	554 964	95,6
2021	6 307 755	600 690	91,7
2022	7 049 872	655 221	89,7
2023	7 659 655	704 139	91,1

Zdroj: Databáze regionálních účtů ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <<https://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Ukazatele%20v%20region%E1In%EDm%20%E8len%ECn%ED&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>.

Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

Vývoj českého HDP v přepočtu na 1 obyvatele v paritě kupní síly (PPS) ve srovnání s průměrem Evropské unie byl ve sledovaném období oproti vývoji HDP v běžných cenách odlišný. Do roku 2020 (včetně) se tento ukazatel zvyšoval a ČR se postupně přibližovala průměru EU. Nejbližší mu byla právě v roce 2020 (95,6 %), kdy byl v ČR zaznamenán meziroční pokles HDP. Tento fakt napovídá, že české hospodářství nebylo pandemií ovlivněno tak, jako hospodářství v některých jiných zemích EU. V následujících letech byl ovšem zaznamenán pokles tohoto ukazatele, což naopak poukazuje na problematické vyrovnávání s negativními vlivy popsány výše v textu. V roce 2023 nicméně došlo k poměrně výraznému zvýšení.

V této souvislosti je nutné zmínit, že změny HDP na 1 obyvatele v PPS vůči průměru EU neovlivňuje pouze vývoj ekonomické výkonnosti ČR, ale také stav v ostatních členských zemích (změna hodnoty nutně nemusí znamenat změny v ekonomické situaci ČR). Změnu hodnoty ukazatele taktéž výrazně ovlivňuje vstup či výstup členské země do, respektive z EU (např. vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v roce 2020).

Zaměstnanost v národním hospodářství

Důležitým ukazatelem hospodářských podmínek v daném území je také stav zaměstnanosti a její struktury. Celková zaměstnanost v České republice se výrazně zvyšovala v období 2013–2019, kdy byl v ČR zaznamenán nejvyšší počet zaměstnaných od roku 1993 (cca 5,3 milionu osob). Nárůst v tomto období byl ovlivněn zejména klesající nezaměstnaností a pracovní migrací ze zahraničí. Od roku 2020 se počet zaměstnaných začal snižovat, přičemž v roce 2023 bylo zjištěno jen cca 5 milionů zaměstnaných. Příčin sledovaného poklesu může být více – mírně rostoucí míra nezaměstnanosti, ale také obměna části pracovní síly v ekonomicky aktivním věku. Část početnějších kohort narozených v 50. a 60. letech postupně dosáhla důchodového věku a zároveň osoby narozené okolo roku 2000, jež vstupují na trh práce, patří k nejméně početným ročníkům v historii měření.

Tab. 13.2: Zaměstnanost v České republice v letech 2013, 2018 a 2023

Zaměstnaní v národním hospodářství ¹	2013		2018		2023	
	Celkem (tis. osob)	v %	Celkem (tis. osob)	v %	Celkem (tis. osob)	v %
Celkem	4 937,1	100,0	5 293,8	100,0	5 060,8	100,0
Zemědělství	149,6	3,0	148,3	2,8	138,9	2,7
Průmysl (vč. stavebnictví)	1 851,9	37,5	1 984,9	37,5	1 805,9	35,7
Služby	2 912,8	59,0	3 119,7	58,9	3 073,7	60,7

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM03&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&str=v221&u=v228_VUZEMI_97_19>. Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

Z hlediska struktury zaměstnanosti pokračuje postupná terciarizace. V roce 2023 bylo v sektoru služeb zaměstnáno 60,7 % zaměstnaných. Dle VŠPS byl zvyšující se počet zaměstnaných v terciérním sektoru dán v posledních letech především na úkor sekundárního sektoru. Přesto je v průmyslových odvětvích stále zaměstnáno více než 35 % zaměstnaných (35,7 % v roce 2023). Česká republika patří spolu s Rumunskem a Bulharskem k zemím s jednou z nejvyšších zaměstnaností v sekundárním sektoru v EU. Ač jsou na krajské úrovni zřejmé výrazné prostorové diference, většina krajů si zachovává silnou průmyslovou základnu a navazuje na historicky silný vliv různých odvětví zpracovatelského průmyslu.

Nejméně osob je dlouhodobě zaměstnaných v primárním sektoru a jejich podíl se stále pomalu snižuje (2,7 % v roce 2023). Důvod lze přisoudit jednak modernizaci a automatizaci provozu agrární techniky, tak též upadajícímu významu pěstování některých plodin a nedostatečné snaze při financování obnovy jejich pěstování, čehož typickým příkladem může být sadba ovocných stromů.

Příjmy a výdaje krajů a obcí

Při plánování rozvoje území je třeba zohlednit ekonomickou situaci příslušného regionu nebo obce. Základní informace o ekonomické situaci územně samosprávných celků podávají **data o příjmech a výdajích krajských a obecních rozpočtů**. Příjmy jednotlivých územních celků lze dělit na daňové, nedaňové a kapitálové příjmy a na přijaté transfery. Výdaje se rozděluje na běžné a kapitálové.

Daňové příjmy krajů a obcí v České republice se řídí zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní (RÚD), v platném znění, přičemž daňové příjmy představují většinu příjmů krajů a obcí. Zahrnují daně z příjmu fyzických a právnických osob a daň z přidané hodnoty. V rámci obecních příjmů dále místní daně, jako je daň z nemovitosti a poplatky za komunální odpad, chování psa či jiné poplatky vyplývající z obecních vyhlášek. Tyto zdroje příjmů jsou zároveň nejstabilnější.

Nedaňové příjmy pochází z vlastní činnosti krajů a obcí či z jejich majetku. Zahrnují příjmy z prodeje služeb, nájemného z obecního/krajského majetku, příjmů z činností příspěvkových organizací, pokut, úroků z účtů a jiné. Nedaňové příjmy jsou tak závislé na vlastní hospodářské činnosti dané administrativní jednotky.

Kapitálové příjmy jsou minoritní složkou celkových příjmů a sestávají z prodeje pozemků, budov a bytů nebo nehmotného majetku, příjmů z prodeje akcií či splátek poskytnutých půjček. Tyto příjmy jsou nestabilní a obvykle jednorázové.

Velmi významnou, mnohdy největší, část krajských a obecních rozpočtů představují **přijaté transfery** v podobě dotací, zejména ze státního rozpočtu, státních fondů anebo od Evropské unie.

Celkové příjmy a výdaje krajů i obcí v letech 2019–2023 postupně rostly, v celém tomto období ovšem u obcí i krajů platilo, že v žádném sledovaném roce výdaje nepřevýšily příjmy (saldo příjmů a výdajů bylo vždy kladné). Celkové příjmy krajů dosáhly v roce 2023 výše cca 498 mld. Kč a výdaje cca 452 mld. Kč. Celkové příjmy obcí dosáhly ve stejném období cca 493 mld. Kč a výdaje cca 437 mld. Kč.

¹ Jednotlivé odvětvové sektory zahrnují údaje za následující sekce dle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE: Zemědělství – sekce A; Průmysl (vč. stavebnictví) – sekce B až F; Služby – sekce G až S.

Daňové příjmy krajů a obcí v přepočtu na 1 obyvatele v letech 2019–2023 v souvislosti s celkovou ekonomickou situací postupně rostly, vyjma dočasného poklesu v roce 2020, v souvislosti s důsledky pandemie Covid-19. V roce 2023 dosáhly daňové příjmy na jednu osobu průměrné výše 18 550 Kč u krajských rozpočtů a 31 255 Kč u obecních rozpočtů.

Průměrnou výši daňových příjmů v přepočtu na obyvatele nicméně výrazně ovlivňují daňové příjmy hlavního města Praha, které jsou neúměrně vyšší než u zbytku ČR. Důvodem tohoto stavu je především vysoký počet obyvatel v hlavním městě², ale také velký počet ekonomických subjektů, ačkoliv jde často pouze o sídlo firmy s provozem v jiném místě ČR, nebo vysoké příjmy z poplatků v souvislosti s cestovním ruchem a dalších. Proto je vhodné sledovat také výši daňových příjmů krajských a obecních rozpočtů bez zahrnutí Prahy. Daňové příjmy krajských rozpočtů bez Prahy dosáhly v roce 2023 výše 11 208 Kč na obyvatele a daňové příjmy obecních rozpočtů bez Prahy činily 25 762 Kč na obyvatele.

Tab. 13.3: Vývoj příjmů a výdajů krajů a obcí České republiky v letech 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Kraje					
příjmy celkem (v tis. Kč)	333 890 841	359 276 491	396 942 599	433 722 860	497 584 758
výdaje celkem (v tis. Kč)	313 393 857	355 403 401	373 036 101	410 553 348	452 330 022
saldo příjmů a výdajů (v tis. Kč)	20 496 984	3 873 090	23 906 499	23 169 512	45 254 736
daňové příjmy na 1 obyvatele (v Kč)	13 221	12 504	14 319	15 888	18 550
daňové příjmy na 1 obyvatele (v Kč) – bez Prahy	8 002	7 561	8 643	9 669	11 208
Obce					
příjmy celkem (v tis. Kč)	360 463 283	368 980 139	392 404 170	437 483 540	493 060 084
výdaje celkem (v tis. Kč)	334 934 056	349 944 926	359 079 165	412 139 225	437 350 080
saldo příjmů a výdajů (v tis. Kč)	25 529 228	19 035 213	33 325 005	25 344 315	55 710 004
daňové příjmy na 1 obyvatele (v Kč)	22 929	21 571	24 343	27 304	31 255
daňové příjmy na 1 obyvatele (v Kč) – bez Prahy	19 082	17 921	20 051	22 721	25 762

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=FIN01&sp=A&pvoc=&katalog=33877&z=T>>. <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&sp=A&katalog=33155&pvo=DEM14&str=v94&u=v97_VUZEMI_100_3018>. Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

II. Sledované jevy ÚAP ČR

13.1. Státem podporované regiony dle SRR ČR 2021+

Státem podporované regiony jsou dle § 4 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění, regiony, jejichž rozvoj je třeba podporovat s ohledem na dynamický a vyvážený rozvoj České republiky, zvyšování hospodářské a sociální úrovně územních samosprávných celků a udržování jejich hospodářské, sociální a územní soudržnosti.

Podmínky pro vymezení státem podporovaných regionů, v souladu s tímto zákonem, stanovuje Strategie regionálního rozvoje, aktuálně ve znění **Strategie regionálního rozvoje 2021+** (SRR ČR 2021+), přičemž jejich aktuální rozsah je přílohou usnesení vlády k materiálům Zpráva o uplatňování SRR ČR 2021+ a Akční plán Strategie

² Počet obyvatel je hlavním kritériem v rozpočtové určení daní, přičemž platí, že čím více obyvatel obec má, tím vyšší částku na obyvatele dostává.

13. EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

regionálního rozvoje ČR 2025–2027 (*Usnesení vlády č. 932 ze dne 11. 12. 2024*). Dle tohoto dokumentu jsou za státem podporované regiony ve smyslu § 4 zákona č. 248/2000 Sb., považována:

- tzv. **hospodářsky a sociálně ohrožená území** (HSOÚ),
- **obce na území bývalých vojenských újezdů a obce ovlivněné územím bývalých vojenských újezdů**.

Kromě těchto státem podporovaných regionů definuje SRR ČR 2021+ také tzv. **strukturálně postižené kraje**.

Strukturálně postižené kraje

Strukturálně postiženými kraji jsou myšleny kraje **Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský**.

Důvody vymezení dle SRR ČR 2021+:

- Koncentrace sociálních, ekonomických a environmentálních problémů.
- Vazba na existující Strategický rámec hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje.

Společným problémem strukturálně postižených krajů je nízká míra ekonomického růstu a zaostávání za ostatními regiony ČR. To je zásadní vnitřní charakteristika těchto krajů a současně klíčový problém, který rámuje ostatní dílčí a tematicky úžeji charakterizované problémy. Tempo ekonomického růstu je ve všech třech krajích dlouhodobě pod průměrem ČR a ztrácí na nejrychleji ekonomicky se rozvíjející kraje.

Přímou součástí ekonomických problémů je nízká atraktivita krajů pro život obyvatel, menší nabídka perspektivních pracovních a kariérních vyhlídek nejen pro mladé a kvalifikované odborníky (působící negativně na obyvatele kraje i na přilákání lidí z prostředí mimo kraj) a horší podmínky a nízká atraktivita pro podnikání. Tato součást hlavního problému je společná pro všechny tři kraje a zasahuje je s velmi podobnou intenzitou. Všechny faktory se navzájem ovlivňují, podmiňují a znásobují negativní dopady na krajské hospodářství a společnost.

Strukturálně postižené kraje prochází procesem hospodářské restrukturalizace z důvodu výrazného zaměření hospodářství na tradiční průmyslové obory. Tyto kraje jsou ze strany státu podporovány specificky na základě vládního usnesení – vznikl pro ně **Strategický rámec hospodářské restrukturalizace** a jsou pro ně každoročně vytvářeny **Souhrnné akční plány restrukturalizace**.

Hospodářsky a sociálně ohrožená území

Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ) jsou části České republiky, které mají obecně horší životní podmínky a méně rozvojových příležitostí či omezené možnosti podílet se na rozvoji a růstu ČR. V první řadě jde o celkově slabý hospodářský výkon, ale v určitých oblastech dochází také ke zhoršení sociální struktury obyvatelstva (věkové, vzdělanostní). Problémem je také sociální vyloučení, dostupnost kvalitních veřejných služeb, občanská vybavenost a další.

Za hospodářsky a sociálně ohrožená území jsou dle SRR ČR 2021+ považovány správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP) definované na základě stanovených indikátorů: (a) intenzita bytové výstavby, (b) hrubá míra celkového přírůstku, (c) index stárí, (d) podíl nezaměstnaných osob, (e) intenzita podnikatelské aktivity.

Tyto indikátory byly zvoleny na základě zmapování indikátorů používaných jednotlivými kraji pro vymezení tohoto typu území. Preferovány byly indikátory, které je možné aktualizovat každoročně. Vymezení hospodářsky a sociálně ohrožených území je průběžně aktualizováno v rámci akčních plánů SRR ČR.

Důvody vymezení dle SRR ČR 2021+:

- Dle zákona o podpoře regionálního rozvoje SRR „stanovuje podmínky pro vymezení státem podporovaných regionů“ – stanovením indikátorové soustavy je tento požadavek naplněn.
- Cílem podpory regionálního rozvoje je (mimo jiné) i „příspěvek ke zvyšování konkurenceschopnosti regionů“.

Jedním z výrazných společných rysů u hospodářsky a sociálně ohrožených území je jejich **perifernost**, přičemž perifernost může mít různé podoby, například:

- oblasti ve velké vzdálenosti od regionálních center,
- území, která v důsledku restrukturalizace přišla o velké množství pracovních příležitostí a neuspěla v jejich nahrazení jinými aktivitami,
- venkovská území v zázemí velkých měst, která mají kladné migrační saldo, nicméně jsou charakteristická vysokou mírou nezaměstnanosti.

Jednotlivé charakteristiky periferií se ovšem mohou vzájemně prolínat. V ČR dochází k prostorové koncentraci jednotlivých dimenzí perifernosti, které jsou dány socioekonomickými a demografickými charakteristikami. Jedná se o oblasti, které jsou charakteristické například nízkou kvalitací a nízkou životní úrovní, nízkou dopravní dostupností, nízkou kvalitou veřejných služeb, vysokou mírou nezaměstnanosti a sociálním vyloučením a vysokým odlivem mladých lidí.

Podpora HSOÚ zahrnuje finanční nástroje, investiční pobídky, zvýhodněné podmínky (např. v dotačních programech), analýzy území, metodickou podporu i speciální programy vytvořené přímo pro tato území. Celý systém je postaven tak, aby se regiony s dlouhodobými problémy dokázaly postupně přiblížit průměru ČR, obnovily ekonomickou aktivitu a přilákaly obyvatele i investory.

Tab. 13.4: Výčet správních obvodů ORP v kategorii hospodářsky a sociálně ohrožených území

Kraj	Správní obvody ORP
Plzeňský kraj	Horažďovice, Nepomuk, Sušice
Jihočeský kraj	Milevsko, Soběslav, Dačice, Blatná, Jindřichův Hradec
Karlovarský kraj	Kraslice, Sokolov, Ostrov, Aš
Ústecký kraj	Litvínov, Most, Rumburk, Děčín, Varnsdorf, Podbořany, Chomutov, Kadaň, Ústí nad Labem, Lovosice, Teplice, Žatec, Louny, Litoměřice, Bílina
Liberecký kraj	Tanvald, Frýdlant, Semily, Nový Bor, Česká Lípa
Královéhradecký kraj	Broumov, Dvůr Králové nad Labem, Jaroměř
Pardubický kraj	Moravská Třebová, Česká Třebová, Svitavy, Králupy
Kraj Vysočina	Moravské Budějovice, Pacov, Bystřice nad Pernštejnem, Telč, Světlá nad Sázavou, Náměšť nad Oslavou, Chotěboř, Třebíč
Jihomoravský kraj	Veselí nad Moravou, Hodonín, Kyjov, Moravský Krumlov, Znojmo
Olomoucký kraj	Přerov, Jeseník, Šumperk, Konice, Mohelnice, Uničov, Lipník nad Bečvou, Zábřeh, Hranice, Šternberk
Zlínský kraj	Bystřice pod Hostýnem, Kroměříž, Otrokovice, Holešov, Vsetín, Uherský Brod
Moravskoslezský kraj	Karviná, Havířov, Orlová, Vítkov, Rýmařov, Krnov, Bruntál, Bohumín, Odry, Český Těšín, Kopřivnice, Třinec

Zdroj: Vymezení státem podporovaných regionů. Příloha usnesení vlády č. 932 schváleného dne 11. prosince 2024.

Obce na území bývalých vojenských újezdů a obce ovlivněné územím bývalých vojenských újezdů

Nad rámec správních obvodů ORP vymezených jako HSOÚ dle výše stanovených indikátorů, jsou mezi státem podporované regiony zařazeny také správní území obcí zasahujících do bývalých vojenských újezdů a obce ovlivněné územím bývalých vojenských újezdů.

Jedná se o lokality, které byly dlouhodobě omezeny ve svém rozvoji vojenským využíváním území, což vedlo k infrastrukturním, ekonomickým, sociálním i právním znevýhodněním těchto lokalit.

Tato území jsou charakteristická nízkou hustotou obyvatelstva, často s hodnotným přírodním prostředím, které může (alespoň v některých případech) být doposud nevyužitým potenciálem pro rozvoj podporující měkké a šetrné formy cestovního ruchu. Současně se ovšem jedná o území mnohdy zatížené rozmanitou ekologickou zátěží (zejména vojenské brownfieldy).

Pro řešení problémů území bývalých vojenských újezdů je nutné podporovat aktivity směřující k hledání jejich nového využití, odstranění ekologických zátěží způsobených vojenskou činností, včetně řešení problematiky brownfieldů.

Tab. 13.5: Výčet obcí zařazených mezi obce na území bývalých vojenských újezdů a obce ovlivněné územím bývalých vojenských újezdů

Vojenský újezd	Obce
Boletice	Polná na Šumavě
Brdy	Borovno, Bratkovice, Dobřív, Drahlín, Felbabka, Hvozdec, Chaloupky, Jince, Křešín, Láz, Malá Víska, Mirošov, Míšov, Nepomuk, Obecnice, Ohrazenice, Podluhy, Sádek, Skořice, Spálené Poříčí, Strašice, Štítov, Těně, Trokavec, Věšín, Vranovice, Zaječov
Dobrá Voda	Čachrov, Hartmanice, Prášily, Srní
Hradiště	Bražec, Doupovské Hradiště
Libavá	Kozlov, Luboměř pod Strážnou, Město Libavá
Milovice-Mladá	Benátky nad Jizerou, Brodce, Čachovice, Jiřice, Lipník, Luštěnice, Milovice, Smilovice, Straky, Všejaný
Ralsko	Bělá pod Bezdězem, Bezděz, Doksy, Hamr na Jezeře, Mimoň, Mukařov, Noviny pod Ralskem, Osečná, Provodín, Ralsko, Stráž pod Ralskem, Zákupy

Zdroj: Vymezení státem podporovaných regionů. Příloha usnesení vlády č. 932 schváleného dne 11. prosince 2024.

Aktuální vymezení státem podporovaných regionů dle SRR ČR 2021+ je zobrazeno v grafickém listu 13.1.

13.2. Ekonomická aktivita podle odvětví

Údaje o ekonomické aktivitě podle odvětví poskytuje Výběrové šetření pracovních sil realizované Českým statistickým úřadem. VŠPS zjišťuje aktuální strukturu zaměstnanosti podle pohlaví, věku a kvalifikace, odvětví a charakteru zaměstnání respondentů. Údaje o celkové zaměstnanosti a nezaměstnanosti spolu s údaji o ekonomicky neaktivním obyvatelstvu umožňují kvantifikovat výši a strukturu disponibilní pracovní síly z hlediska současného stavu s možností predikce dalšího vývoje.

Z hlediska odvětvové struktury se ekonomické aktivity (zaměstnanost) dělí do 3 základních sektorů:

- 1) **Primární sektor** (zemědělství, lesnictví, rybářství),
- 2) **Sekundární sektor** (těžba a dobývání, průmysl, energetika, stavebnictví),
- 3) **Terciární sektor** (služby – např. velkoobchod a maloobchod, doprava, vzdělání, zdravotnictví, kultura, veřejná správa, administrativa apod.).

V roce 2023 byl v České republice největší podíl osob zaměstnaných v terciárním sektoru (61,6 %). Následuje sekundární sektor (35,7 %) a nejnižší podíl osob byl zaměstnaný v primárním sektoru (2,7 %). Od roku 2010 se snížil podíl osob zaměstnaných v priméru o cca 0,5 % a v sekundéru o cca 2,5 % a zvýšil se podíl osob zaměstnaných v terciéru o cca 3 %. Jde o trendy, které budou pravděpodobně pokračovat i v následujících letech.

Při regionálním srovnání je patrný značný rozdíl zejména mezi hlavním městem Praha a ostatními kraji. V Praze výrazně převládá zaměstnanost v terciárním sektoru (82,9 %), zatímco zaměstnanost v primárním sektoru je minimální (0,3 %), což je vzhledem k převážně urbánnímu charakteru území kraje pochopitelné. Současně je v Praze také výrazně podprůměrný podíl osob zaměstnaných v průmyslu (16,7 %). Mezi nejzastoupenějšími odvětvími v hlavním městě Praha patří profesní, vědecké a technické činnosti, velkoobchod a maloobchod, a informační a komunikační činnosti (vše patří do sektoru služeb).

Ostatní kraje již mají strukturu zaměstnanosti podle odvětví relativně podobnou. Podíl zaměstnanců v terciárním sektoru se u většiny z nich pohybuje mezi 50–60 % (více mají pouze kraje Středočeský – 64,3 %,

Jihomoravský – 63,7 % a Moravskoslezský – 60,2 %), v sekundárním sektoru cca mezi 35–45 % a v primárním sektoru v rozmezí 2 až 6 % (méně má pouze kraj Ústecký – 1,6 % a Liberecký – 1,5 %).

Tab. 13.6: Podíl zaměstnanosti v sektorech národního hospodářství³ (%) v krajích ČR v roce 2023

Území	Zemědělství	Průmysl (vč. stavebnictví)	Služby
Česká republika	2,7	35,7	61,6
hlavní město Praha	0,3	16,7	82,9
Středočeský kraj	2,7	33,0	64,3
Jihočeský kraj	5,2	39,6	55,2
Plzeňský kraj	4,0	40,6	55,4
Karlovarský kraj	2,2	39,5	58,3
Ústecký kraj	1,6	40,3	58,1
Liberecký kraj	1,5	45,4	53,1
Královéhradecký kraj	4,6	38,1	57,3
Pardubický kraj	4,3	42,3	53,4
Kraj Vysočina	6,0	42,8	51,2
Jihomoravský kraj	2,3	34,0	63,7
Olomoucký kraj	3,5	39,2	57,3
Zlínský kraj	3,0	45,3	51,8
Moravskoslezský kraj	2,1	37,7	60,2

Zdroj: Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – roční průměry – 2023 [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <<https://csu.gov.cz/produkty/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-2023>>. Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

Podíly zaměstnanosti obyvatel v rámci jednotlivých odvětvových sektorů (primér, sekundér, terciér) jsou podrobněji řešeny v rámci následujících podkapitol.

13.2.1. Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru

Primární sektor (primér), tak jak ho pro potřeby VŠPS o zaměstnanosti sleduje ČSÚ, zahrnuje především zemědělskou činnost a dále také lesnictví a rybářství⁴. Zaměstnanost v primárním sektoru je do značné míry závislá na geografických podmínkách jednotlivých regionů (kvalita půdy, klima apod.). V České republice má na úrovni krajů dlouhodobě nejvyšší zaměstnanost v priméru Kraj Vysočina (6 %) a Jihočeský kraj (5,2 %).

Kraj Vysočina je území s celoplošně vyšší nadmořskou výškou vyznačující se řidší strukturou osídlení sestávajícího z drobnějších, převážně venkovských sídel se vzájemně větších vzdálenostech. Vyšší nadmořská výška území implikuje méně úrodnou půdu, jejíž využití je orientováno na bramborářství, chov skotu, produkci mléka a lesní hospodářství. V porovnání s extenzivním zemědělstvím na rozsáhlejších polních celcích v oblastech nížin a úvalů je zemědělská struktura tohoto kraje členitější a zaměstnává tak více osob.

Jihočeský kraj se vyznačuje nízkou hustotou zalidnění ve srovnání s ostatními kraji a převládajícím rurálním charakterem osídlení. V jihočeském kraji je přítomna hustá rybníční soustava v českobudějovické a třeboňské pánvi a vyšší podíl lesních a trvalých travních porostů v horských a podhorských oblastech, jejichž údržba a správa vyžaduje vyšší zaměstnanost v primárním sektoru.

Výrazně nejnižší podíl obyvatel zaměstnaných v primárním sektoru je v hlavním městě Praha (0,3 %), který je tvořen téměř výhradně urbánním prostředím s malou rozlohou orných půd či jiných zemědělských ploch.

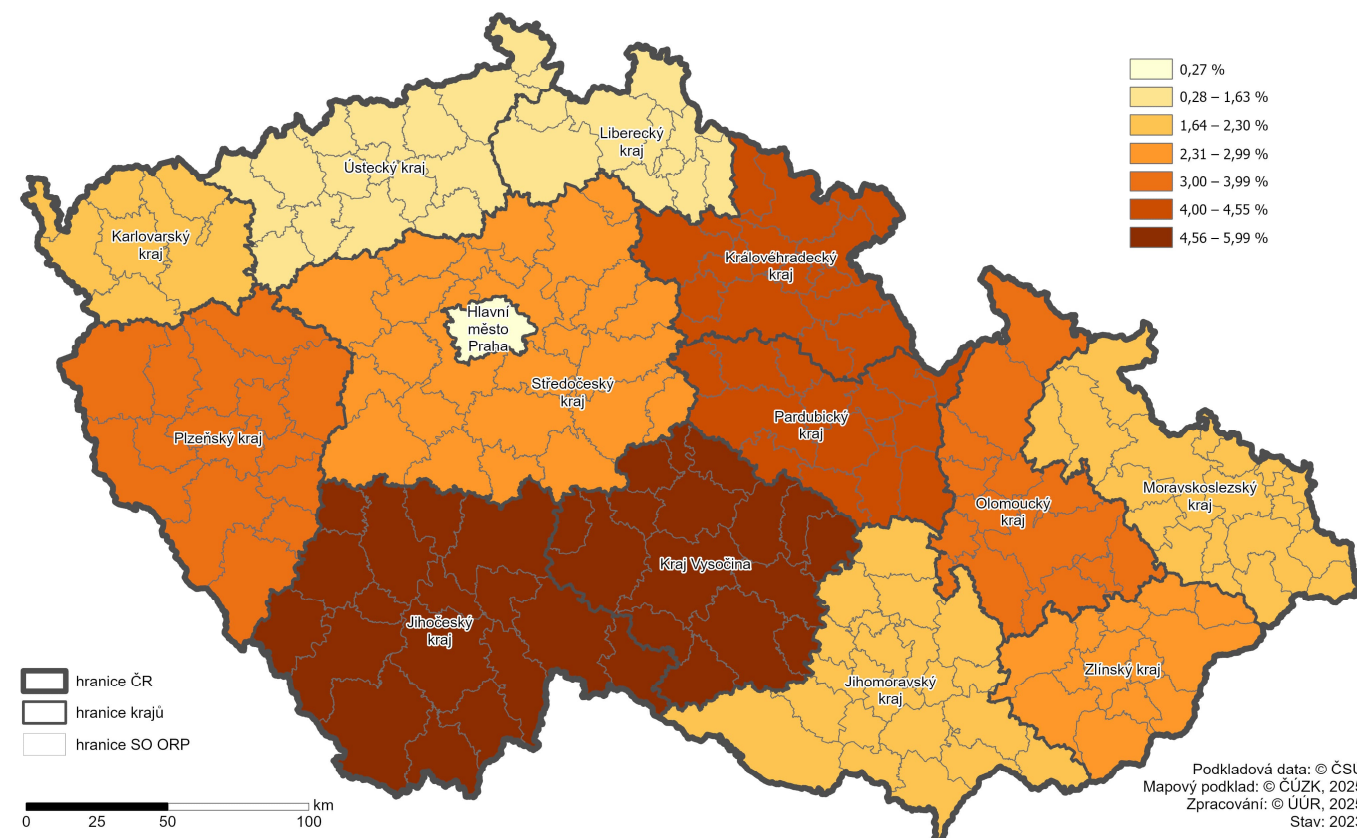
³ Jednotlivé odvětvové sektory zahrnují údaje za následující sekce dle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE: Zemědělství – sekce A; Průmysl (vč. stavebnictví) – sekce B až F; Služby – sekce G až U.

⁴ Součástí primárního sektoru bývá běžně také těžba a dobývání nerostných surovin. V případě dat z VŠPS je ovšem těžba a dobývání součástí sekundárního sektoru.

Nižší podíl zaměstnaných osob v priméru je dále typický pro silně industrializované kraje s větším podílem degradované či rekultivované půdy v důsledku těžební činnosti a s koncentrací větších měst s menšími vzdálenostmi mezi nimi. Jedná se zejména o Ústecký kraj (1,6 %), Liberecký kraj (1,5 %) a dále také Karlovarský kraj (2,2 %) a Moravskoslezský kraj (2,1 %).

Podprůměrný podíl obyvatel zaměstnaných v priméru je také v Jihomoravském kraji (2,3 %), a to navzdory vysokému podílu intenzivně využívané zemědělské půdy. Důvodem je zejména vysoký podíl obyvatel zaměstnaných ve službách, což je ovlivněno především krajským městem Brno, které představuje cca 1/3 obyvatel kraje a je i významným dojížděkovým centrem pro obyvatele mimo bezprostřední zázemí města Brna. Tím se pochopitelně snižuje podíl osob zaměstnaných v dalších sektorech, včetně toho primárního.

Obr. 13.1: Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru v jednotlivých krajích ČR za rok 2023

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

13.2.2. Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru

Sekundární sektor (sekundér), tak jak ho pro potřeby VŠPS o zaměstnanosti sleduje ČSÚ, zahrnuje především odvětví zpracovatelského průmyslu (strojírenský, chemický, hutnický, potravinářský apod.), stavebnictví, výrobu a rozvod elektřiny, plynu, tepla, klimatizovaného vzduchu a vody (vč. činnosti související s odpadními vodami) a v tomto případě také odvětví těžby a dobývání.

Vyšší význam sekundéru je tradiční pro oblasti s dlouhodobou průmyslovou historií. Nejvyšší podíl zaměstnaných osob v sekundéru náleží Libereckému kraji (45,4 %) a Zlínskému kraji (45,3 %), v nichž sekundér zaměstnává téměř polovinu pracovní síly. Hranici 40 % přesahuje též Kraj Vysočina, Pardubický, Plzeňský a Ústecký kraj. Jedná se o hodnoty, které jsou na poměry soudobé struktury zaměstnanosti v Evropské unii nebývale vysoké.

Liberecký kraj dodnes navazuje na historický význam sklářského průmyslu (např. Preciosa Jablonec nad Nisou, Preciosa Ornela v Desné a v Zásadě, Crystalex CZ Nový Bor). Důležití zaměstnavatelé spadají také do strojírenského průmyslu (např. Johnson Controls Česká lípa, Magna Exteriors & Interiors Liberec, Denso Manufacturing Czech Liberec).

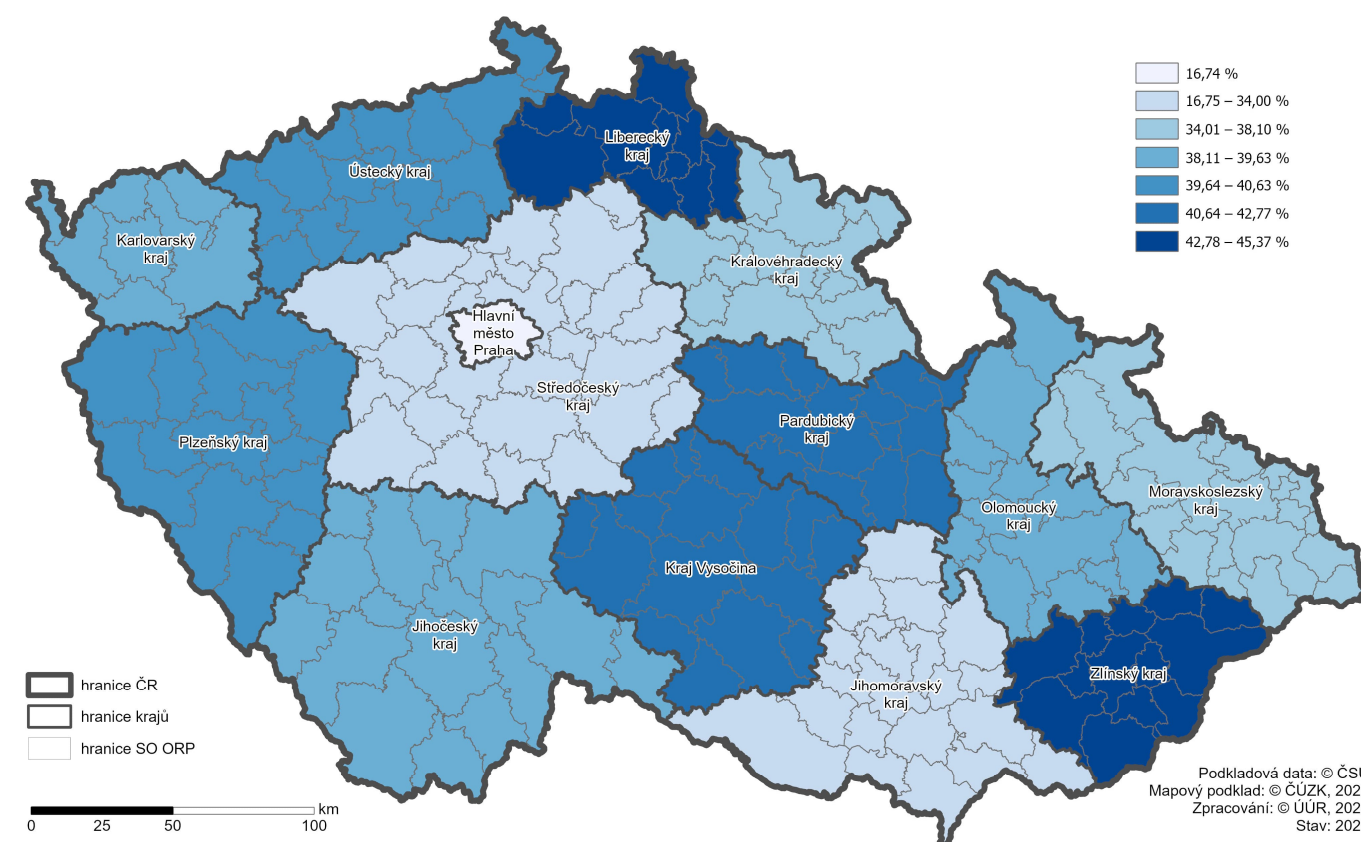
Zlínský kraj koncentruje řadu firem v chemickém průmyslu (např. Barum Continental Otrokovice, Mitas Otrokovice a Zlín, Gumárny Zubří, Fatra Napajedla, Deza Valašské Meziříčí), dále pak v dřevozpracujícím průmyslu (např. TON Bystřice pod Hostýnem) a potravinářském průmyslu (Hamé Kunovice, MP Krásno Valašské Meziříčí).

Kraj Vysočina, přestože prošel industrializačním procesem až v polovině 20. století, je v současnosti významným zaměstnavatelem ve strojírenském průmyslu (např. Bosch Diesel a Motorpal Jihlava, Futaba Czech Havlíčkův Brod), hutnickém a kovozpracujícím průmyslu (např. ŽĐAS Žďár nad Sázavou, Moravské kovárny Jihlava) nebo dřevozpracujícím průmyslu (např. Dřevozpracující družstvo Lukavec, Sapeli Polná, Spojené Kartáčovny Pelhřimov).

Pardubický kraj je pak významný zejména v chemickém průmyslu (např. Synthesia Pardubice, Paramo Pardubice) a elektrotechnickém průmyslu (např. AVX Czech Republic Lanškroun, Foxconn CZ Pardubice, OEZ Letohrad).

Plzeňském kraji se nachází významné strojírenské podniky (zejména ŠKODA Transportation v Plzni) a též významné podniky v potravinářském průmyslu (zejména Plzeňský Prazdroj). V Ústeckém kraji je významný především chemický průmysl (např. Spolchemie v Ústí nad Labem nebo Orlen Unipetrol v Litvínově), těžební činnost a energetika.

Obr. 13.2: Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru v jednotlivých krajích ČR za rok 2023

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

Nejnižší podíl obyvatel zaměstnaných v sekundárním sektoru je v hlavním městě Praha (16,7 %) a s odstupem pak také ve Středočeském (33,0 %) a Jihomoravském (34,0 %) kraji. Důvodem je u všech tří těchto krajů zejména nadprůměrný podíl osob zaměstnaných ve službách.

Karlovarský (39,5 %) a Moravskoslezský (37,7 %) kraj v současnosti nezaměstnávají v sekundéru tak velký podíl osob jako v řadě jiných krajů, přestože se jedná o kraje strukturálně postižené. V případě Karlovarského kraje je příčinou ovlivnění lázeňským sektorem v trojici lázeňských měst Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně, případně Lázně Kynžvart. Moravskoslezský kraj je pak příkladem poměrně úspěšného procesu restrukturalizace, jež je provázena pokračujícím útlumem důlní činnosti a hutnického průmyslu, a naopak vytvářením nových pracovních pozic v sektoru informačních technologií.

13.2.3. Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru

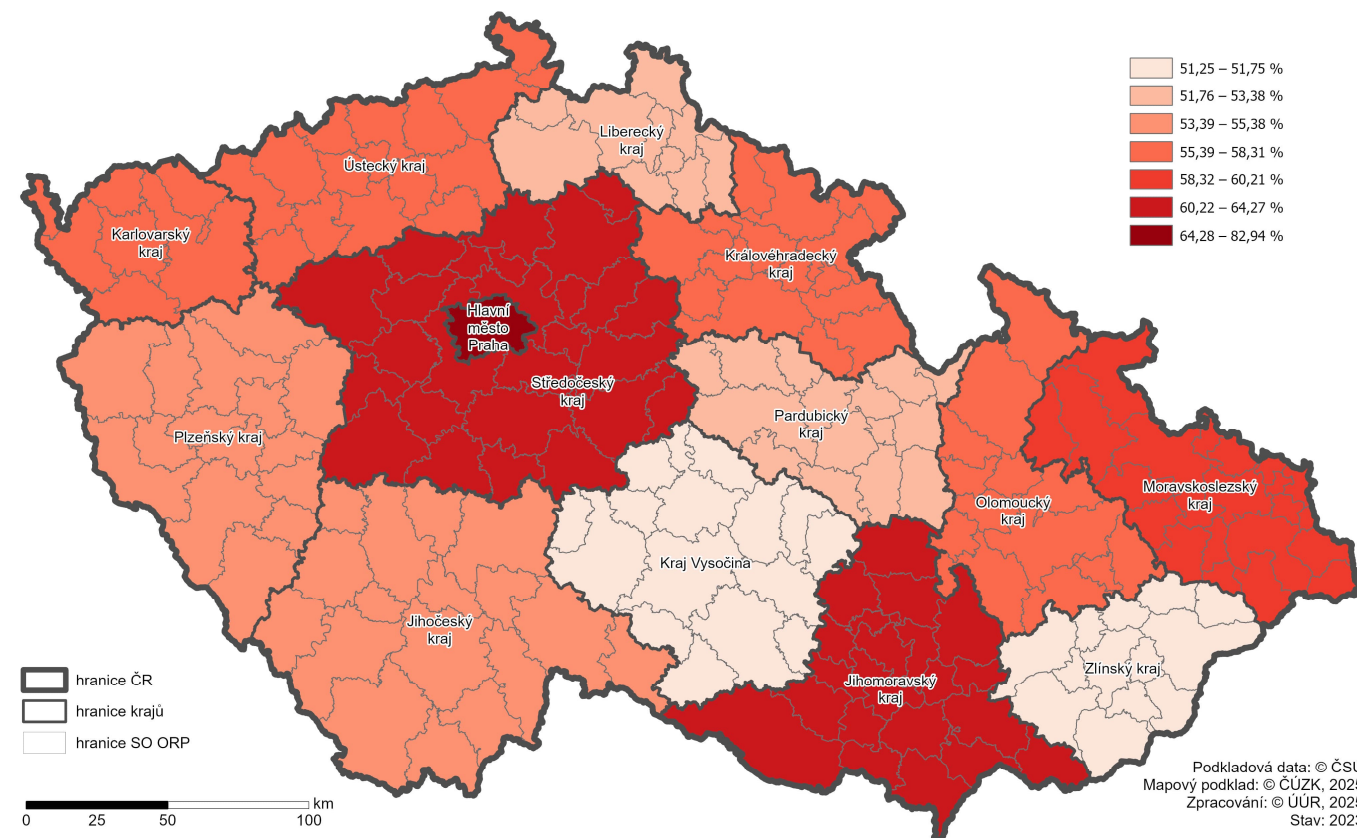
Terciérní sektor (terciér), tak jak ho pro potřeby VŠPS o zaměstnanosti sleduje ČSÚ, zahrnuje činnosti, které lze souhrnně označit jako **služby** (velkoobchod a maloobchod, doprava a skladování, ubytování, stravování, pohostinství, peněžnictví, profesní, vědecké a technické činnosti, administrativa, veřejná správa, vzdělání, zdravotnictví, kultura a další).

Jedná se o sektor, který zahrnuje jak odvětví s nízkou kvalifikací, tak i vysoce specializované pozice (např. lékaři, inženýři). Z terciérního sektoru se často vyčleňuje tzv. **kvartérní sektor** (informační a znalostní služby, věda, výzkum) a **kvintérní sektor** (nejvyšší rozhodovací úroveň). V tomto případě jsou však i odvětví patřící do těchto kategorií brány jako součást terciérního sektoru.

Podíl zaměstnanosti v terciéru na krajské úrovni je zdaleka nejvyšší v hlavním městě Praha (82,9 %) a dále ve Středočeském (64,3 %) a Jihomoravském (63,7 %) kraji. Přes 60 % se dostal také Moravskoslezský kraj (60,2 %). Jde tedy o kraje s největšími krajskými městy – Praha (vč. Středočeského kraje), Brno, Ostrava. Právě ve velkých městech se nejvýrazněji koncentrují služby, které zajišťují potřeby obyvatel z města samotného, ale i obyvatel z jeho širokého zázemí. Zároveň se v těchto městech koncentrují také odborné pracovní pozice (IT, věda, výzkum apod.), které ještě více zvyšují podíl zaměstnaných v terciérním sektoru.

Nejnižší podíly obyvatel zaměstnaných v terciéru jsou identifikovány v Kraji Vysočina (51,2 %) a ve Zlínském kraji (51,8 %). V případě obou krajů je tento nízký podíl dán především skutečností, že jsou v těchto krajích výrazněji zastoupeny činnosti v odvětvích jiných sektorů. Jak bylo pospáno výše, tak Zlínský kraj patří mezi ty nejprůmyslovější v ČR. Stejně tak v Kraji Vysočina je průmysl výrazně zastoupen, navíc je zde i vysoký podíl osob zaměstnaných v zemědělství.

Obr. 13.3: Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru v jednotlivých krajích ČR za rok 2023

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

⁵ Platí princip, že čím více obyvatel obec má, tím vyšší částku na 1 obyvatele dostává.

13.3. Daňové příjmy rozpočtů obcí a krajů

Informace o ekonomické situaci územně samosprávných celků jsou důležitým podkladem při posuzování záměrů na změny v území. Z hlediska celostátních územně analytických podkladů jsou důležitým indikátorem především **daňové příjmy rozpočtů krajů a obcí**.

Daňové příjmy rozpočtů obcí a krajů zahrnují především daně z příjmu fyzických a právnických osob a daň z přidané hodnoty a v rámci obecních příjmů dále také místní daně, jako je daň z nemovitosti nebo daně z hazardních her a různé místní či správní poplatky, například za komunální odpad, chování psa či jiné poplatky vyplývající z obecních vyhlášek.

Alokace příjmů z vybraných daní mezi jednotlivé úrovně veřejných rozpočtů (stát, kraje, obce) se řídí **zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní (RÚD)**. Systém RÚD určuje, kolik procent z celostátně vybraných daní připadne státu, krajům a obcím. Obce a kraje přijímají podíl dle zákonem stanoveného koeficientu a nikoli dle toho, kolik daní se v nich vybralo. Obce jsou bonifikovány především na základě populační velikosti⁵ v kombinaci s dalšími parametry (např. dle počtu zaměstnanců, tedy se zohledněním pracovní dojížděky apod.).

Obce a kraje získávají zhruba třetinu sdílených daní, přičemž daňové příjmy představují většinu příjmů krajů a obcí. Daňové příjmy představují základní a nejdůležitější zdroj financí pro obce a jsou klíčové pro jejich finanční nezávislost. Jedná se o zdroje příjmů, které jsou nejstabilnější. RÚD zajišťuje, že i populačně malé obce obdrží stabilní příjem nezávisle na tom, kolik se v nich reálně vybere na daních.

13.3.1. Daňové příjmy rozpočtů krajů

Daňové příjmy rozpočtů krajů v souvislosti s ekonomickým vývojem České republiky v letech 2019–2023 každoročně narůstaly, s jedinou výjimkou, kterou byl „covidový“ rok 2020, kdy byl u všech krajů zaznamenán meziroční pokles. Průměrně se mezi roky 2019–2023 daňové příjmy krajů (bez hlavního města Praha) zvýšily o cca 2,5 miliardy Kč. Nejvíce se zvýšily ve Středočeském kraji (o cca 4,5 mld. Kč), naopak nejméně se zvýšily v Karlovarském kraji (pouze o cca 1,2 mld. Kč).

Hlavní město Praha vykazuje daňové příjmy jako obec (největší obec v ČR), proto jsou její daňové příjmy nesrovnatelné s ostatními kraji. Mezi roky 2019–2023 se její daňové příjmy zvýšily o téměř 30 miliard Kč na hodnotu 95,5 miliard Kč v roce 2023.

Pro relevantní srovnání daňových příjmů mezi kraji je nutné přepočítat celkovou hodnotu daňových příjmů na počet obyvatel. Vyjma hlavního města Prahy (69 001,77 Kč na 1 obyv.), kde jsou daňové příjmy i v přepočtu na 1 obyvatele nesrovnatelně vyšší, dosahuje nejvyšších hodnot Kraj Vysočina (15 615,60 Kč), Jihočeský kraj (14 444,63 Kč) a Karlovarský kraj (14 121,04 Kč). Oproti tomu nejnižší daňové příjmy v přepočtu na 1 obyvatele má Jihomoravský kraj (8 550,86 Kč) a Moravskoslezský kraj (8 925,57 Kč). Všechny ostatní kraje mají daňové příjmy na 1 obyvatele v rozmezí 10–13 tisíc Kč.

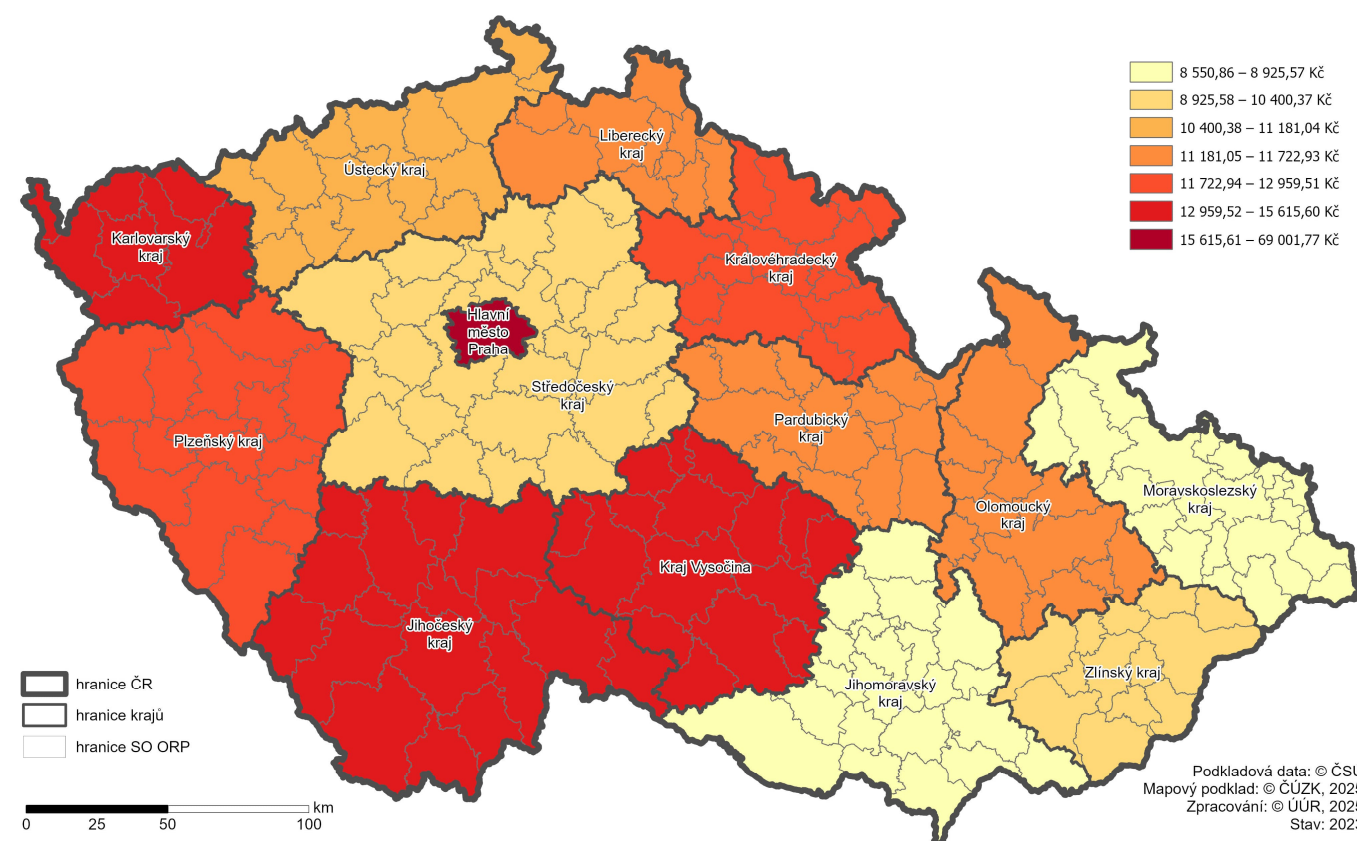
Tab. 13.7: Vývoj daňových příjmů rozpočtů krajů ČR v letech 2019–2023

Kraje	2019	2020	2021	2022	2023	
	v tis. Kč	v tis. Kč	v tis. Kč	v tis. Kč	v tis. Kč	v Kč na 1 obyv.
hlavní město Praha	66 410 202	62 991 552	70 715 350	80 461 737	95 548 954	69 001,77
Středočeský kraj	10 650 039	10 076 681	11 345 244	13 011 978	15 142 319	10 400,37
Jihočeský kraj	6 643 619	6 263 808	7 059 889	8 106 176	9 454 083	14 444,63
Plzeňský kraj	5 596 830	5 275 209	5 959 187	6 823 928	7 949 024	12 959,51
Karlovarský kraj	2 953 451	2 760 965	3 122 876	3 563 332	4 166 795	14 121,04
Ústecký kraj	6 394 408	6 039 479	6 783 219	7 796 699	9 069 716	11 181,04
Liberecký kraj	3 619 482	3 419 150	3 853 923	4 424 542	5 164 325	11 457,74

Kraje	2019	2020	2021	2022	2023	
	v tis. Kč	v tis. Kč	v tis. Kč	v tis. Kč	v tis. Kč	v Kč na 1 obyv.
Královéhradecký kraj	4 986 768	4 722 390	5 328 218	6 108 580	7 108 138	12 762,64
Pardubický kraj	4 317 371	4 117 061	4 643 375	5 295 041	6 174 179	11 637,10
Kraj Vysočina	5 678 879	5 360 272	6 042 712	6 920 408	8 088 254	15 615,60
Jihomoravský kraj	7 395 834	6 959 436	7 868 602	9 069 766	10 489 762	8 550,86
Olomoucký kraj	5 213 176	4 929 544	5 559 467	6 379 722	7 419 022	11 722,93
Zlínský kraj	4 063 929	3 867 451	4 327 924	4 970 975	5 813 706	10 010,79
Moravskoslezský kraj	7 461 807	7 028 055	7 979 079	9 093 006	10 614 326	8 925,57

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=33877&sp=A&pvo=FIN01&c=v3%7E8__RP2019&str=v58>. <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupid=3829&katalog=33155&pvo=DEM13&pvo=DEM13&evo=v141_!_IK-CR-K_1&c=v3~8__RP2023>. Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

Obr. 13.4: Daňové příjmy rozpočtů krajů ČR v přepočtu na 1 obyvatele za rok 2023

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

13.3.2. Daňové příjmy rozpočtů obcí

Alokace příjmů z vybraných daní jsou nejdůležitějším zdrojem obecních rozpočtů. V celkovém součtu daňové příjmy rozpočtů obcí v posledních letech každoročně narůstaly. Pouze v roce 2020, stejně jako v případě krajských rozpočtů, došlo k meziročnímu poklesu (období pandemie Covid-19). Celkově se daňové příjmy rozpočtů obcí

za posledních pět let zvýšily o cca 95 miliard Kč (o cca 66 miliard bez zahrnutí Prahy). V přepočtu na jednoho obyvatele je to zvýšení o cca 8 tisíc Kč (o cca 6,5 tisíce Kč bez zahrnutí Prahy). V roce 2023 daňové příjmy obcí dosáhly celkové výše 340 miliard Kč (tj. průměrně 31 254,65 Kč na 1 obyvatele).

Tab. 13.8: Vývoj daňových příjmů rozpočtů obcí ČR v letech 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
daňové příjmy obcí (v tis. Kč)	245 198 855	230 852 019	256 013 156	295 637 669	340 693 036
daňové příjmy obcí na 1 obyv. (v Kč)	22 928,77	21 571,37	24 343,47	27 304,26	31 254,65
daňové příjmy obcí – bez Prahy (v tis. Kč)	178 788 653	167 860 467	185 297 806	215 175 932	245 144 082
daňové příjmy obcí na 1 obyv. – bez Prahy (v Kč)	19 081,65	17 921,00	20 051,05	22 721,36	25 761,73

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=33877&sp=A&pvo=FIN01&c=v3%7E8__RP2019&str=v59>. <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&sp=A&katalog=33155&pvo=DEM14&str=v94&u=v97__VUZEMI__100__3018>. Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

V mezikrajském srovnání daňových příjmů obcí dominuje hlavní město Praha, které má výrazně vyšší daňové příjmy než ostatní obce, a to jak v absolutním součtu, tak i v přepočtu na 1 obyvatele (69 001,77 Kč). Hlavní město Praha má jako jedna obec daňové příjmy o cca 60 miliard vyšší než celý Jihomoravský kraj, který je druhý v pořadí mezi kraji a o cca 80 miliard vyšší než město Brno, které je druhé v pořadí mezi obcemi. Rozdíl mezi Prahou a zbytkem obcí v České republice je tak opravdu extrémní.

S výjimkou hlavního města Prahy jsou nicméně daňové příjmy obcí poměrně vyrovnané. V absolutních hodnotách se sice daňové příjmy obcí dle krajů (bez Prahy) pohybují mezi 7,5 miliardami Kč (v Karlovarském kraji) a 35,5 miliardami Kč (v Jihomoravském kraji), ale v přepočtu na 1 obyvatele se pohybují cca mezi 23–30 tisíci Kč na 1 obyvatele. Nejvyšší daňové příjmy obcí v přepočtu na 1 obyvatele (bez Prahy) byly v roce 2023 v Plzeňském (cca 30,5 tisíce Kč) a v Jihomoravském (cca 29 tisíc Kč) kraji. Oproti tomu nejnižší daňové příjmy obcí v přepočtu na 1 obyvatele (bez Prahy) byly v roce 2023 ve Zlínském (cca 23 tisíc Kč) a v Královéhradeckém (cca 24 tisíc Kč) kraji.

Ještě vyrovnanější je situace mezi kraji při srovnání mediánů daňových příjmů rozpočtů obcí v jednotlivých krajích. Medián (neboli tzv. střední hodnota) daňových příjmů obcí na 1 obyvatele v jednotlivých krajích bez Prahy dosahoval v jednotlivých krajích výše od cca 21,5 tisíce Kč ve Zlínském kraji po cca 24 tisíce Kč v Jihočeském kraji (rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším pouze cca 2,5 tisíce Kč).

Tab. 13.9: Daňové příjmy rozpočtů obcí dle krajů ČR za rok 2023

Kraje	Daňové příjmy obcí (v tis. Kč)	Daňové příjmy obcí na 1 obyvatele (v Kč)	
		Průměrná výše	Medián
hlavní město Praha	95 548 954	69 001,77	69 001,77
Středočeský kraj	35 172 918	24 158,22	22 189,20
Jihočeský kraj	16 656 808	25 449,47	24 024,74
Plzeňský kraj	18 745 929	30 561,99	23 915,60
Karlovarský kraj	7 694 078	26 074,81	23 783,45
Ústecký kraj	20 050 910	24 718,54	22 800,39
Liberecký kraj	10 991 268	24 385,59	22 422,24
Královéhradecký kraj	13 324 751	23 924,55	22 193,95
Pardubický kraj	12 858 511	24 235,73	22 227,74
Kraj Vysočina	12 528 633	24 188,42	23 457,86

Kraje	Daňové příjmy obcí (v tis. Kč)	Daňové příjmy obcí na 1 obyvatele (v Kč)	
		Průměrná výše	Medián
Jihomoravský kraj	35 791 611	29 175,99	21 890,66
Olomoucký kraj	15 270 479	24 129,16	21 793,45
Zlínský kraj	13 545 173	23 323,83	21 454,79
Moravskoslezský kraj	32 513 013	27 340,15	22 159,73

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=33877&pvo=FIN01&str=v59&c=v3~8__RP2023#w=>>. <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3829&katalog=33155&pvo=DEM13&pvo=DEM13&evo=v141_!_IK-CR-K_1&c=v3~8__RP2023#w=>>. <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&sp=A&pvoKc=&katalog=33877&pvo=FIN01D001&z=T>>>. Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

Při pohledu na jednotlivé obce je patrné, že nejvyšší daňové příjmy rozpočtů obcí v přepočtu na 1 obyvatele mají velká krajská města, ale zejména pak vybrané, spíše malé obce, především v příhraničních oblastech. V případě velkých krajských měst je to dáno vysokým počtem obyvatel, který je hlavním kritériem rozpočtového určení daní. U menších obcí mohou být důvody různé.

V turistických lokalitách (např. v oblasti Krkonoš, Šumavy, ale také Krušných hor, Orlických hor) to může být dáno výběrem místních poplatků a zvýšenou podnikatelskou aktivitou v souvislosti s cestovním ruchem. U některých obcí, zvláště v pohraničí s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo (např. obce Chvalovice – hraniční přechod Hatě, Česká Kubice – hraniční přechod Folmava, Rozvadov aj.), mohou výrazně nadprůměrné daňové příjmy souviset s hazardní činností.

Daňové příjmy rozpočtů obcí ČR v přepočtu na 1 obyvatele jsou zachyceny na grafickém listu 13.2.

13.3.3. Daňové příjmy rozpočtů obcí (SO ORP)

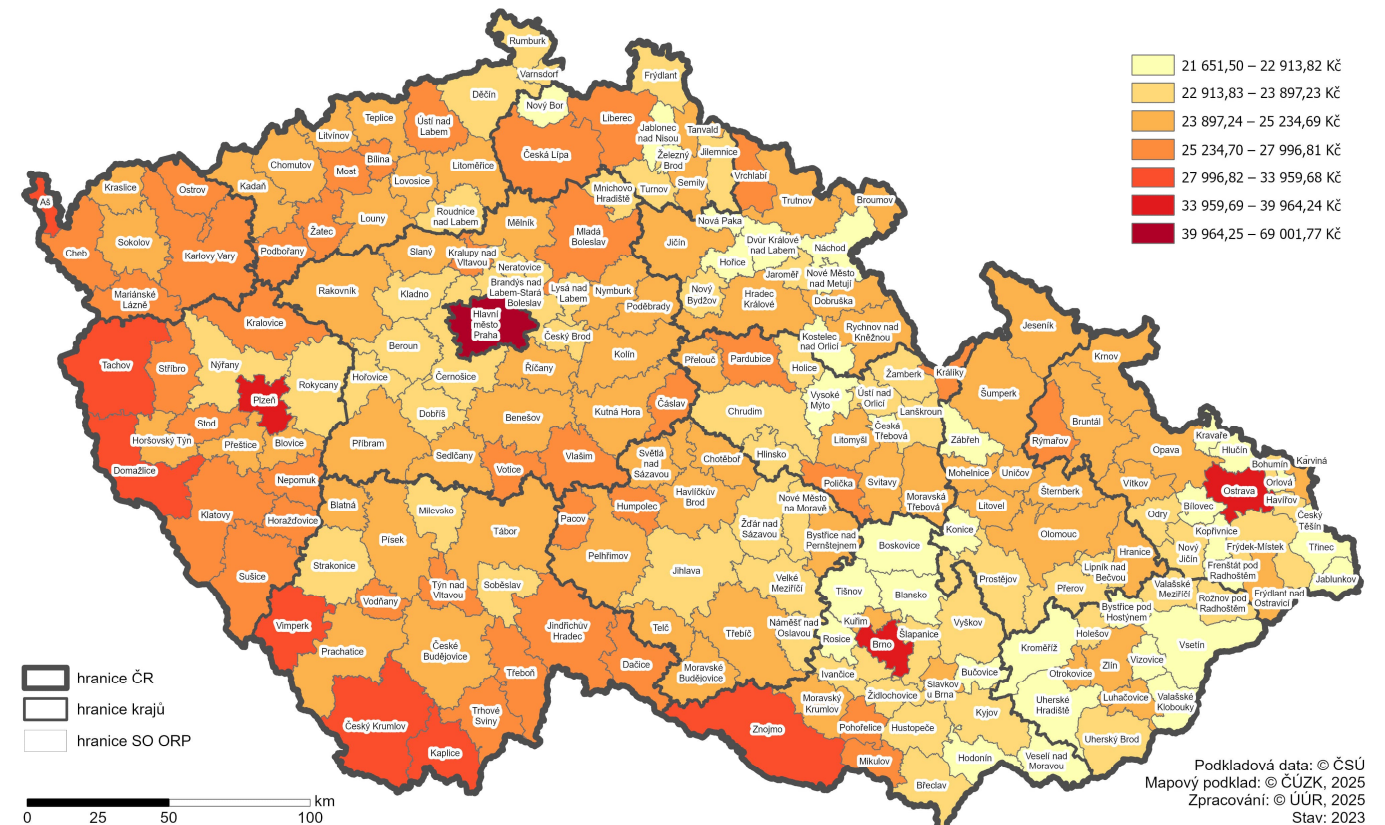
Pro potřeby územně analytický podkladů ČR je nutné také územní srovnání daňových příjmů rozpočtů obcí na úrovni správních obvodů ORP. Ukazatel je v tomto případě vyhodnocen jako celkový součet daňových příjmů rozpočtů všech obcí z daného území (SO ORP) za jeden rok v přepočtu na 1 obyvatele daného území (SO ORP).

Nejvyšší daňové příjmy mají správní obvody ORP, ve kterých se nachází populačně největší města ČR, a ve kterých současně není příliš dalších malých obcí. Kromě vysokého počtu obyvatel, který je zásadní, jsou v těchto správních obvodech koncentrovány také ekonomické a podnikatelské aktivity, množství komerčních ploch či nájemního bydlení nebo příjmy související s cestovním ruchem. Jmenovitě jde o hlavní město Praha (cca 69 tisíc Kč na 1 obyvatele), SO ORP Brno (cca 40 tisíc Kč), Plzeň (cca 40 tisíc Kč) a Ostravu (cca 38 tisíc Kč).

Další skupina správních obvodů ORP s vyššími daňovými příjmy je lokalizována zejména v příhraničních oblastech západních, jihozápadních a jižních Čech a jižní Moravy (hranice s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo). Jde především o SO ORP Kaplice, Vimperk, Aš, Domažlice, Tachov, Znojmo a Český Krumlov (daňové příjmy v rozmezí 29–34 tisíc Kč na 1 obyvatele). Zpravidla se nejedná o správní obvody, ve kterých by se nacházela nějaká obec s vysokým počtem obyvatel, tudíž důvody vysokých daňových příjmů budou pravděpodobně jiné. Tím hlavním důvodem budou zřejmě daně z hazardních her, které se výrazněji koncentrují právě v těchto pohraničních oblastech, zejména v blízkosti hlavních dopravních tahů a důležitých hraničních přechodů. Dalším faktorem pak může být atraktivnost některých těchto lokalit pro turisty, což způsobuje jednak zvýšenou podnikatelskou aktivitu spojenou s cestovním ruchem a také vyšší příjmy z místních poplatků, jako jsou rekreační a ubytovací poplatky.

U většiny ostatních správních obvodů se pak výše daňových příjmů obcí v přepočtu na jednoho obyvatele pohybuje v rozmezí cca 21,5 až 25 tisíc Kč. Správní obvody s nejnižšími hodnotami daňových příjmů v přepočtu na jednoho obyvatele se nacházejí téměř výhradně ve východní části ČR (zejména na Moravě). Nejvíce se jich nachází v Moravskoslezském kraji (např. Český Těšín, Kravaře, Hlučín nebo Frenštát pod Radhoštěm), Jihomoravském (např. Blansko, Boskovice či Bučovice) a Zlínském kraji (např. Vizovice, Kroměříž nebo Uherské Hradiště). V Čechách je nejvíce správních obvodů s nízkými daňovými příjmy v přepočtu na jednoho obyvatele v Královéhradeckém kraji (např. SO ORP Nová Paka, Nové Město nad Metují nebo Náchod).

Obr. 13.5: Daňové příjmy rozpočtů obcí v přepočtu na 1 obyvatele v jednotlivých SO ORP za rok 2023

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

13.4. Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) je základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti ekonomiky. Měření HDP je založeno na systému národních účtů, které jsou obvykle zpracovávány jednotně podle metodiky OSN. To umožňuje kromě analýzy i mezinárodní srovnávání jednotlivých zemí. Nejmenší územní jednotkou, za kterou je tento ukazatel v ČR sledován, jsou kraje.

Výkonnost ekonomiky ČR, měřená v HDP, vykazovala v minulých letech dlouhodobou tendenci k růstu. K výraznému poklesu HDP došlo pouze v roce 2020, kdy v důsledku pandemie Covid-19 přistoupila česká vláda, stejně jako většina světových vlád, k různým opatřením, která omezila ekonomické i sociální aktivity. V roce 2021 nastalo pomalé oživení ekonomiky, které však s sebou přineslo výrazný nárůst tuzemských cen. V roce 2022 ovlivňovaly ekonomickou situaci ČR tři zásadní faktory – energetická krize, problémy v dodavatelských řetězcích a vysoká míra inflace. Přesto HDP nadále rostlo a stejně tomu bylo i v roce 2023.

Tab. 13.10: Vývoj hrubého domácího produktu na 1 obyvatele (Kč) v krajích ČR v letech 2019–2023

Území	2019	2020	2021	2022	2023
Česká republika	558 170	554 964	600 690	655 221	704 139
hlavní město Praha	1 233 311	1 224 523	1 349 553	1 458 395	1 523 379
Středočeský kraj	526 230	502 743	540 504	584 179	634 709
Jihočeský kraj	450 785	455 587	486 520	540 088	583 268
Plzeňský kraj	491 312	488 204	525 283	550 749	599 999
Karlovarský kraj	346 046	341 055	356 599	388 235	430 330

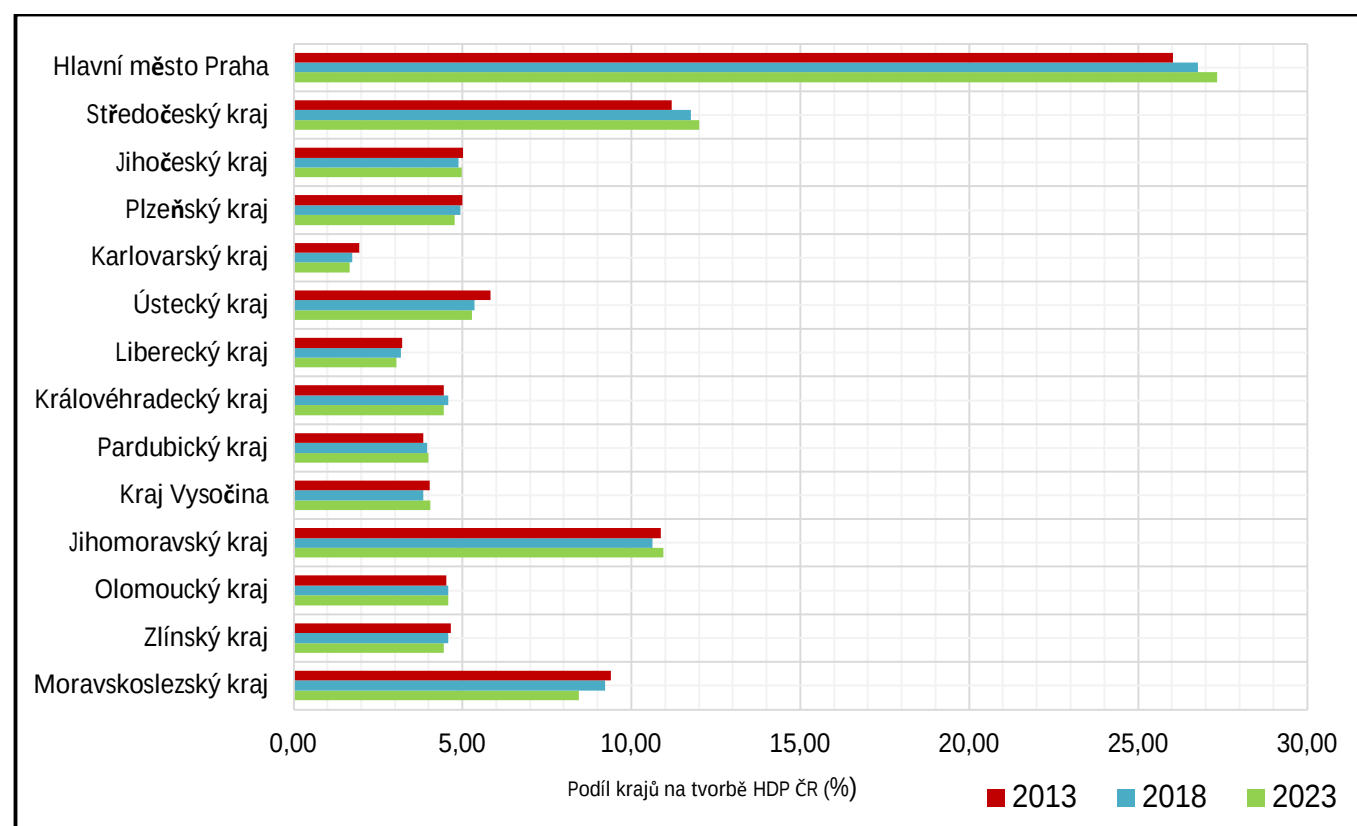
13. EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

Území	2019	2020	2021	2022	2023
Ústecký kraj	395 843	387 357	418 742	477 281	497 175
Liberecký kraj	424 124	421 907	439 568	466 640	516 628
Královéhradecký kraj	495 651	500 592	527 908	555 697	612 977
Pardubický kraj	444 052	458 012	475 799	531 422	576 462
Kraj Vysočina	450 404	466 561	503 486	542 453	599 100
Jihomoravský kraj	530 333	540 722	592 773	636 726	686 083
Olomoucký kraj	428 187	435 078	469 289	512 034	553 498
Zlínský kraj	468 971	465 734	494 693	534 186	587 115
Moravskoslezský kraj	434 026	423 357	465 235	512 448	543 637

Zdroj: Databáze regionálních účtů ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <<https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocnkavyber.volba?titul=Ukazatele%20v%20region%E1In%EDm%20%E8len%ECn%ED&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>.

Nejvyšší hodnotu HDP v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2023 mělo hlavní město Praha (cca 1,5 milionu Kč), které jako jediný kraj má hodnotu HDP vyšší než je celostátní průměr (a to více než dvojnásobně). Druhý v pořadí je s velkým odstupem Jihomoravský kraj (cca 690 tisíc Kč), který následují kraje Středočeský (cca 635 tisíc Kč) a Královéhradecký (cca 610 tisíc Kč). Nejnížší hodnotu HDP v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2023 měly kraje Karlovarský (cca 430 tisíc Kč) a Ústecký (necelých 500 tisíc Kč). U všech zbývajících krajů se HDP pohybovalo mezi 500–600 tisíci Kč na 1 obyvatele.

Obr. 13.6: Podíl krajů na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky v letech 2013, 2018 a 2023

Zdroj: Databáze regionálních účtů ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <<https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocnkavyber.volba?titul=Ukazatele%20v%20region%E1In%EDm%20%E8len%ECn%ED&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>.

Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

Největší měrou se na HDP České republiky podílí hlavní město Praha, které v roce 2023 tvořilo přibližně 27,5 % celorepublikového HDP. Více než 10 % se na tvorbě HDP v roce 2023 podílely také další dva populačně velké kraje – Středočeský (cca 12 %) a Jihomoravský (cca 11 %). Hodnotě 10 % se pak nejvíce blíží Moravskoslezský kraj (8,45 % v roce 2023), nicméně v jeho případě dochází v posledních letech ke snižování podílu na celkovém HDP České republiky. Nejnižší podíl na tvorbě HDP ČR měl v roce 2023 Karlovarský kraj (1,7 %), který je nejmenším krajem v ČR a současně také krajem s nejnižší hodnotou HDP v přepočtu na obyvatele.

Kromě již zmiňovaného Moravskoslezského kraje zaznamenaly největší pokles podílu na tvorbě HDP ČR mezi roky 2013 a 2023 také kraje Ústecký, Karlovarský Plzeňský a Zlínský. Nejvyšší nárůst je naopak možné nepřekvapivě sledovat u hlavního města Praha a také u Středočeského kraje.

Tab. 13.11: Vývoj HDP na 1 obyvatele v PPS vůči průměru EU (%) v krajích ČR v letech 2014–2023

Území	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Evropská unie (EU 27)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Česká republika	87,6	88,5	89,3	91,8	93,0	94,7	95,6	91,7	89,7	90,4
hlavní město Praha	191,9	194,6	196,8	200,3	206,0	209,2	211,0	206,0	199,7	192,8
Středočeský kraj	80,7	81,2	83,5	85,9	85,0	89,3	86,6	82,5	80,0	80,7
Jihočeský kraj	71,4	71,5	71,5	74,5	75,0	76,5	78,5	74,3	73,9	76,5
Plzeňský kraj	80,8	81,0	81,5	83,6	83,9	83,3	84,1	80,2	75,4	77,7
Karlovarský kraj	58,5	57,5	57,7	59,5	58,8	58,7	58,8	54,4	53,2	54,8
Ústecký kraj	63,8	65,9	63,8	65,1	64,7	67,1	66,7	63,9	65,3	66,6
Liberecký kraj	67,9	68,1	68,5	70,5	71,0	71,9	72,7	67,1	63,9	65,9
Královéhradecký kraj	74,1	75,6	77,5	81,6	82,0	84,1	86,3	80,6	76,1	79,4
Pardubický kraj	69,8	70,4	71,4	74,5	75,1	75,3	78,9	72,6	72,8	73,8
Kraj Vysočina	72,7	72,0	72,8	75,2	74,3	76,4	80,4	76,9	74,3	78,3
Jihomoravský kraj	83,1	84,4	83,6	85,4	88,3	90,0	93,2	90,5	87,2	87,6
Olomoucký kraj	65,6	66,7	67,7	70,5	71,3	72,6	75,0	71,6	70,1	70,9
Zlínský kraj	75,3	75,0	75,6	77,9	77,4	79,5	80,3	75,5	73,1	75,4
Moravskoslezský kraj	72,0	72,0	72,7	73,8	75,4	73,6	72,9	71,0	70,2	71,1

Zdroj: Databáze regionálních účtů ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <<https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocnkavyber.volba?titul=Ukazatele%20v%20region%E1In%EDm%20%E8len%ECn%ED&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>.

Celoevropské srovnání ekonomické výkonnosti, které je důležité i z hlediska kategorizace regionů v rámci kohezní politiky EU, umožňuje ukazatel **HDP v přepočtu na 1 obyvatele ve standartu/paritě kupní síly (PPS) vůči průměru EU** (kdy EU 27 = 100 %).

Pozitivním jevem v posledních 10 letech byla vyšší dynamika růstu HDP v ČR i ve většině krajů. V roce 2020 se však tento trend zastavil a v roce 2021 HDP na obyvatele v ČR i ve všech krajích oproti průměru EU klesl, přičemž pokles v ČR i ve většině krajů (vyjma Ústeckého a Pardubického kraje) pokračoval i v roce 2022. V roce 2023 začaly hodnoty ukazatele ve většině krajů i v ČR jako celku opět narůstat (výjimku tvoří hlavní město Praha, kde nadále pokračoval pokles trvající od roku 2021). Přesto u několika krajů (Plzeňský, Karlovarský, Liberecký a Moravskoslezský) úroveň HDP na 1 obyvatele v PPS vůči průměru EU v roce 2023 nedosahovala hodnot z roku 2014.

Současně je nutné dodat i to, že u všech krajů i celé ČR hodnoty z roku 2023 (ačkoliv mají rostoucí trend) ani zdaleka nedosahují nejvyšších hodnot ve sledovaném období. Ve sledovaném období vzrostla úroveň HDP na 1 obyvatele v ČR z 87,6 % průměru EU v roce 2014 na 95,6 % v roce 2020. Následně ovšem klesla až na hodnotu 89,7 % v roce 2022 a v roce 2023 se zvýšila pouze na hodnotu 90,4 %. Ačkoliv tedy česká ekonomika v současnosti opět vykazuje relativní růst, jde o růst prozatím velice pomalý. Navíc zůstává otázkou, jak bude česká ekonomika reagovat na aktuální globální ekonomické a politické vlivy.

Z mezikrajského srovnání hodnot z roku 2023 nejlépe vychází hlavní město Praha (192,8 %), která má jako jediná z krajů ČR hodnotu vyšší než je průměr ČR (tj. 90,4 %) i než je průměr EU (tj. 100 %). Radí se tím k nejproduktivnějším regionům v Evropské unii (téměř dvojnásobek průměru EU).

Ostatní kraje mají hodnoty tohoto ukazatele výrazně nižší. Hranici 80 % HDP na 1 obyvatele v EU přesáhl v roce 2023 pouze Jihomoravský kraj (87,6 %) a Středočeský kraj (80,7 %). Nejnižší HDP na obyvatele má Karlovarský kraj (54,8 %). Kromě Karlovarského kraje dosahují nízkých hodnot HDP vůči průměru EU také kraje Liberecký (65,9 %) a Ústecký (66,6 %).

Vzhledem k tomu je v České republice přítomna vysoká polarizace mezi Prahou a ostatními kraji, což je skutečnost společná pro řadu zemí postsocialistického bloku (Polsko, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko), která je způsobena vlivem akumulace většiny přímých zahraničních investic do sektoru služeb v hlavních ekonomických centrech.

HDP v přepočtu na 1 obyvatele v PPS vůči průměru EU za rok 2023 je zachycen na grafickém listu 13.3.

13.5. Nezaměstnanost a počet uchazečů o zaměstnání

Nezaměstnanost je stav, kdy dochází k nerovnováze na trhu práce – nabídka práce, kterou lidé nabízejí, je vyšší než poptávka firem po zaměstnancích. Nezaměstnanost lze číselně vyjádřit tzv. **mírou nezaměstnanosti**, která vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle (tj. všechny osoby schopné pracovat).

Přirozená míra nezaměstnanosti vyjadřuje stav, kdy se počet volných pracovních míst rovná počtu nezaměstnaných pracovníků. **Skutečná míra nezaměstnanosti** pak krátkodobě osciluje okolo přirozené nezaměstnanosti, tzn. někdy je nižší, a někdy vyšší.

Definice nezaměstnanosti, v závislosti na vstupujících příčinách a teoretických přístupech, existuje několik. Rozdíl mezi různými mírami nezaměstnanosti spočívá především v použité metodice stanovení čitatele a jmenovatele, ale i v přesnosti zdrojů dat a časové srovnatelnosti obou údajů.

V České republice je nezaměstnanost zjišťována dvěma základními způsoby:

1. Při Výběrovém šetření pracovních sil (VŠPS) v náhodně vybraných domácnostech v ČR zjišťuje Český statistický úřad tzv. **obecnou míru nezaměstnanosti**. Výsledky VŠPS, sloužící zejména pro mezinárodní srovnávání (Eurostat, ILO).
2. Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) eviduje na základě údajů Úřadů práce tzv. **registrovanou nezaměstnanost**, která se od ledna 2013 vyjadřuje skrze ukazatel **podíl nezaměstnaných osob**, který nahradil původní ukazatel **míra registrované nezaměstnanosti**, používaný do konce roku 2012.

Podíl nezaměstnaných osob (PNO) vyjadřuje procentuální podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání⁶ (tj. registrovaných nezaměstnaných) ve věku 15–64 let z celkového počtu obyvatel ve věku 15–64 let.

Původní ukazatel (míra registrované nezaměstnanosti) byl počítán jako podíl všech dosažitelných uchazečů na pracovní síle (tj. zaměstnaní a nezaměstnaní). PNO se od tohoto ukazatele liší tím, že změnil číselník ze všech dosažitelných uchazečů na dosažitelné uchazeče ve věku 15–64 let a dále tím, že ve jmenovateli jsou, kromě pracovní síly obsaženy také ekonomicky neaktivní osoby ve věku 15–64 let (např. studenti, předčasní důchodci, osoby na rodičovské dovolené, osoby v domácnosti apod.).

Ukazatel „podíl nezaměstnaných osob“ je tudíž s původním ukazatelem nesrovnatelný. Pro sledování dlouhodobého vývoje nového ukazatele jsou však k dispozici časové řady od roku 2005 přepočítané dle stávající metodiky (do úrovně okresů).

Nezaměstnanost lze dále podrobněji rozlišovat zejména na:

- **Frikční nezaměstnanost**, která má dočasný a krátkodobý charakter a souvisí s nutnou dobou pro nalezení nového pracovního místa (např. při přechodu na lepší pozici, hledání nového místa při přestěhování nebo po absolvování studia). Jedná se o nejčastější, přirozený typ nezaměstnanosti, který zpravidla neznamená závažnější problém.

- **Strukturální nezaměstnanost**, která souvisí s komplexnějšími příčinami, a sice se strukturálními změnami v ekonomice. Upadající odvětví (např. hornictví, metalurgie) jsou postupně nahrazována expandujícími odvětvími (např. autoprávní, bankovníctví), přičemž je obvykle vyžadována rekvalifikace, což může být dočasným i déle trvajícím problémem řady osob hledajících nové zaměstnání.
- **Cyklickou nezaměstnanost**, která je krátkodobým typem nezaměstnanosti vznikajícím v důsledku hospodářské recese, kdy je zaměstnáno méně osob než v období konjunktury.
- **Sezónní nezaměstnanost**, kterou způsobují pravidelné roční výkyvy v poptávce po zaměstnancích v určitých odvětvích (např. v zemědělství či cestovním ruchu) související např. se změnou ročních období.
- **Dobrovolnou nezaměstnanost**, která označuje stav, kdy na rozdíl od **nedobrovolné nezaměstnanosti** (kdy lidé hledají práci, ale nemohou ji najít), osoba zůstává bez práce z vlastní vůle, protože buď odmítá přijmout nabízenou práci za stávajících podmínek (např. nízká mzda), nebo práci dočasně nehledá (např. studium, péče o rodinu). Dobrovolná nezaměstnanost se nezapočítává do oficiálních statistik nezaměstnanosti (nejde o uchazeče o zaměstnání).

13.5.1. Podíl nezaměstnaných osob

Do roku 2013 v ČR docházelo dlouhodobě k nárůstu nezaměstnanosti v důsledcích globální hospodářské krize. Pozitivní změny ve vývoji ekonomiky v ČR byly zaznamenány poklesem registrované nezaměstnanosti teprve ve druhém pololetí 2014.

V letech 2014–2019 docházelo k postupnému snižování dosažitelných uchazečů o zaměstnání, a tudíž i k snižování podílu nezaměstnaných osob. Na konci roku 2019 byl počet dosažitelných uchazečů téměř o 330 tisíc osob menší než na konci roku 2014. Podíl nezaměstnaných osob se za stejné období snížil o 4,6 % (shodně u mužů i u žen).

Tab. 13.12: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podílu nezaměstnaných osob v České republice v letech 2014–2023 (stav vždy k 31. 12.)

Rok	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce		Podíl nezaměstnaných osob (%)		
	Celkem	Dosažitelní	Celkem	Muži	Ženy
2014	541 914	525 975	7,46	7,44	7,49
2015	453 118	436 547	6,24	6,12	6,35
2016	381 373	360 170	5,19	5,09	5,28
2017	280 620	259 929	3,77	3,71	3,83
2018	231 534	210 712	3,07	2,98	3,17
2019	215 532	196 285	2,87	2,81	2,93
2020	291 977	273 758	4,02	3,93	4,11
2021	258 173	236 375	3,49	3,32	3,66
2022	271 803	247 793	3,72	3,37	4,10
2023	279 227	256 264	3,73	3,43	4,04

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM11-A&z=T&f=TABULKA&skupId=766&katalog=30853&pvo=ZAM11-A&str=v194&c=v3~3__RP2023#w=>.

V roce 2020 došlo, vlivem pandemie Covid-19, ke krátkodobé destabilizaci pracovního trhu, která vedla k výraznému zvýšení počtu uchazečů o zaměstnání a k nárůstu PNO (meziročně o 1,15 %). V roce 2021 došlo k mírnému poklesu obou ukazatelů, avšak v následujících letech (2022 i 2023) došlo opět k nárůstu obou ukazatelů (důsledky zpomalení ekonomiky, energetické krize, vysoké inflace, aj.). Na konci roku 2023 tak bylo v České

neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy, nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.

⁶ Za **dosažitelného uchazeče o zaměstnání** je považován takový uchazeč, který je evidovaný v evidenci úřadu práce a který může bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa (tj. evidovaný nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání). Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní

13. EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

republika evidováno 256 264 dosažitelných uchazečů o zaměstnání a PNO činil 3,73 % (3,43 % u mužů a 4,04 % u žen). Přesto Česká republika stále patří v rámci EU k zemím s dlouhodobě nejnižší mírou nezaměstnanosti a situace je stále výrazně lepší, než byla v roce 2014 po konci globální ekonomické krize.

Ve všech sledovaných letech (2014–2023) byl podíl nezaměstnaných žen vyšší než podíl nezaměstnaných mužů, přitom do roku 2014 to bylo obráceně⁷. Zatímco v letech 2014–2020 byl rozdíl v nezaměstnanosti mezi pohlavími poměrně zanedbatelný, tak v letech 2021–2023 začal rozdíl mezi pohlavími narůstat (více než 0,6 % v roce 2023). Důvodů horšího postavení žen na trhu práce lze zmínit vícero.

Obecně platí, že ženy plní více rolí (žena jako hospodyně, manželka, matka i zaměstnaná osoba). V rámci tradičního rozdělení rolí je tak pravděpodobnější, že žena bude na rodičovské dovolené, případně zastane roli pečující osoby o nemocné. Pro zaměstnavatele je tak méně atraktivní, jelikož se předpokládá častější pracovní absence. Navazujícím problémem může být návrat ženy do zaměstnání po rodičovské dovolené, během níž může dojít ke ztrátě kontaktů s firmou či oborem. Současně je v ČR omezená nabídka zkrácených úvazků, které by ženám umožnily lépe sladit rodinný a pracovní život. Horší pozici má žena též v oblasti mobility, jelikož zpravidla auto častěji využívá muž.

Tab. 13.13: Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a podíl nezaměstnaných osob v krajích ČR k 31. 12. 2023

Území	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce		Podíl nezaměstnaných osob (%)		
	Celkem	Dosažitelní	Celkem	Muži	Ženy
Česká republika	279 227	256 264	3,73	3,43	4,04
hlavní město Praha	27 425	24 760	2,80	2,44	3,16
Středočeský kraj	31 620	28 953	3,17	2,77	3,58
Jihočeský kraj	14 022	12 751	3,12	2,91	3,33
Plzeňský kraj	12 250	11 187	2,90	2,59	3,21
Karlovarský kraj	8 910	8 209	4,38	3,95	4,82
Ústecký kraj	31 846	29 304	5,66	4,83	6,54
Liberecký kraj	12 485	11 109	3,93	3,54	4,32
Královéhradecký kraj	12 032	10 979	3,19	2,94	3,46
Pardubický kraj	11 038	10 325	3,10	2,87	3,33
Kraj Vysočina	10 773	9 875	3,05	2,90	3,20
Jihomoravský kraj	36 308	33 577	4,37	4,08	4,66
Olomoucký kraj	16 108	15 083	3,81	3,67	3,95
Zlínský kraj	11 498	10 510	2,88	2,80	2,95
Moravskoslezský kraj	42 912	39 642	5,23	5,17	5,29

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM12-A&z=T&f=TABULKA&skupId=806&katalog=30853&pvo=ZAM12-A&c=v3~2__RP2023MP12DP31>.

V mezikrajském srovnání byl k 31. 12. 2023 nejvyšší podíl nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji (5,66 %), kde byl současně zaznamenán největší rozdíl v zaměstnanosti mužů a žen (výrazně vyšší nezaměstnanost žen než mužů). Druhý nejvyšší PNO byl v Moravskoslezském kraji (5,17 %). Vysoká nezaměstnanost v obou krajích souvisí s pokračující hospodářskou restrukturalizací a reorientací z těžkého průmyslu na jiná odvětví s vyšší přidanou hodnotou. Tyto dva strukturálně postižené kraje doplňuje třetí v pořadí, též strukturálně postižený kraj – Karlovarský,

s podílem nezaměstnaných osob 4,38 % (zejména úpadek důlního průmyslu v sokolovské pánvi). Velice podobnou hodnotu PNO má ale také Jihomoravský kraj (4,37 %).

Nejnižší podíl nezaměstnaných osob byl k 31. 12. 2023 evidován v hlavním městě Praha (2,80 %), Zlínském kraji (2,88 %) a Plzeňském kraji (2,90 %). Hlavní město Praha je i přes populační velikost a význam pracovní dojížděky extrémním případem přitažlivosti ekonomických subjektů, v důsledku čehož poptávka na trhu práce stačí pokrývat masivní nabídku. Plzeňský kraj je pak významným zaměstnavatelem ve strojírenském průmyslu a nižší míru nezaměstnanosti lze připsat i nižší hustotě obyvatelstva, a tedy menší konkurenci. Pravděpodobným doprovodným jevem je vyšší poptávka po zahraniční pracovní síle, která pokrývá nedostatečnou nabídku. Zlínský kraj je výrazně orientován na zpracovatelský průmysl (zejména gumárenství, strojírenství a obuvnictví), který vyžaduje výrazné lidské zdroje (vysoká poptávka po zaměstnancích), což přispívá vysoké zaměstnanosti.

Na úrovni správních obvodů ORP mají vysoké podíly nezaměstnaných osob zejména SO ORP v Moravskoslezském a Ústeckém kraji, případně správní obvody v dalších periferních oblastech v různých částech ČR. Vůbec nejvyšší hodnoty PNO byly k 31. 12. 2023 zaznamenány v SO ORP Karviná (9,31 %), Orlová (9,14 %), Bruntál (8,35 %) a Havířov (8,24 %), všechny nacházející se v Moravskoslezském kraji. Vysoké hodnoty PNO zde mají také SO ORP Vítkov (7,67 %) a Krnov (7,16 %). V Ústeckém kraji mají nejvyšší PNO správní obvody ORP Most (7,58 %), Chomutov (7,10 %), Žatec (6,71 %) a Litvínov (6,21 %). Z dalších regionů je potřeba zmínit zejména SO ORP Broumov (7,89 %) v Královéhradeckém kraji, SO ORP Frýdlant (6,10 %) v Libereckém kraji a SO ORP Znojmo (6,10 %), Veselí nad Moravou (6,06 %) a Hodonín (6,04 %) v Jihomoravském kraji. Jde převážně o lokality, které jsou znevýhodněny svou polohou, neboť se nachází daleko od ekonomických center daných regionů.

Oproti tomu nejnižší hodnoty PNO byly k 31. 12. 2023 zaznamenány zejména u několika správních obvodů ORP ve Středočeském kraji, konkrétně SO ORP Říčany (1,28 %), Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (1,45 %), Černošice (1,55 %), Benešov (1,64 %) a Vlašim (2,03 %), dále u dvou SO ORP v Plzeňském kraji – SO ORP Stod (1,36 %) a Přeštice (1,98 %), u dvou v Kraji Vysočina – SO ORP Pacov (1,48 %) a Pelhřimov (1,56 %) a u dvou ve Zlínském kraji – SO ORP Luhačovice (1,88 %) a Valašské Klobouky (2,06 %). Výrazně nízké PNO byly zaznamenány také v oblasti východních Čech (Pardubický a zejména Královéhradecký kraj) ve správních obvodech ORP Holice (1,60 %), Hořice (1,74 %), Kostelec nad Orlicí (1,97 %) a Dobruška (1,99 %). Jedná se zpravidla o oblasti, kde se nacházejí výrazní zaměstnavatelé s dostatečnou nabídkou pracovních míst.

Podíl nezaměstnaných osob v jednotlivých SO ORP je zachycen na grafickém listu 13.4.

13.5.2. Dlouhodobá nezaměstnanost

Vzhledem k tomu, že míra nezaměstnanosti může být ovlivněna krátkodobými výkyvy (např. sezónností), je důležité sledovat nezaměstnanost i v delším časovém horizontu, např. formou dlouhodobé nezaměstnanosti.

Dlouhodobá nezaměstnanost (neboli podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob) vyjadřuje procentuální podíl uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let **evidovaných na úřadu práce déle než 12 měsíců** z celkového počtu obyvatel ve věku 15–64 let. Dlouhodobá nezaměstnanost tak zachycuje hlubší a dlouhodobější problémy na trhu práce v daném území.

Dlouhodobá nezaměstnanost představuje vážný strukturální problém zejména pro určité skupiny obyvatel, jako jsou osoby s nižším vzděláním, osoby starší 50 let, ale například i absolventi. Jedná se převážně o skupiny, které obtížněji hledají uplatnění na trhu práce v konkurenci osob vzdělanějších, mladších, zkušenějších apod.

Tab. 13.14: Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce déle než 12 měsíců a podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob v krajích ČR k 31. 12. 2023

Území	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce déle než 12 měsíců	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob (%)
Česká republika	82 234	1,20
hlavní město Praha	7 968	0,90
Středočeský kraj	8 818	0,97
Jihočeský kraj	2 821	0,69

⁷ Globální ekonomická krize (2008–2014) zasáhla spíše muže, jelikož propouštění se nejvíce dotýkalo zpracovatelského průmyslu v návaznosti na ochromení dodavatelských řetězců.

Území	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce déle než 12 měsíců	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob (%)
Plzeňský kraj	2 988	0,77
Karlovarský kraj	2 668	1,42
Ústecký kraj	11 495	2,22
Liberecký kraj	3 393	1,20
Královéhradecký kraj	2 739	0,80
Pardubický kraj	1 957	0,59
Kraj Vysočina	2 646	0,82
Jihomoravský kraj	12 017	1,55
Olomoucký kraj	4 139	1,05
Zlínský kraj	2 577	0,71
Moravskoslezský kraj	16 008	2,12

Zdroj: Otevřená data MPSV a ÚP ČR [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <<https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace6?mesic=12&rok=2023>>. <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace10?mesic=12&rok=2023&typZobrazeni=PODLE_DELKY_NEZAMESTNANOSTI>. Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

Celkově podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob v České republice dosahoval k 31. 12. 2023 výše 1,20 %. Šlo o jednu z nejnižších hodnot v rámci EU. V prostorovém rozložení dlouhodobá nezaměstnanost ve velké míře kopíruje celkovou nezaměstnanost (PNO) a je vyšší v regionech s nadprůměrnou nezaměstnaností.

Nejvíce byl dlouhodobou nezaměstnaností k 31. 12. 2023 zasažen Ústecký kraj (2,22 %) a Moravskoslezský kraj (2,12 %) a s odstupem také Jihomoravský kraj (1,55 %). V těchto krajích jsou zároveň i nejvyšší absolutní počty uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce déle než 12 měsíců. Naopak nejnižší podíly dlouhodobě nezaměstnaných osob byly evidovány v Pardubickém (0,59 %), Jihočeském (0,69 %) a Zlínském (0,71 %) kraji.

Na úrovni správních obvodů ORP jsou na tom nejhůře čtyři správní obvody v Moravskoslezském kraji, kde je podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob vyšší než 4 % – SO ORP Orlová (5,25 %), Karviná (4,73 %), Havířov (4,28 %) a Vítkov (4,17 %). Tyto regiony představují prototyp strukturální nezaměstnanosti. Vysoké hodnoty dlouhodobé nezaměstnanosti dosahují, ale i jiné SO ORP v tomto kraji (např. SO ORP Krnov nebo Bruntál).

V Ústeckém kraji je dlouhodobá nezaměstnanost celoplošným jevem včetně správního obvodu krajského města Ústí nad Labem. Strukturální nezaměstnanost je kombinována s obtížností integrace romského etnika a sociálně slabších skupin obyvatel s nižším stupněm dosaženého vzdělání. Nejhůře jsou na tom v tomto kraji SO ORP Most (3,31 %), Žatec (3,30 %) a Chomutov (3,20 %).

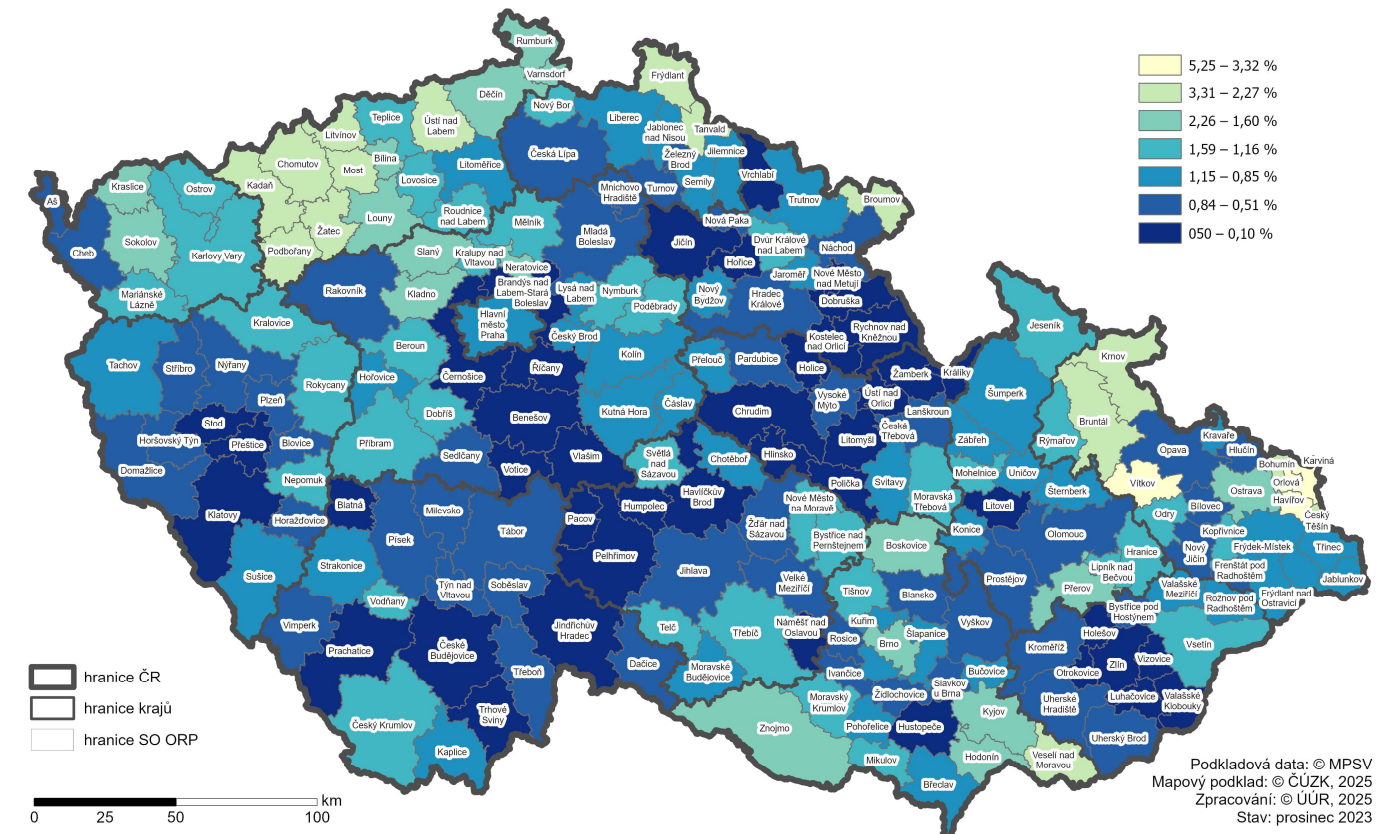
Z dalších částí ČR je nutné zmínit zejména několik periferních lokalit, a to SO ORP Broumov (3,12 %), Tanvald (2,91 %), Frýdlant (2,74 %), Veselí nad Moravou (2,48 %) nebo Hodonín (2,26 %).

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti ve výše uvedených SO ORP dokonce převyšuje (někdy i výrazně) podíl všech nezaměstnaných osob (PNO) ve správních obvodech s nejnižšími hodnotami PNO. Jinak řečeno, dlouhodobá nezaměstnanost v těchto SO ORP je vyšší než celková nezaměstnanost v některých jiných regionech v ČR.

Nízkou dlouhodobou nezaměstnanost je možné pozorovat jednak v regionech, kde je nízký také celkový podíl nezaměstnaných osob, ale také v mnoha dalších regionech napříč ČR (vyjma strukturálně postižených regionů). Z těch nejlepších lze zmínit např. SO ORP Pelhřimov (0,10 %) a Pacov (0,12 %) na Vysočině, SO ORP Říčany (0,18 %), Benešov (0,25 %) nebo Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (0,25 %) ve Středočeském kraji, SO ORP Holešov (0,29 %), Luhačovice (0,29 %) či Otrokovice (0,31 %) ve Zlínském kraji nebo také SO ORP Holice (0,21 %) v Královéhradeckém kraji či SO ORP Stod (0,24 %) v Plzeňském kraji.

V mnoha z těchto regionů je to logické (blízkost ekonomických center, přítomnost velkých průmyslových závodů apod.). Hůře interpretovatelná je nízká nezaměstnanost (vč. té dlouhodobé) ve správních obvodech jako je např. SO ORP Pacov, Hořice, Votice a jiné. Tyto regiony nejsou hospodářsky příliš výkonné, řada z nich se nachází na vnitřních periferiích s horší dostupností služeb a infrastruktury. Za nízkými měrami nezaměstnanosti tak nejspíše stojí vyšší podíl podnikajících osob v menších podnicích nebo rodinných firmách. Hospodářství těchto regionů je sice relativně málo výkonné, ovšem stabilní.

Obr. 13.7: Dlouhodobá nezaměstnanost v jednotlivých SO ORP k 31. 12. 2023

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

13.6. Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a škol

Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a škol je základním ukazatelem studujícím prostorové vztahy v území a hodnotícím atraktivitu území z hlediska nabídky práce a vzdělání. Základním zdrojem dat o pohybu obyvatel jsou informace ze sčítání lidu, domů a bytů⁸ (SLDB).

Data ze SLDB nám poskytují informace o tom, odkud kam obyvatelé dojíždějí, jak často dojíždějí (frekvence), jaký k tomu využívají dopravní prostředek a z jakého důvodu dojíždějí (zda za prací či do školy). Zároveň ČSÚ získané informace strukturuje dle pohlaví, věku, nejvyššího dosaženého vzdělání a podle odvětví ekonomické činnosti osob dojíždějících do zaměstnání či do škol.

Pro potřeby ÚAP ČR je zásadní především prostorové rozložení dojíždky (identifikace dojíždkových proudů), intenzita jednotlivých dojíždkových proudů a také frekvence dojíždky a vyjíždky. Z pohledu frekvence lze zjednodušeně dojíždku rozdělovat na tzv. celkovou a denní. Denní dojíždka zahrnuje výhradně ty dojíždějící,

⁸ Analýzy dat o vyjíždce a dojíždce obyvatel komplikuje fakt, že otázky s tím související nebyly ve velkém počtu případů zodpovězeny vůbec, nebo byly zodpovězeny neúplně.

jejichž frekvence dojíždky je 5x týdně a častěji. Oproti tomu **celková dojíždka** zahrnuje kromě dojíždějících s denní frekvencí (5x týdně a častěji) i dojíždějící v nedenní frekvenci, vč. dojíždky nepravidelné.

Tab. 13.15: Vyjíždějící do zaměstnání a škol podle obvyklého pobytu – stav k 26. 3. 2021

	Zaměstnaní celkem		v tom		Žáci a studenti		Celkem	
	abs.	%	muži	ženy	abs.	%	abs.	%
Vyjíždějící do zaměstnání a školy	3 642 644	100,0	1 876 732	1 765 912	1 430 899	100,0	5 073 543	100,0
v tom:								
v rámci obce	1 539 021	42,3	710 250	828 771	871 068	60,9	2 410 089	47,5
do jiné obce okresu	1 110 573	30,5	571 728	538 845	311 508	21,8	1 422 081	28,0
do jiného okresu kraje	486 879	13,4	282 929	203 950	114 863	8,0	601 742	11,9
do jiného kraje	431 973	11,9	258 531	173 442	125 621	8,8	557 594	11,0
do zahraničí	74 198	2,0	53 294	20 904	7 839	0,5	82 037	1,6
Vyjíždějící 5x týdně a častěji	2 603 661	71,5	1 331 565	1 272 096	807 336	56,4	3 410 997	67,2

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=34215&pvo=SLD21OB005x&str=v68#w=>>>. Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

Tab. 13.16: Vyjíždějící do zaměstnání a škol podle frekvence vyjíždky v krajích ČR – stav k 26. 3. 2021

Území	Vyjíždějící celkem	v tom vyjíždějící					
		5x týdně a častěji	1x–4x týdně	pravidelně, ale méně než 1x týdně	nepravidelně	z jiného místa než z obvyklého bydliště	nezjištěno
Česká republika	5 073 543	3 410 997	669 364	31 685	191 578	37 007	732 912
hlavní město Praha	660 139	396 585	132 665	4 231	27 566	3 213	95 879
Středočeský kraj	713 262	471 906	105 564	3 555	28 503	3 891	99 843
Jihočeský kraj	295 359	203 059	32 772	2 203	10 898	2 833	43 594
Plzeňský kraj	284 444	199 903	30 823	1 647	9 838	1 873	40 360
Karlovarský kraj	122 046	80 669	13 404	1 129	4 605	1 499	20 740
Ústecký kraj	354 958	224 807	47 779	2 864	13 419	2 673	63 416
Liberecký kraj	201 964	136 652	22 337	1 206	7 256	1 782	32 731
Královéhradecký kraj	251 844	175 053	27 948	1 560	9 875	2 200	35 208
Pardubický kraj	247 467	172 087	28 749	1 486	9 171	1 915	34 059
Kraj Vysočina	237 324	167 672	26 171	1 487	8 722	2 271	31 001
Jihomoravský kraj	588 670	402 170	80 698	3 370	21 499	3 584	77 349
Olomoucký kraj	295 320	207 198	32 412	1 807	10 459	2 500	40 944
Zlínský kraj	271 726	191 634	28 357	1 883	9 665	2 486	37 701
Moravskoslezský kraj	549 020	381 602	59 685	3 257	20 102	4 287	80 087

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=5354&katalog=34216&pvo=SLD21096-KR&pvo=SLD21096-KR&v=v159__null__null__null#w=>>.

Z tabulky výše (viz Tab. 13.15) je zřejmé, že cca 70 % vyjíždějících tvoří zaměstnaní a pouze cca 30 % vyjíždějících tvoří žáci a studenti. Téměř 50 % vyjíždějících realizuje cestu v rámci obce (u vyjíždky do školy je to více než 60 %, u vyjíždky do zaměstnání je to něco přes 40 %) a dalších cca 30 % v rámci okresu. Platí tedy, že jak zaměstnaní, tak žáci a studenti dojíždějí především na kratší vzdálenosti.

V případě zaměstnaných je známá i struktura vyjíždějících dle pohlaví. Celkový počet vyjíždějících do zaměstnání u mužů i u žen je poměrně vyrovnaný (zhruba 50:50). Údaje nicméně ukazují, že ženy dojíždějí spíše na kratší vzdálenosti (především v rámci obce, kde převažují ženy nad muži) a s rostoucí vzdáleností se zvyšuje podíl mužů. V případě vyjíždění do jiného kraje převažují muži 60 % ku 40 % žen. Vyjíždění do zahraničí pak tvoří dokonce přes 70 % mužů a pouze necelých 30 % žen.

Denní dojíždka a vyjíždka (tj. 5x týdně a častěji) tvoří necelých 70 % celkové dojíždky a vyjíždky do zaměstnání a škol. V případě cest do zaměstnání tvoří denní vyjíždka dokonce více než 70 % (71,5 %), v případě cest do škol je to pouze 56,4 % (velkou část tvoří studenti vysokých škol, kteří nedojíždějí do školy tak často).

Z mezikrajského srovnání (viz Tab. 13.16) je zřejmé, že nejmenší podíl tvoří vyjíždějící do zaměstnání a škol v denní frekvenci (5x týdně a častěji) v případě hlavního města Praha, kde je to „pouze“ 60 %. Naopak je v Praze nadprůměrný podíl vyjíždky ve frekvenci 1x–4x týdně – cca 20 % (u žádného jiného kraje to není více než 15 %). Ostatní kraje mají v relativním srovnání hodnoty poměrně vyrovnané, více méně odpovídající průměru ČR.

Tab. 13.17: Vyjíždějící do zaměstnání a do škol podle velikostních skupin obcí – stav k 26. 3. 2021

	Vyjíždějící celkem	%
Česká republika	5 073 543	100,0
v tom velikostní skupina obce podle počtu obyvatel:		
do 199	86 484	1,7
200–499	328 313	6,5
500–999	486 182	9,6
1 000–1 999	547 818	10,8
2 000–4 999	633 489	12,5
5 000–9 999	441 212	8,7
10 000–19 999	432 863	8,5
20 000–49 999	570 661	11,2
50 000–99 999	371 357	7,3
100 000 a více	1 175 164	23,2

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=33976&pvo=ZV21CR013&str=v57#w=>>>. Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

Podíly vyjíždějících z jednotlivých velikostních kategorií obcí dle počtu obyvatel víceméně odpovídají tomu, kolik obyvatel celkem v obcích daných kategorií žije. Celkové vyjíždkové proudy menších kategorií obcí jsou nižší, jelikož tyto obce i přes jejich větší počet nemají v souhrnu tolik obyvatel. Nejvíce obyvatel žije v obcích, které mají 100 000 a více obyvatel, takže je zcela logické, že téměř čtvrtinu vyjíždějících tvoří obyvatelé těchto obcí. Naopak v obcích další velikostní kategorie 50 000–99 999 obyvatel žije méně obyvatel než v dalších kategoriích, a proto je u nich i menší podíl vyjíždějících.

V **příloze č. 1** je pak uvedena tabulka, která shrnuje celkové počty vyjíždějících do zaměstnání a škol mezi jednotlivými kraji (jednu stranu matice tvoří kraje bydliště a druhou pak kraje pracoviště/školy). Pochopitelně zdaleka největší část vyjíždky a dojíždky je realizována uvnitř jednotlivých krajů, jelikož kraje dalece přesahují rozsah pracovních regionů. Nicméně i mnohé mezikrajské proudy jsou poměrně výrazné.

Největší mezikrajský pohyb obyvatel je možné sledovat mezi hlavním městem Praha a Středočeským krajem. Z Hlavního města Prahy vyjíždí do Středočeského kraje celkem cca 41 tisíc osob, a naopak ze Středočeského kraje do Prahy vyjíždí celkem dokonce cca 211 tisíc osob. Vyjíždkové proudy z těchto dvou krajů do zbývajících krajů

jsou minoritní. Vzhledem k poměru dojíždějících a vyjíždějících mezi těmito kraji není překvapivé, že Středočeský kraj má nejzápornější saldo dojíždky ze všech krajů (cca -150 tisíc osob) a hlavní město Praha má naopak saldo dojíždky vůbec nejvyšší, to je cca +230 tisíc osob (jde o jeden ze dvou krajů s kladným saldem).

Významné mezikrajské proudy jsou také z Ústeckého kraje do Středočeského kraje (cca 10 tisíc osob) a do hlavního města Praha (cca 15 tisíc osob). Vzhledem k tomu, že počet dojíždějících do Ústeckého kraje je celkově poměrně nízký, představuje Ústecký kraj region s druhým nejzápornějším saldem dojíždky (cca -24 tisíc osob).

Velký počet osob také vyjíždí z Libereckého kraje do Středočeského kraje (cca 10 tisíc osob). Tyto osoby ponejvíce směřují do regionu Mladoboleslavská, který je příhodně blízko a ve kterém se nachází množství pracovních míst (zejm. v automobilovém průmyslu).

Dále můžeme sledovat vzájemně silné dojíždkové proudy mezi sousedními kraji Královéhradeckým a Pardubickým. Z Královéhradeckého kraje do Pardubického vyjíždí celkem cca 8 000 osob, v opačném směru je to dokonce téměř 12 tisíc osob (důvodem bude pravděpodobně přítomnost průmyslové zóny Solnice-Kvasiny, případně i malá vzdálenost mezi oběma krajskými městy).

Zmínit musíme také dojíždkový proud z Kraje Vysočina do Jihomoravského kraje (cca 11 tisíc osob), který je dán díky dobrému dopravnímu spojení části Vysočiny na Brno a okolí (zejména po dálnici D1). Vzhledem k tomu, že taktéž z Olomouckého a Zlínského kraje vyjíždí relativně dost osob do Jihomoravského kraje, představuje Jihomoravský jediný další kraj (kromě hlavního města Prahy), který má kladné celkové saldo dojíždky a vyjíždky (cca +17 tisíc osob).

Pro relevantní srovnání atraktivity území z hlediska nabídky práce a vzdělání pomocí dat o dojíždce a vyjíždce je nutné jednotlivé údaje relativizovat, v tomto případě přepočítat na 1 000 obyvatel. V následujících podkapitolách jsou na úrovni správních obvodů ORP vyhodnocena **salda dojíždky a vyjíždky v přepočtu na 1 000 obyvatel s obvyklým pobytem v daném území (SO ORP)** za jednotlivé sledované kategorie (podle frekvence – celková nebo denní a podle důvodu dojíždění – do zaměstnání či do škol).

Saldo celkové dojíždky do zaměstnání a škol na 1 000 obyvatel

Saldo celkové dojíždky do zaměstnání a škol je vyhodnocené jako rozdíl mezi celkovým počtem dojíždějících do zaměstnání a škol a celkovým počtem vyjíždějících do zaměstnání a škol v přepočtu na 1 000 obyvatel s obvyklým pobytem v daném území (SO ORP).

Nejvyšších hodnot logicky dosahují především oblasti, kde dochází ke kombinaci silné dojíždky do zaměstnání i do škol. Jde především o SO ORP Brno (+259,7), hlavní město Praha (+176,3), SO ORP Plzeň (+169,3), Ostrava (+150,8) a Olomouc (+125,7).

Výrazněji ale vynikají také některé správní obvody, kde je vysoké saldo dáno především vysokou dojíždkou do zaměstnání. Jde zejména o SO ORP Mohelnice (+157,5), Mladá Boleslav (+141,6), Rychnov nad Kněžnou (+138,0), Otrokovice (+128,4) a Žatec (+113,2). Saldo celkové dojíždky je v těchto regionech výrazně kladné i přesto, že saldo dojíždky do škol mají tyto SO ORP záporné. Důvody vysoké pracovní dojíždky do těchto správních obvodů jsou podrobněji popsány v následující podkapitole.

Kladné saldo dojíždky mají i správní obvody ostatních krajských měst (bez výjimky), avšak nepředstavují tak silná ekonomická ani vzdělanostní jádra, jako města popsaná výše. Navíc se většinou v jejich zázemí nachází města, jejichž velikost není o tolik menší, nebo se v okolí vyskytuje nějaký významný zaměstnavatel.

Nejzápornější saldo je typické pro suburbánní regiony v pražské a brněnské metropolitní oblasti a v zázemí Plzně a Ostravy – např. Jablunkov (-277,7), Lysá nad Labem (-258,1), Kravaře (-242,0), Nýřany (-237,0), Hlučín (-236,6), Český Brod (-230,9), Rosice (-228,76), ale i mnohé další. Druhou kategorií regionů se záporným saldem dojíždky představují periferní regiony vzdálené od ekonomických center či velkých zaměstnavatelů – např. SO ORP Konice (-199,1) nebo Trhové Sviny (-186,0). Nicméně je nutné konstatovat, že záporné saldo celkové dojíždky do zaměstnání a škol má více než 80 % ze všech správních obvodů ORP.

Saldo celkové dojíždky do zaměstnání a škol na 1 000 obyvatel v jednotlivých SO ORP je zachyceno na grafickém listu 13.5.

Saldo celkové dojíždky do zaměstnání na 1 000 obyvatel

Saldo celkové dojíždky do zaměstnání je vyhodnocené jako rozdíl mezi celkovým počtem dojíždějících do zaměstnání a celkovým počtem vyjíždějících do zaměstnání v přepočtu na 1 000 obyvatel s obvyklým pobytem v daném území (SO ORP).

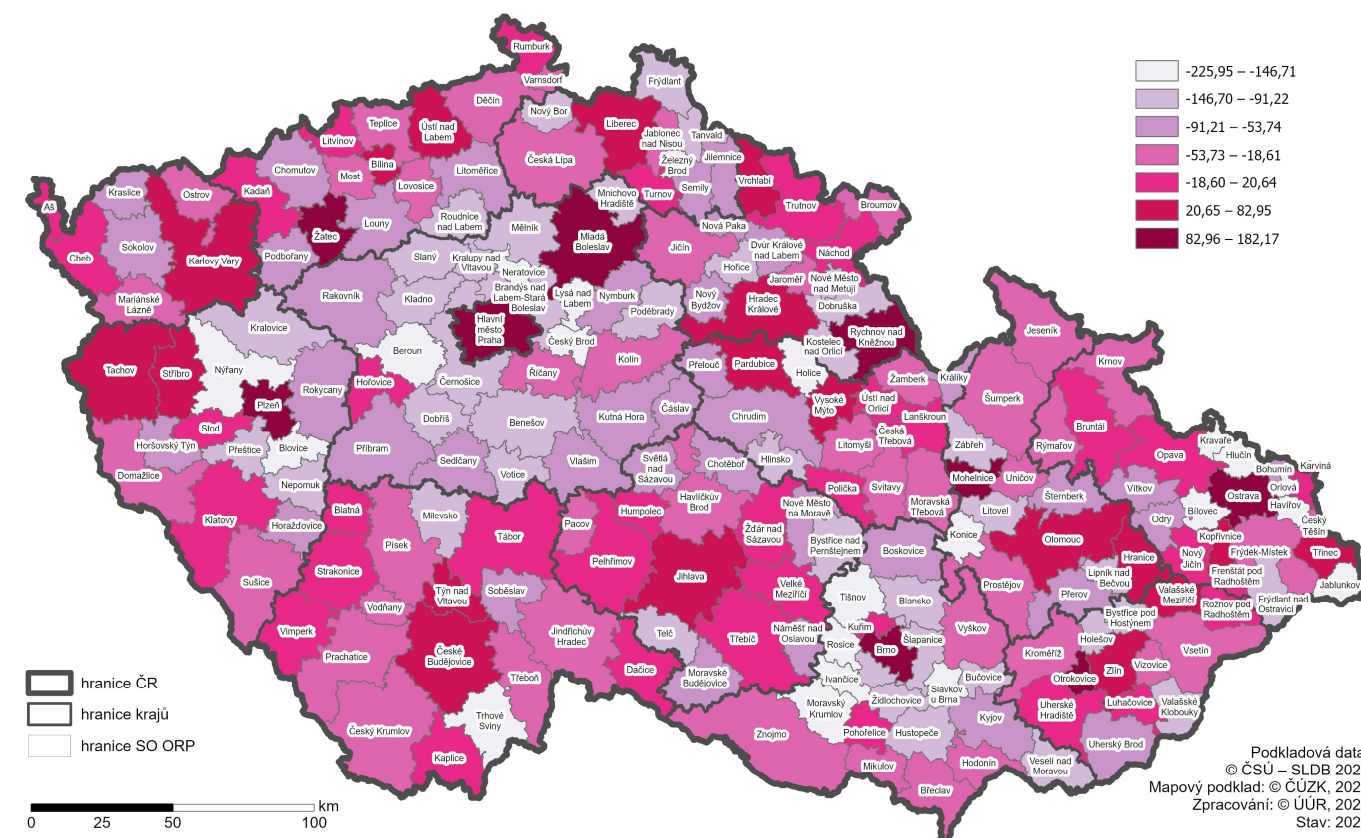
Nejvyšších hodnot dosahují jednak správní obvody velkých (krajských) měst, které obsluhují velké spádové regiony. Současně však vysokých hodnot dosahují také regiony s menším počtem obyvatel, kde se nachází významní zaměstnavatelé, zejména v oblasti průmyslu.

Do první kategorie zcela jednoznačně patří hlavní město Praha, SO ORP Brno, Ostrava nebo Plzeň. Jde o regiony čtyř největších měst ČR, které mají velké spádové regiony, pro které zajišťují širokou nabídku pracovních pozic v různých odvětvích.

Do druhé kategorie pak můžeme zařadit například SO ORP Mohelnice, Rychnov nad Kněžnou, Otrokovice, Mladou Boleslav nebo Žatec. V SO ORP Mohelnice je při dálnici D35 koncentrován strojírenský průmysl (např. Siemens, HELLA Autotechnik Nova nebo Industry Park Mohelnice). V SO ORP Rychnov nad Kněžnou se nachází průmyslová zóna Solnice-Kvasiny, kde je mimo jiné umístěn například pobočný závod Škoda Auto. SO ORP Otrokovice je již historicky znám jako centrum gumárenského průmyslu (např. Barum Continental). V SO ORP Mladá Boleslav je přítomen automobilový závod Škoda Auto při dálnici D10 a v regionu dále působí řada subdodavatelských subjektů automobilového průmyslu. V SO ORP Žatec se nachází strategická průmyslová zóna Triangle při dálnici D7.

Všechny výše zmíněné správní obvody (z obou kategorií) mají saldo celkové dojíždky do zaměstnání v přepočtu na 1 000 obyvatel vyšší než +100. Většina území má ovšem záporné saldo celkové denní dojíždky do zaměstnání (cca 80 % SO ORP).

Obr. 13.8: Saldo celkové dojíždky do zaměstnání na 1 000 obyvatel v jednotlivých SO ORP k 26. 3. 2021

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

13. EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

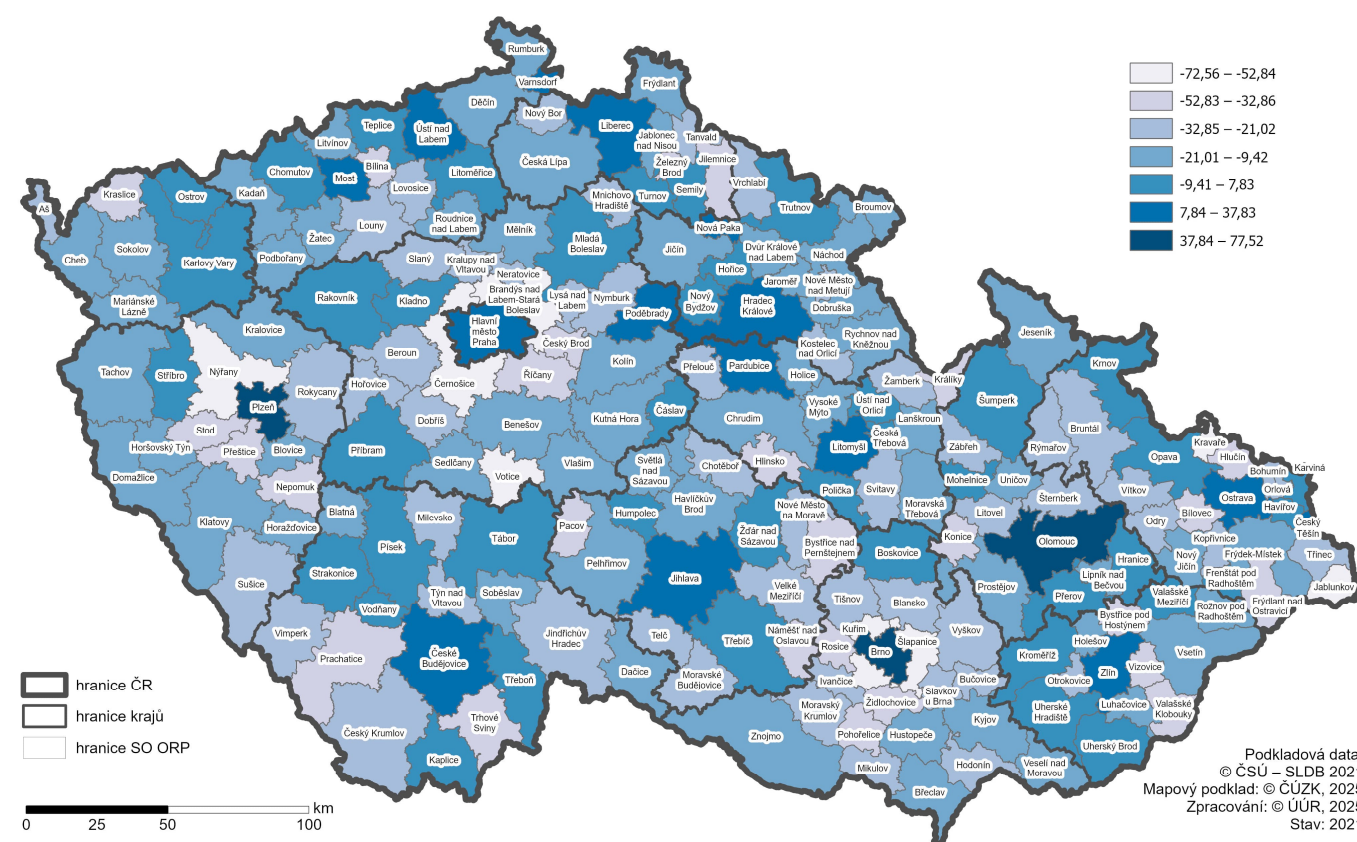
Nejhůře jsou na tom pochopitelně regiony, kde ne nenachází žádní větší (významnější) zaměstnavatelé a které jsou lokalizovány v blízkosti některé z oblastí, kde je nabídka práce výrazně větší (viz výše). Jsou to například regiony v blízkosti města Brna⁹ (např. SO ORP Rosice, Ivančice, Slavkov u Brna, Tišnov, Moravská Krumlov i další), v blízkosti Plzně (SO ORP Nýřany a Blovice) nebo Ostravy (SO ORP Hlučín, Orlová, Kravaře, Bílovec, ...). Ve Středočeském kraji pak mají nejzápornější salda zejména správní obvody, které se nachází jak v blízkosti Prahy, tak také Mladé Boleslavi (např. Neratovice, Lysá nad Labem nebo Český Brod). Nízkou hodnotu zde má také SO ORP Beroun, kterým prochází dálnice D5, která umožňuje kromě spádovosti na Prahu také relativně snadnou dojíždku do Plzně.

V případě dalších SO ORP s výrazně záporným saldem jde spíše o solitéry. SO ORP Železný Brod má relativně dobrou dostupnost do Liberce, ale také do Mladé Boleslavi. SO ORP Holice se nachází v blízkosti Pardubic, Hradce Králové a dobře dostupná je z tohoto SO ORP také průmyslová zóna Solnice-Kvasiny. SO ORP Trhové Sviny v Jihočeském kraji a SO ORP Konice představují periferní oblasti, kde je nízké saldo dáno především nízkou dojíždkou (nedostatečná nabídka pracovních příležitostí). SO ORP Jablunkov je také periferní oblastí, která se navíc nachází v blízkosti Třince, kam může směřovat velká část pracujících (zejména Třinecké železárny).

Saldo celkové dojíždky do škol na 1 000 obyvatel

Saldo celkové dojíždky do škol je vyhodnocené jako rozdíl mezi celkovým počtem dojíždějících do škol a celkovým počtem vyjíždějících do škol v přepočtu na 1 000 obyvatel s obvyklým pobytem v daném území (SO ORP).

Obr. 13.9: Saldo celkové dojíždky do škol na 1 000 obyvatel v jednotlivých SO ORP k 26. 3. 2021

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

⁹ Část vyjíždky z těchto SO ORP nesměřuje do Brna, ale i do dalších správních obvodů, kde se nachází vyšší nabídka pracovních míst, zejména do SO ORP Kuřim (průmyslová zóna, kde se nacházejí např. firmy TE Connectivity Czech, Slévárna Kuřim nebo TOS Kuřim) nebo do SO ORP Pohoděnice (průmyslová zóna jih – např. firma EATON nebo logistické centrum DHL).

Celková dojíždka do škol se výrazně koncentruje do několika velkých, zejména univerzitních měst (resp. do jejich SO ORP). Nejvyšší hodnoty kladného salda vykazuje SO ORP Brno (+77,5), SO ORP Plzeň (+59,5), SO ORP Olomouc (50,5) a s odstupem až na čtvrté příčce hlavní město Praha (cca +37,8).

Důvodů, proč SO ORP Brno eviduje zdaleka nejsilnější spádovost školní dojíždky je více. Zejména se v Brně nachází několik vysokých škol, které jsou atraktivní pro studenty v podstatě z celé ČR. Současně se v Brně nachází množství středních škol a gymnázií, kam dojíždí studenti de facto z celého kraje (intenzita pochopitelně narůstá s klesající vzdáleností od Brna). Pro nejbližší okolí (suburbium) pak Brno představuje i cíl dojíždky do základních škol. V případě SO ORP Plzeň a Olomouc je to velice podobné jako u Brna, pouze v menším měřítku.

Hlavní město Praha má nižší kladnou bilanci proto, že i řada regionálních center ve Středočeském kraji má kvalitní základní i střední školy. Navíc dopravní dostupnost okolních krajů je na výrazně lepší úrovni, a ostatní krajská města jsou mnohdy i geograficky blíže než Praha. Školská dojíždka je tak více rozprostřena. Výrazný vliv má pak nepochybně i fakt, že v případě Prahy je školní dojíždka přepočítávána na výrazně vyšší počet obyvatel.

Kromě výše zmíněných má kladné saldo celkové dojíždky do škol také zbytek správních obvodů ORP krajských měst (i když výrazně nižší) a pak také několik dalších správních obvodů (např. SO ORP Český Těšín, Nová Paka, Varnsdorf, Litomyšl, Poděbrady a další). V případě těchto regionů bude kladné saldo ovlivňovat především dojíždka do středních škol, případně do VOŠ.

Záporné hodnoty školské dojíždky má přes 85 % SO ORP. Nejzápornější hodnoty je možné identifikovat především v suburbánních oblastech Prahy (např. SO ORP Černošice a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav), Brna (např. SO ORP Kuřim a Šlapanice) a Plzně (SO ORP Nýřany), případně v některých periferních oblastech s menšími centry, kde je slabá role středního vzdělávání (zejména SO ORP Votice, Kravaře nebo Jablunkov).

Saldo denní dojíždky do zaměstnání a škol na 1 000 obyvatel

Saldo denní dojíždky do zaměstnání a škol je vyhodnocené jako rozdíl mezi denním počtem dojíždějících do zaměstnání a škol a denním počtem vyjíždějících do zaměstnání a škol v přepočtu na 1 000 obyvatel s obvyklým pobytem v daném území (SO ORP).

Prostorové rozložení salda denní dojíždky do zaměstnání a škol se příliš neliší oproti celkové dojíždce (viz výše). Vysoké hodnoty mají i zde především správní obvody největších měst a správní obvody, ve kterých se nachází významní zaměstnavatelé.

V pořadí dle nejvyššího dosaženého salda jde o SO ORP Brno (+148,2), Mohelnice (+136,5), Rychnov nad Kněžnou (+130,6), Otrokovice (+117,8), Plzeň (+117,1), Mladá Boleslav (+113,1), Ostrava (+106,7), Žatec (+100,9) a hlavní město Praha (+89,7). K výraznějšímu zhoršení dochází u SO ORP Olomouc (vysoký podíl dojíždky vysokoškoláků, který do denní dojíždky nespadá).

Kladné saldo denní dojíždky do zaměstnání a škol má pouze necelých 25 % ze všech správních obvodů. Ostatní správní obvody mají saldo záporné.

Správní obvody s nejzápornějším saldem jsou ve směr stejné jako v případě celkové dojíždky – Jablunkov (-211,8), Kravaře (-184,1), Nýřany (-180,2), Lysá nad Labem (-177,9), Hlučín (-173,8), Železný Brod (-170,9), Rosice (-160,9), Orlová (-158,4) nebo Český Brod (-154,2).

Oproti celkové dojíždce se k nim ale přidávají i některé další správní obvody ORP. Jde například o SO ORP Blovice a Nepomuk v blízkosti Plzně, SO ORP Židlochovice v blízkosti Brna, SO ORP Havířov v sousedství Ostravy nebo SO ORP Kostelec nad Orlicí v Královéhradeckém kraji (v blízkosti průmyslové zóny Solnice-Kvasiny).

Saldo denní dojíždky do zaměstnání a škol na 1 000 obyvatel v jednotlivých SO ORP je zachyceno na grafickém listu 13.6.

Saldo denní dojížděky do zaměstnání na 1 000 obyvatel

Saldo denní dojížděky do zaměstnání je vyhodnocené jako rozdíl mezi denním počtem dojíždějících do zaměstnání a denním počtem vyjíždějících do zaměstnání v přepočtu na 1 000 obyvatel s obvyklým pobytem v daném území (SO ORP).

Denní dojížděka do zaměstnání v zásadě odpovídá výsledkům u celkové denní dojížděky do zaměstnání (stejně silné i slabé oblasti), přesto je možné sledovat některé rozdíly.

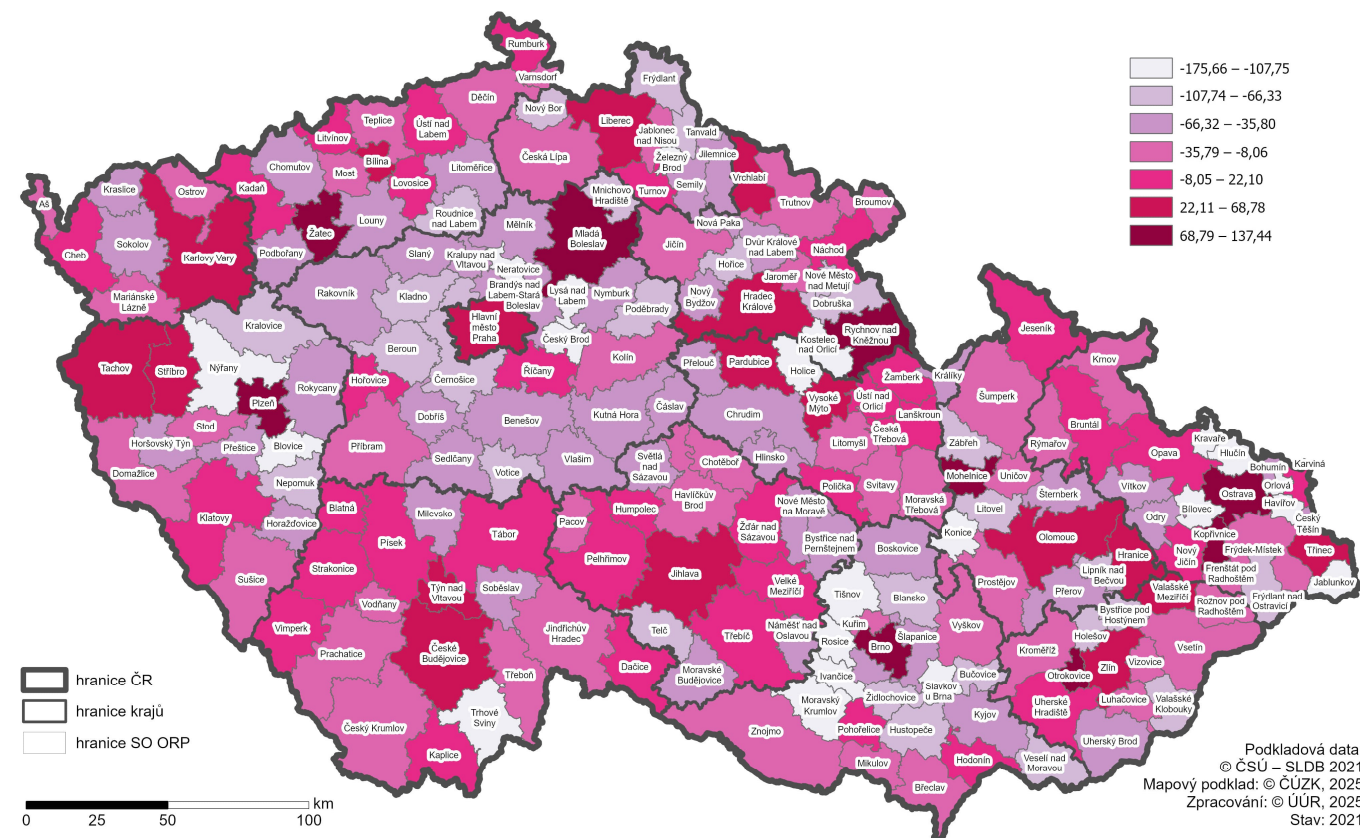
Zejména se oproti celkové dojížděce zvýrazňuje pozice regionů, kde je vysoké kladné saldo dáno přítomností významných zaměstnavatelů v průmyslu – např. SO ORP Mohelnice, Rychnov nad Kněžnou, Otrokovice, Mladá Boleslav, Žatec nebo navíc i SO ORP Kopřivnice (zejména závod TATRA a mnoho navazujících firem). Ukazuje se, že dojížděka v případě těchto regionů je pravidelnější (častější) než v případě dojížděky do velkých měst, kde jde často o pracovní pozice, které nevyžadují každodenní fyzickou přítomnost.

Z tohoto důvodu například výrazněji oslabuje postavení hlavního města Praha na úkor některých regionů v zázemí (např. SO ORP Beroun, SO ORP Říčany). Nicméně i tak je stále saldo denní dojížděky do zaměstnání v případě Prahy výrazně kladné. To stejné platí i pro SO ORP Brno, Ostravu a Plzeň, které také stále mají saldo výrazně kladné.

I v případě denní dojížděky do zaměstnání převažují správní obvody ORP se záporným saldem (cca 75 % ze všech správních obvodů), přičemž správní obvody s nejzápornějším saldem jsou totožné s těmi u celkové dojížděky do zaměstnání. Jmenovitě jde např. o SO ORP Jablunkov, Lysá nad Labem, Kravaře, Hlučín, Orlová, Železný Brod a mnohé další. I zde je to dáno především blízkostí regionů s výrazně kladným saldem, které z těchto SO ORP „přetahují“ zaměstnance.

Oproti celkové dojížděce je nicméně možné sledovat výraznější zlepšení situace u některých správních obvodů ORP ve Středočeském a Jihomoravském kraji (např. SO ORP Beroun, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav nebo Šlapanice).

Obr. 13.10: Saldo denní dojížděky do zaměstnání na 1 000 obyvatel v jednotlivých SO ORP k 26. 3. 2021

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

Saldo denní dojížděky do škol na 1 000 obyvatel

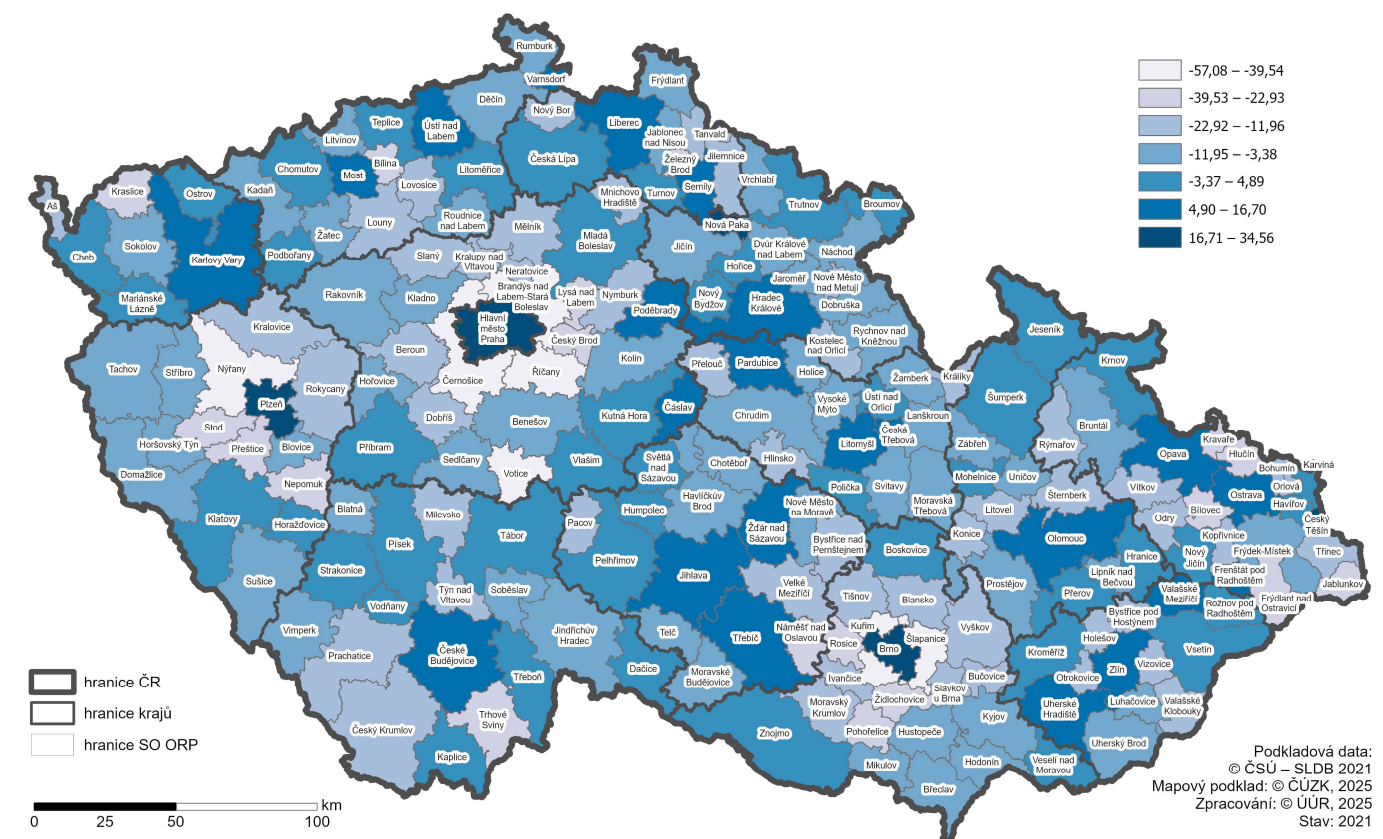
Saldo denní dojížděky do škol je vyhodnocené jako rozdíl mezi denním počtem dojíždějících do škol a denním počtem vyjíždějících do škol v přepočtu na 1 000 obyvatel s obvyklým pobytem v daném území (SO ORP).

Saldo denní dojížděky do škol zůstává, stejně jako u celkové dojížděky do škol, vysoké u SO ORP Brno a Plzeň. Potvrzuje se tak, že v případě obou těchto měst tvoří vysoký podíl dojíždějících studentů žáci středních a případně i základních škol, kteří musejí dojíždět každodenně. Oproti celkové dojížděce do škol si pak polepšilo hlavní město Praha, a naopak se zhoršila pozice Olomouce, kde zjevně oproti výše zmíněným městům, větší část dojíždějících tvoří univerzitní studenti.

Současné se zvýrazňuje pozice některých populačně menších regionů. Výrazně kladné saldo denní dojížděky do škol má např. SO ORP Český Těšín, Nová Paka, Varnsdorf, Česká Třebová nebo Litomyšl, u kterých zůstává počet denní dojíždějících velice podobný jako v případě celkové dojížděky, ale výrazněji se snižuje počet vyjíždějících, což v součtu zvyšuje jejich saldo denní dojížděky do škol a zvýrazňuje to jejich pozici.

Taktéž v případě denní dojížděky do škol ale převažují správní obvody se záporným saldem (necelých 75 %). Stejně jako u celkové dojížděky do škol je možné nejzápornější salda sledovat především v suburbánních oblastech Brna (např. SO ORP Kuřim a Šlapanice), Plzně (SO ORP Nýřany) a také Prahy (např. SO ORP Černošice, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, Říčany, ...), kde je situace dokonce výraznější než u celkové dojížděky do škol (v případě denní dojížděky se zvyšuje „závislost“ na Praze).

Obr. 13.11: Saldo denní dojížděky do škol na 1 000 obyvatel v jednotlivých SO ORP k 26. 3. 2021

Zpracoval: Ústav územního rozvoje, 2025.

Vyjíždka a dojíždka podle dat mobilních operátorů

Jak již bylo zmíněno výše, základním zdrojem dat o pohybu obyvatel jsou informace ze SLDB. V současné době je nicméně možné, vedle dat ze SLDB, čerpat informace o vyjíždce a dojíždce například také z dat mobilních operátorů. Geolokační data mobilních operátorů využívají údaje o pohybu/pobytu SIM karet v rámci sítě vysílačů BTS. Každá SIM karta se pravidelně (třeba i 100x denně) hlásí k nejbližšímu vysílači. Z toho je zřejmá informace, v dosahu kterého vysílače se SIM karta v daný moment nachází. V případě změny místa pobytu lze odvodit, že se SIM karta v mezidobí přemístila. Na základě analýzy těchto záznamů v delším časovém období lze mapovat denní mobilitu celé populace a vysledovat základní rytmy dopravního chování obyvatel.

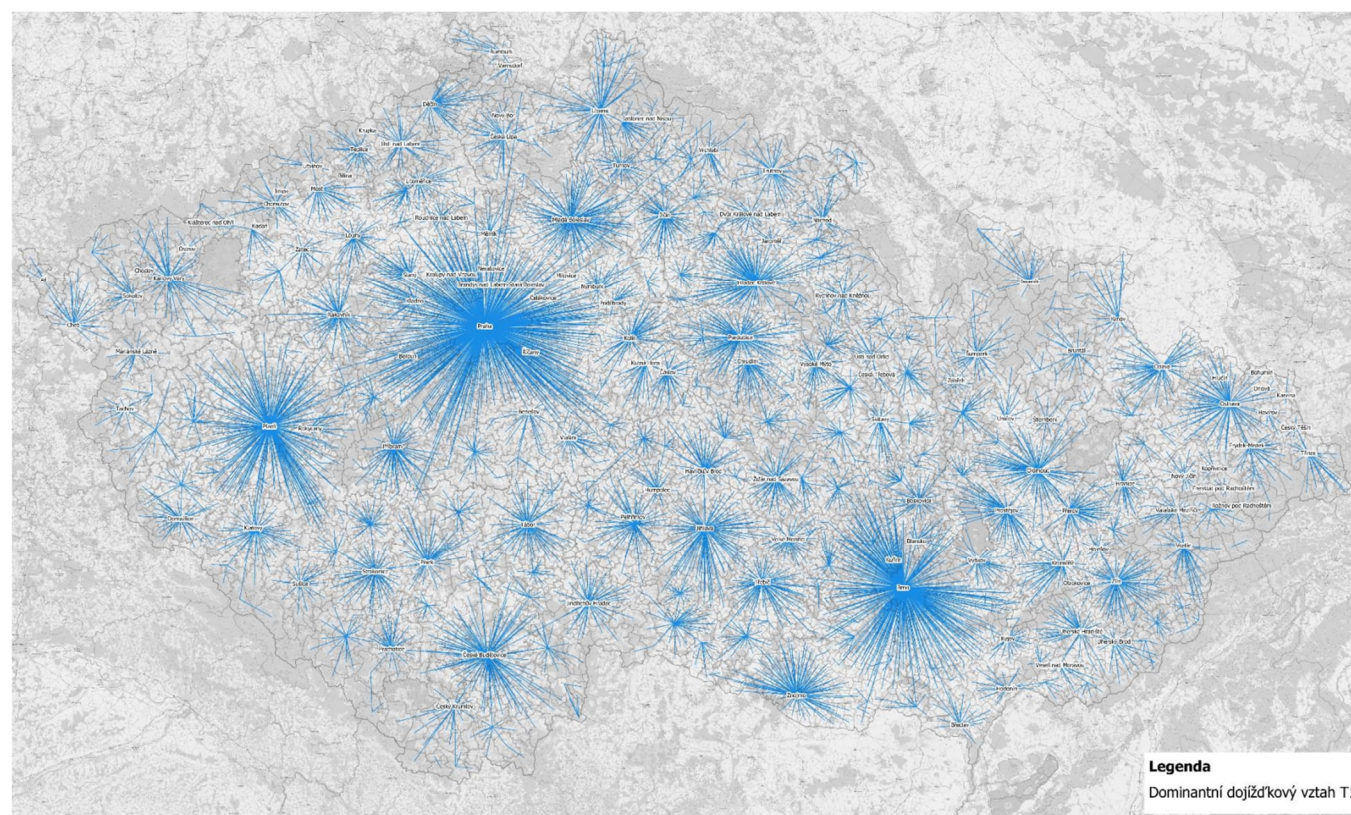
Tímto způsobem byla denní mobilita obyvatel sledována např. v projektu Ministerstva vnitra ČR „Zlepšení podmínek pro decentralizaci a dostupnost veřejné správy v území“. V rámci projektu byla sledována a vyhodnocována data mobilních operátorů ve 4 fázích (vždy 28 dní) v období podzim 2021 až zima 2022/2023. Podrobná metodika zpracování a vyhodnocení dat od mobilních operátorů použita v tomto projektu je součástí materiálu: *Metodický postup řešení Finální databáze 4, INTENS Corporation s.r.o., 2023*.

Zájmovým územím zpracované studie byla celá Česká republika v podrobnosti do úrovně obcí. Data byla získána za celkem 6 254 obcí (bez vojenských újezdů). Údaje připadající na 4 vojenské újezdy byly individuálně řešeny tak, aby neměly žádné rezidenty a aby údaje za okolní obce nebyly zkresleny. Praha a další územně členěná města jsou ve studii považována vždy za 1 obec.

Výstupem projektu jsou 3 datové sady obsahující: **údaje o počtu obvykle bydlícího obyvatelstva** v jednotlivých obcích, **data o meziobecní dojíždce** a informace o **denním chodu počtu přítomného obyvatelstva**.

Údaje o počtu obvykle bydlícího obyvatelstva ukazují, kolik obyvatel obvykle žije/pobývá v obcích a při porovnávání vůči údajům ČSÚ je možné zjistit o kolik více či méně je to proti oficiálním registrovaným počtům.

Obr. 13.12: Nejčastější směry vyjíždky typu T1

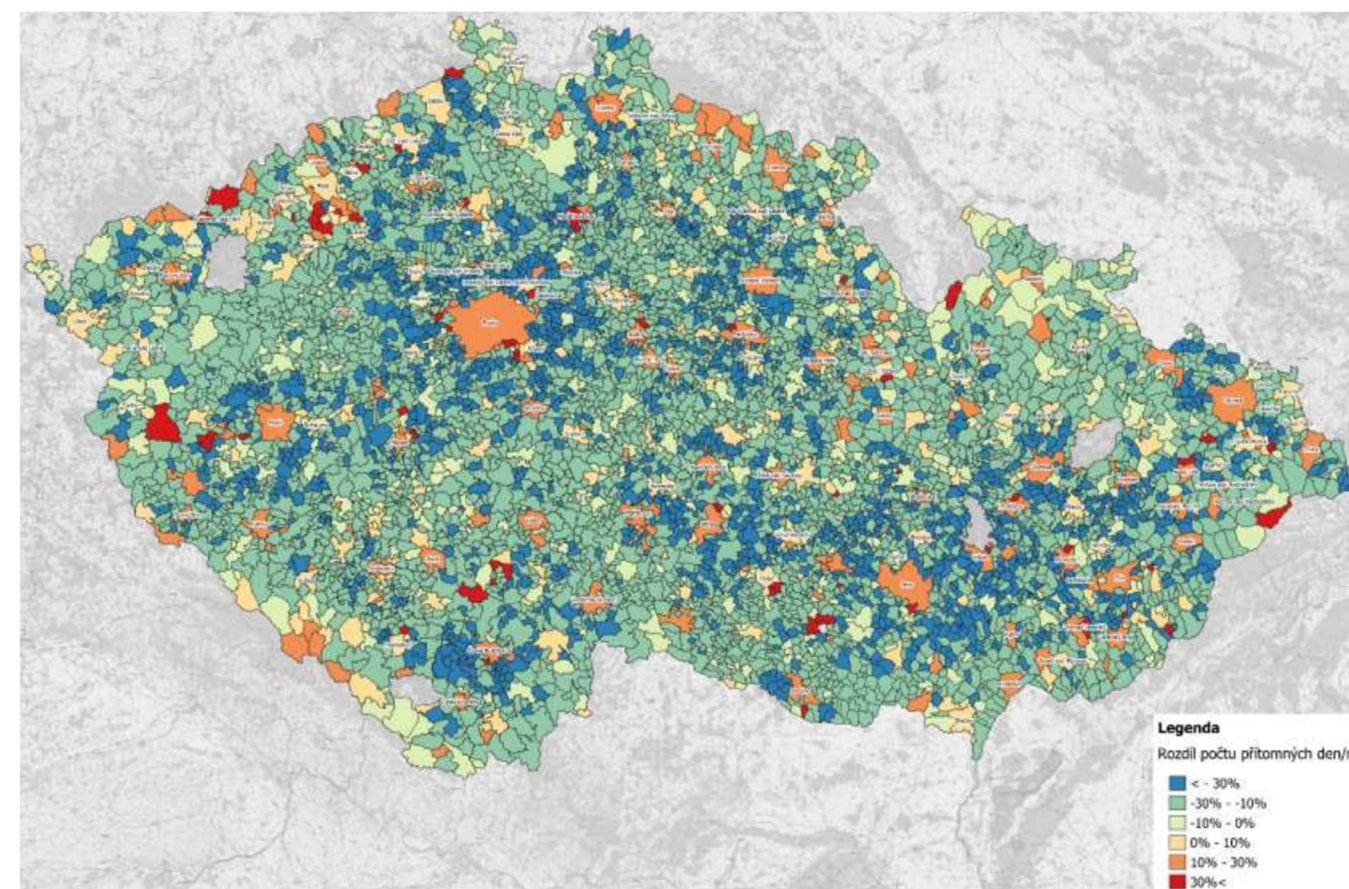
Zdroj: Metodický postup řešení Finální databáze 4 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2023 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://www.kamdojizdime.cz/content/pages/184_ke-stazeni/modules/files/27_metodicky-postup-reseni-zima-2022-2023.pdf>.

Data o meziobecní dojíždce sledují směrově určenou pravidelnou meziobecní vyjíždku/dojíždku včetně identifikace typu uskutečňované cesty. V rámci projektu jsou definovány 3 typy dojíždky: **T1 – dojíždka za prací a do škol**, **T2 – intenzivní dojíždka za službami** a **T3 – občasná dojíždka za službami**.

Denní chod počtu přítomného obyvatelstva sleduje počet obvykle přítomného obyvatelstva během jednotlivých 24 hodin každého dne v týdnu (celkem tedy 168 záznamů) v každé obci ČR (jde o průměrné hodnoty výskytu v daný den a hodinu ve sledovaném období). Na základě srovnání údajů mezi jednotlivými hodinami či dny je možné identifikovat rozdíly v počtu přítomných obyvatel v obci a sekundárně je z toho možné odvodit i informace o pohybu obyvatelstva.

Konkrétní výstupy projektu za jednotlivé datové sady je možné prohlížet formou interaktivních map a modelů na webové stránce projektu <https://www.kamdojizdime.cz/>.

Obr. 13.13: Rozdíl počtu přítomných osob ve 12:00 a 00:00 ve vybraném dni v týdnu (středa)

Zdroj: Metodický postup řešení Finální databáze 4 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2023 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://www.kamdojizdime.cz/content/pages/184_ke-stazeni/modules/files/27_metodicky-postup-reseni-zima-2022-2023.pdf>.

13.7. Míra podnikatelské aktivity

Míra podnikatelské aktivity je ukazatelem, který vypovídá o rozsahu ekonomické aktivity a o podnikatelské dynamice v daném území. Tento ukazatel je počítán jako počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou evidovaných v Registru ekonomických subjektů v přepočtu na 1 000 obyvatel daného území.

Za **ekonomický subjekt** se považuje každá právnická osoba, organizační složka státu, která je účetní jednotkou, podílový fond, a dále každá fyzická osoba, která má podle zvláštního právního předpisu postavení podnikatele.

Zjištěnou aktivitou se rozumí informace o tom, že ekonomický subjekt je plátcem daně z příjmů, daně z přidané hodnoty nebo platí pojistné na sociální zabezpečení za zaměstnance či jako osoba samostatně výdělečně činná.

Z hlediska ekonomického je důležitým ukazatelem vývoj podnikatelské aktivity. Vývoj podnikatelské aktivity v ČR a v jednotlivých krajích v letech 2019–2023 znázorňuje následující tabulka (viz Tab. 13.18). V ní je možné vidět, že míra podnikatelské aktivity v ČR mezi roky 2019 až 2021 narůstala, ale v roce 2022 zaznamenala mírný pokles (celkově nepříznivé ekonomické podmínky v ČR – energetická krize, vysoká míra inflace atd.). V roce 2023 se ovšem vývoj míry opět vrátil k růstovému trendu v tempu podobném jako v období do roku 2022. Celkově se mezi roky 2019 až 2023 v ČR míra podnikatelské aktivity zvýšila o cca 10 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel.

Míra podnikatelské aktivity se ve sledovaném období taktéž zvýšila ve všech krajích ČR. Nejvyšší procentuální nárůst byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji (o 10 %), Ústeckém kraji (o 8,4 %), v hlavním městě Praha (o 7,8 %) a v Jihomoravském kraji (o 7,7 %). Nejmenší nárůst o pouhých 2,5 % zaznamenal Plzeňský kraj.

Celkově byla míra podnikatelské aktivity v roce 2023 zdaleka nejvyšší v hlavním městě Praha (téměř 290 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel). Mírně nad celostátním průměrem byla míra podnikatelské aktivity ještě v Jihomoravském kraji (156,2). Třetí v pořadí – Středočeský kraj (143,9) měl již hodnotu pod průměrem ČR. Nejnižší míra podnikatelské aktivity byla v roce 2023 zaznamenána v Ústeckém kraji (108,7), Karlovarském kraji (115,9) a Moravskoslezském kraji (121,7).

Tab. 13.18: Vývoj míry podnikatelské aktivity v krajích ČR v letech 2019–2023 (stav vždy k 31. 12.)

Území	2019	2020	2021	2022	2023
Česká republika	143,14	147,30	151,20	150,47	153,07
hlavní město Praha	268,91	285,17	293,75	286,20	289,88
Středočeský kraj	135,77	139,34	142,81	141,22	143,89
Jihočeský kraj	134,01	135,21	137,48	137,07	138,39
Plzeňský kraj	122,48	123,63	128,03	124,72	125,53
Karlovarský kraj	112,48	113,50	117,86	114,35	115,87
Ústecký kraj	100,26	102,47	106,13	106,52	108,70
Liberecký kraj	126,98	129,15	132,67	131,05	133,01
Královéhradecký kraj	133,10	135,16	138,87	137,30	138,71
Pardubický kraj	123,49	125,44	129,66	128,66	131,21
Kraj Vysočina	125,71	127,58	130,70	129,98	130,41
Jihomoravský kraj	145,04	147,20	152,92	153,27	156,19
Olomoucký kraj	116,04	117,80	120,77	120,82	122,67
Zlínský kraj	128,95	131,09	134,42	134,38	136,63
Moravskoslezský kraj	110,63	113,47	117,39	118,99	121,70

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=33695&pvo=ORG02&sp=A&skupId=3770&c=v3%7E2__RP2023MP12DP31&evo=v460_%21_VUZEMI97-100_1&str=v8.
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&sp=A&skupId=3829&pvokc=&katalog=33155&pvo=DEM13&z=T>.
 Upraveno: Ústav územního rozvoje, 2025.

Také na úrovni správních obvodů ORP zcela dominuje hlavní město Praha (necelých 290 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel). Druhou nejvyšší míru podnikatelské aktivity je s velkým odstupem možné sledovat v SO ORP Brno (211,3). Vysokých hodnot dosahují také mnohé další správní obvody, které se nacházejí v blízkosti Prahy a Brna. V záměsí Prahy jde například o SO ORP Černošice (192,38), Říčany (188,31), Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (164,93) a v záměsí Brna o SO ORP Šlapanice (150,55) a Kuřim (146,68).

Ve většině ostatních krajů jsou to zpravidla jen správní obvody ORP krajských měst, které dosahují v míře podnikatelské aktivity výraznějších hodnot (výrazně dominují svým regionům). Platí to pro SO ORP České

Budějovice v Jihočeském kraji, SO ORP Karlovy Vary v Karlovarském kraji, SO ORP Plzeň v Plzeňském kraji, SO ORP Pardubice v Pardubickém kraji a pro SO ORP Olomouc v Olomouckém kraji.

V tomto kontextu je důležité upozornit na fakt, že výsledky regionálních i celostátních center budou nejspíše ovlivněny skutečností, že se ekonomické subjekty místně evidují podle adresy sídla. Lze odůvodněně předpokládat, že adresa sídla může být často umístěna právě v nějakém centru, přičemž místo výkonu ekonomické činnosti jako takové může být úplně jinde.

V některých krajích je pak možné evidovat více správních obvodů, které mají nadprůměrné hodnoty míry podnikatelské aktivity. Ve Zlínském kraji se podobné úrovni jako má SO ORP Zlín blíží také SO ORP Vizovice, Valašské Klobouky a Luhačovice. V Moravskoslezském kraji jsou dva správní obvody, které převyšují ostatní, přičemž SO ORP Ostrava je až druhý v pořadí za SO ORP Frýdlant nad Ostravicí. V Královéhradeckém kraji má nejvyšší hodnotu SO ORP Hradec Králové, ale vysokých hodnot dosahují také SO ORP Nové Město nad Metují a Vrchlabí. V Libereckém kraji je nejvyšší míra podnikatelské aktivity zaznamenána v SO ORP Jilemnice, až za ní následuje SO ORP Liberec a Turnov.

V Kraji Vysočina dosahuje správní obvod krajského města (SO ORP Jihlava) pouze průměrných hodnot a výrazněji ho převyšuje SO ORP Telč. V Ústeckém kraji pak výraznějších hodnot nedosahuje žádný správní obvod (vč. SO ORP Ústí nad Labem).

Z výše uvedeného výčtu správních obvodů lze usuzovat, že vyšší míru podnikatelské aktivity je kromě regionálních center možné hledat také v regionech významných z hlediska cestovního ruchu (např. SO ORP Frýdlant nad Ostravicí, Jilemnice, Telč, Poděbrady nebo Luhačovice).

Velice nízkou míru podnikatelské aktivity mají zejména některé správní obvody ORP v Ústeckém, Moravskoslezském a Karlovarském kraji – např. SO ORP Bílina (79,3), Orlová (80,3), Karviná (83,1) nebo Sokolov (85,9), ale také u několika správních obvodů v Olomoucké a Plzeňském kraji – např. SO ORP Konice, Stříbro, Tachov nebo Zábřeh.

Míra podnikatelské aktivity v jednotlivých SO ORP je zachycena na grafickém listu 13.7.

III. Závěrečný souhrn

Vývoj české ekonomiky byl v posledních letech ovlivněn několika faktory. Od roku 2014, kdy skončila celosvětová ekonomická krize procházela česká ekonomika obdobím konjunktury (hospodářský růst), které trvalo až do roku 2019. V letech 2019–2021 byla Česká republika zasažena pandemií Covid-19, přičemž zejména v návaznosti na opatření související s touto pandemií došlo k výraznému oslabení české ekonomiky. V následujících letech (2022–2023) se k následkům pandemie Covid-19 přidaly další negativní faktory (mj. v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině), které zásadně ovlivňovaly stav české ekonomiky – zejména energetická krize, problémy v dodavatelských řetězcích a vysoká míra inflace. Ekonomika ČR proto v těchto letech spíše stagnovala.

Ačkoliv se situace již stabilizovala a v současnosti bylo zaznamenáno zlepšení stavu české ekonomiky, tak budoucí ekonomický vývoj v ČR bude záviset na mnoha okolnostech, jejichž vývoj lze v současnosti jen těžko predikovat (zejm. vývoj válečného konfliktu na Ukrajině, vývoj energetické situace v Evropě, vývoj hospodářské situace v ekonomicky silnějších zemích apod.).

Aktuální stav české ekonomiky je v rámci ÚAP ČR interpretován prostřednictvím několika sledovaných jevů.

Základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti ekonomiky je hrubý domácí produkt. HDP České republiky vyjádřený v reálných cenách od roku 2014 každoročně rostl a současně měl vyšší dynamiku růstu než EU. Pouze v roce 2020 došlo k výraznému meziročnímu poklesu (vliv pandemie Covid-19).

Úroveň HDP na 1 obyvatele v PPS dosáhla v ČR v roce 2023 výše 90,4 % průměru EU, což je o necelá 4 % více než v roce 2014, nicméně je to méně než v letech 2017–2021 (nejvíce to bylo 95,6 % v roce 2020). Výrazný pokles z let 2021 a 2022 se prozatím nepovedlo vyrovnat.

Se stavem ekonomiky přímo souvisí i stav celkové zaměstnanosti obyvatel. V roce 2023 byl v České republice největší podíl osob zaměstnaných v terciárním sektoru (61,6 %), následuje sekundární sektor (35,7 %) a nejnižší podíl osob byl zaměstnaný v primárním sektoru (2,7 %). Aktuálním trendem je snižující se počet zaměstnaných v sekundéru (nepatrně i v priméru) a zvyšující se počet zaměstnaných v terciéru.

13. EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

Na konci roku 2023 bylo v České republice evidováno 256 264 dosažitelných uchazečů o zaměstnání a podíl nezaměstnaných osob činil 3,73 % (míra dlouhodobé nezaměstnanosti byla 1,2 %). Jde o stav, který je výrazně lepší než v roce 2014 po konci globální ekonomické krize. Nejlepší situace za poslední roky ovšem byla v roce 2019 před začátkem pandemie Covid-19. Vlivem pandemie Covid-19 došlo k destabilizaci pracovního trhu, která vedla k výraznému zvýšení počtu uchazečů o zaměstnání a k nárůstu PNO. Do konce roku 2023 se trh práce ČR s touto destabilizací stále úplně nevyrovnal.

Důležitým ukazatelem ekonomického potenciálu, především veřejného sektoru, jsou příjmy a výdaje územně samosprávných celků. V roce 2023 hospodařily všechny kraje i velká část obcí (cca 75 %) s přebytkem. V návaznosti na celkovou ekonomickou situaci v posledních letech převážně rostly také daňové příjmy obcí i krajů (vyjma „covidového“ roku 2020). V roce 2023 dosáhly daňové příjmy na 1 obyvatele průměrně výše 18 550 Kč u krajských rozpočtů (nárůst o 40 % od roku 2019) a 31 255 Kč u obecních rozpočtů (nárůst o 36 % od roku 2019). Existují však velké rozdíly mezi daňovými příjmy rozpočtu Prahy a ostatních územních celků.

Doplňujícím ukazatelem vypovídajícím o ekonomické situaci je též míra podnikatelské aktivity, která v roce 2023 v České republice dosahovala hodnoty 153,07 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel. Celkově se mezi roky 2019 až 2023 v ČR míra podnikatelské aktivity zvýšila o cca 10 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel. Vyjma roku 2022, kdy byl zaznamenán pokles, docházelo k nárůstu každoročně ve stabilním tempu.

V rámci kapitoly jsou taktéž analyzována data ze SLDB 2021 o vyjíždě a dojíždě do zaměstnání a škol. Vysoká koncentrace dojížděkových proudů do zaměstnání pomáhá identifikovat lokality, kde se nabízí více pracovních příležitostí a které jsou tudíž ekonomicky silnější (obdobně je to i s dojížděkou do škol). Ukazuje se, že dojížděka se výrazně koncentruje zejména do cca 20–25 % lokalit s kladným saldem dojížděky a vyjížděky (především velká města a regiony, kde je lokalizován nějaký velký zaměstnavatel či skupina zaměstnavatelů, zejména v průmyslu). Zbývajících 75–80 % území má saldo dojížděky a vyjížděky záporné.

Závěrem je nutné konstatovat, že ekonomická situace v rámci ČR je značně nevyrovnaná. U většiny sledovaných ukazatelů je výrazný rozdíl mezi hlavním městem Praha a zbytkem ČR (Praha výrazně převyšuje zbytek ČR). Současně je skrze sledované ukazatele možné identifikovat některé regiony (kraje), které jsou na tom z hlediska ekonomického nejhůře (zaostávají za zbytkem ČR). Tyto hospodářsky ztrátová území převážně odpovídají vymezení státem podporovaných regionů, potažmo vymezení strukturálně postižených krajů, které je součástí SRR ČR 2021+.

Problémy v ekonomické oblasti mohou mít významné územní dopady, především dopady na intenzitu a způsob využívání území. Ekonomická nerovnováha či ne/stabilita v území se může projevit nárůstem, stagnací či poklesem potřeb ploch pro určité funkce v území, zejména ploch zastavitelných pro průmysl, služby či bydlení a dále potřeb budování dopravní a technické infrastruktury. Zhoršená ekonomická situace může limitovat možnost realizace konkrétních záměrů na provedení změn v území.

Ekonomický rozvoj naopak může být spojen s nároky na nové zastavitelné plochy a rozvoj dopravní a technické infrastruktury. Mohou ovšem vznikat problémy spojené s koncentrací podnikatelských aktivit a s nevhodně umístěnými provozy.

Náměty z hlediska územního plánování

Ekonomická situace příslušného státu nebo regionu tvoří rámcové podmínky pro rozvoj území a na druhou stranu územní plánování může přispět k vytvoření vhodných podmínek pro ekonomický rozvoj.

Je třeba vytvářet podmínky pro rozvoj nových i pro zachování stávajících podnikatelských činností. Územní plánování má pomoci zajistit dostatečnou nabídku ploch pro podnikatelské aktivity a vytvářet podmínky pro zkvalitnění a rozvoj veřejné infrastruktury.

Je třeba preferovat a podporovat znovuvyužití brownfields, přestože jejich příprava je ekonomicky, technicky i časově náročnější než využití nových ploch. Současně je nezbytné předcházet vzniku nových brownfields.

Při vymezování nových průmyslových zón i ploch pro podnikání je nutné vycházet z očekávané potřeby. Využívány by měly být plochy, které splňují základní požadavky, především dobrou dopravní dostupnost s možností využití více druhů přepravy, vhodné územně technické podmínky, možnost napojení na inženýrské sítě i dostupnost kvalifikované pracovní síly.

Územní plánování by mělo přispívat k snižování rozdílů mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce mezi regiony a k vyšší mobilitě pracovní síly, případně by mělo hledat i další způsoby, jak přispět ke snížení nezaměstnanosti.

V regionech s nadprůměrným podílem dlouhodobě nezaměstnaných je třeba eliminovat negativní dopady a nebezpečí vzniku vyloučených lokalit mimo jiné rovněž nástroji územního plánování.

Zejména rozvojem dopravní infrastruktury a plánováním dopravní obslužnosti by měly být eliminovány bariéry, které brání v migraci či dojížděce pracovní síly. Rozvoj oblastí s potenciálně větší koncentrací pracovních míst, která vyvolává zesílené dojížděkové proudy, musí být koordinován s řešením nadmístní sítě dopravní a technické infrastruktury.

Záměry na provedení změn v území

Vzhledem k povaze problematiky jednotlivých témat této kapitoly, nevyplývají z jejich vyhodnocení konkrétní záměry na provedení změn v území, které by bylo možné přesně definovat a lokalizovat v území. Stanovit lze pouze výše uvedené náměty z hlediska územně plánovací činnosti.

IV. Právní rámec, zákony a vyhlášky

- **Zákon č. 248/2000 Sb.**, o podpoře regionálního rozvoje – znění od 12. 2. 2025.
Zákon je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Zákon č. 243/2000 Sb.**, o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní) – znění od 1. 1. 2025.
Zákon je v gesci Ministerstva financí.
- **Zákon č. 283/2021 Sb.**, stavební zákon – znění od 1. 10. 2025.
Zákon je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Zákon č. 435/2004 Sb.**, o zaměstnanosti – znění od 1. 10. 2025.
Zákon je v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí.
- **Vyhláška č. 157/2024 Sb.**, o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu – znění od 1. 7. 2024.
Vyhláška je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.

V. Použité zdroje

Strategické a rezortní dokumenty

- **Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+**
Schválena usnesením vlády ze dne 4. listopadu 2019 č. 775.
Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Akční plán strategie regionálního rozvoje ČR 2025–2027**
Schválený usnesením vlády ze dne 11. prosince 2024 č. 932.
Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.
- **Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+**
Schválena usnesením vlády ze dne 11. prosince 2024 č. 932.
Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.

- Vymezení státem podporovaných regionů**

Příloha usnesení vlády č. 932 schváleného dne 11. prosince 2024.

Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj.

- Strategický rámec politiky zaměstnanosti do roku 2030**

Schválený usnesením vlády ze dne 24. srpna 2020 č. 871.

Dokument je v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí.

Ostatní

- Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: https://csu.gov.cz/csu_a_uzemne_analyticke_podklady.
- Databáze regionálních účtů ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocnkavyber.volba?titul=Ukazatele%20v%20region%E1ln%EDm%20%E8len%ECn%ED&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>.
- Metodický postup řešení Finální databáze 4 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2023 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://www.kamdojizdime.cz/>.
<https://www.kamdojizdime.cz/o-datech>.
https://www.kamdojizdime.cz/content/pages/184_ke-stazeni/modules/files/27_metodicky-postup-reseni-zima-2022-2023.pdf.
- Otevřená data MPSV a ÚP ČR [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace6?mesic=12&rok=2023>.
https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace10?mesic=12&rok=2023&typZobrazeni=PODLE_DELKY_NEZAMESTNANOSTI.
- Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM03&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&str=v221&u=v228__VUZEMI__97__19.
<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=FIN01&sp=A&pvoc=&katalog=33877&z=T>.
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&sp=A&katalog=33155&pvo=DEM14&str=v94&u=v97__VUZEMI__100__3018.
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=33877&sp=A&pvo=FIN01&c=v3%7E8__RP2019&str=v58.
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3829&katalog=33155&pvo=DEM13&pvo=DEM13&evo=v141_!_IK-CR-K_1&c=v3~8__RP2023.
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=33877&sp=A&pvo=FIN01&c=v3%7E8__RP2019&str=v59.
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=33877&pvo=FIN01&str=v59&c=v3~8__RP2023#w=>.

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3829&katalog=33155&pvo=DEM13&pvo=DEM13&evo=v141_!_IK-CR-K_1&c=v3~8__RP2023#w=>.

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&sp=A&pvoc=&katalog=33877&pvo=FIN01D001&z=T>.

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM11-A&z=T&f=TABULKA&skupId=766&katalog=30853&pvo=ZAM11-A&str=v194&c=v3~3__RP2023#w=>.

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM12-A&z=T&f=TABULKA&skupId=806&katalog=30853&pvo=ZAM12-A&c=v3~2__RP2023MP12DP31.

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=34215&pvo=SLD21OB005x&str=v68#w=>>.

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=5354&katalog=34216&pvo=SLD21096-KR&pvo=SLD21096-KR&v=v159__null__null__null#w=>.

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=33976&pvo=ZV21CR013&str=v57#w=>>.

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=33695&pvo=ORG02&sp=A&skupId=3770&c=v3%7E2__RP2023MP12DP31&evo=v460__%21_VUZEMI97-100_1&str=v8.

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&sp=A&skupId=3829&pvoc=&katalog=33155&pvo=DEM13&z=T>.

- Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – roční průměry – 2023 [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL:

<https://csu.gov.cz/produkty/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery-2023>.

VI. Použité zkratky

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
HSOÚ	hospodářsky a sociálně ohrožená území
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OSN	Organizace spojených národů
PNO	podíl nezaměstnaných osob
PPS	purchasing power parity (parita kupní síly)
RÚD	rozpočtové určení daní
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SRR ČR	Strategie regionálního rozvoje České republiky
ÚÚR	Ústav územního rozvoje
VOŠ	vyšší odborná škola
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil

VII. Seznam grafických listů kapitoly 13

- 13.1 Státem podporované regiony dle SRR ČR 2021+
- 13.2 Daňové příjmy rozpočtů obcí na 1 obyvatele
- 13.3 HDP na 1 obyvatele v PPS vůči průměru EU
- 13.4 Podíl nezaměstnaných osob
- 13.5 Saldo celkové dojížděky do zaměstnání a škol na 1 000 obyvatel
- 13.6 Saldo denní dojížděky do zaměstnání a škol na 1 000 obyvatel
- 13.7 Míra podnikatelské aktivity

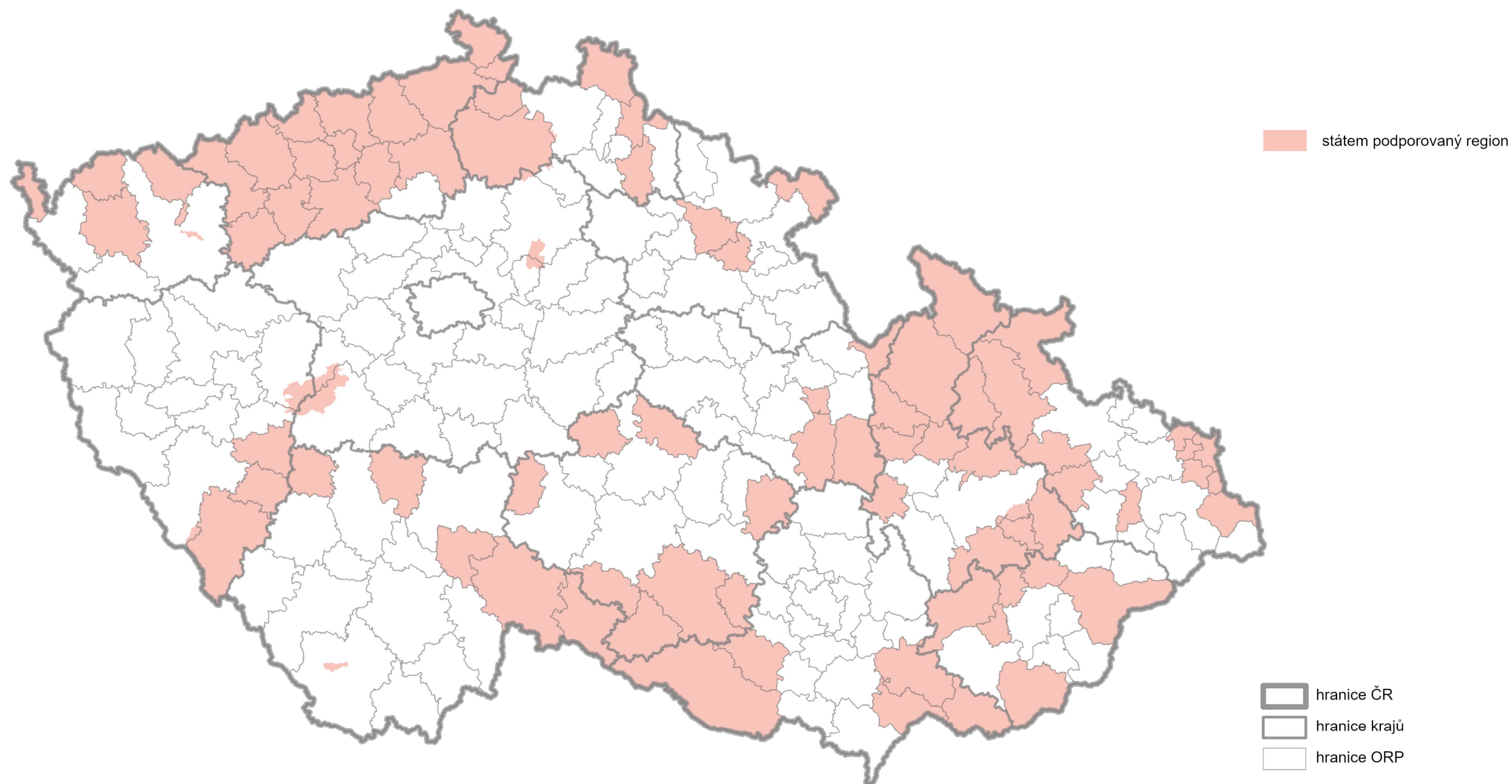
VIII. Přílohy

Příloha 1: Vyjíždějící do zaměstnání a škol podle kraje místa pracoviště/školy a podle kraje bydliště – stav k 26. 3. 2021

Kraj bydliště	Vyjíždějící celkem	z toho kraj místa pracoviště/školy													
		hlavní město Praha	Středočeský kraj	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Liberecký kraj	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj	Kraj Vysočina	Jihomoravský kraj	Olomoucký kraj	Zlínský kraj	Moravskoslezský kraj
Česká republika	5 073 543	883 346	559 227	279 215	271 520	105 147	320 012	186 284	247 797	235 463	222 506	595 343	291 303	264 744	529 599
hlavní město Praha	660 139	603 462	41 202	979	1 154	303	1 715	833	923	647	486	1 045	423	347	348
Středočeský kraj	713 262	211 157	476 987	2 982	2 784	292	3 250	2 271	2 601	2 898	1 563	1 113	395	263	268
Jihočeský kraj	295 359	8 473	2 515	267 004	2 147	79	188	99	337	199	3 216	1 063	155	113	123
Plzeňský kraj	284 444	6 218	3 400	2 328	259 030	1 238	349	79	157	126	85	280	80	70	60
Karlovarský kraj	122 046	2 571	496	213	3 848	101 879	988	70	91	70	67	171	71	31	49
Ústecký kraj	354 958	15 366	10 363	318	1 290	1 014	310 181	3 447	505	261	214	461	195	120	131
Liberecký kraj	201 964	5 532	10 286	150	168	27	2 242	175 961	4 371	376	66	325	156	68	70
Královéhradecký kraj	251 844	6 182	5 789	162	166	36	216	2 801	224 938	7 947	163	1 138	466	126	145
Pardubický kraj	247 467	5 783	3 008	168	132	27	141	201	11 851	216 103	1 803	4 321	1 913	217	227
Kraj Vysočina	237 324	4 805	2 629	3 767	200	29	135	90	542	2 411	208 607	11 227	423	258	188
Jihomoravský kraj	588 670	3 904	892	589	201	74	255	115	355	1 765	5 548	553 602	3 481	6 821	809
Olomoucký kraj	295 320	3 003	551	187	104	64	126	78	455	1 911	316	7 626	269 198	6 038	3 341
Zlínský kraj	271 726	2 611	376	122	97	30	66	58	199	235	185	8 683	6 768	246 404	3 284
Moravskoslezský kraj	549 020	4 279	733	246	199	55	160	181	472	514	187	4 288	7 579	3 868	520 556

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2026 [cit. 26.01.2026]. Dostupné z URL:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_af=5333&katalog=34215&pvo=SLD21097-KR&pvo=SLD21097-KR&v=v176__null__null__null__>.

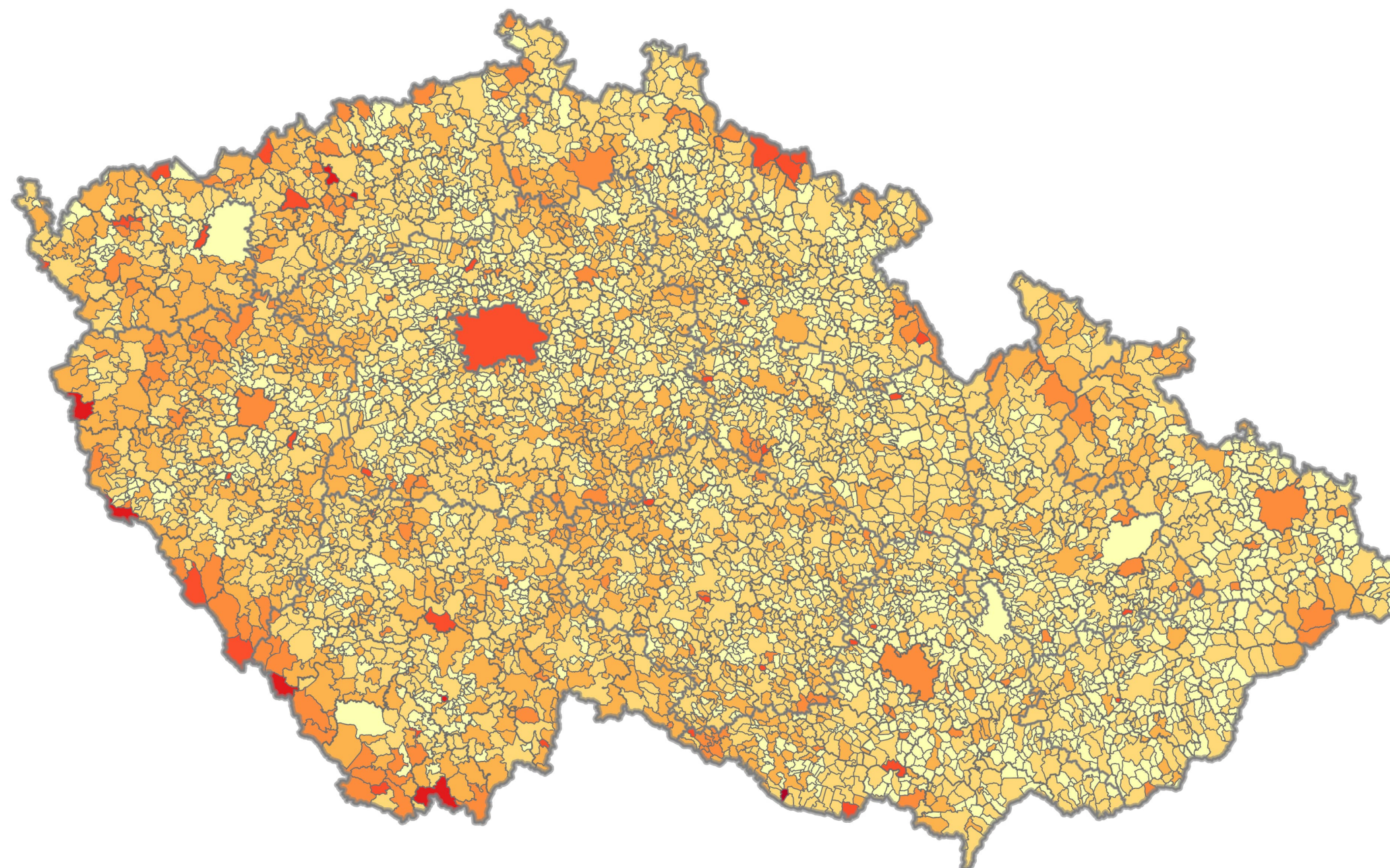
Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 13.1

Podkladová data: © SRR ČR 2021+
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2024

Daňové příjmy rozpočtů obcí na 1 obyvatele

Daňové příjmy rozpočtů obcí na 1 obyvatele
(Kč)

0,00 – 21 980,71
21 980,72 – 26 095,74
26 095,75 – 33 807,55
33 807,56 – 53 562,83
53 562,84 – 114 990,16
114 990,17 – 286 336,77
286 336,78 – 504 496,62

hranice ČR
hranice krajů
hranice ORP
hranice obcí

0 25 50 100 km

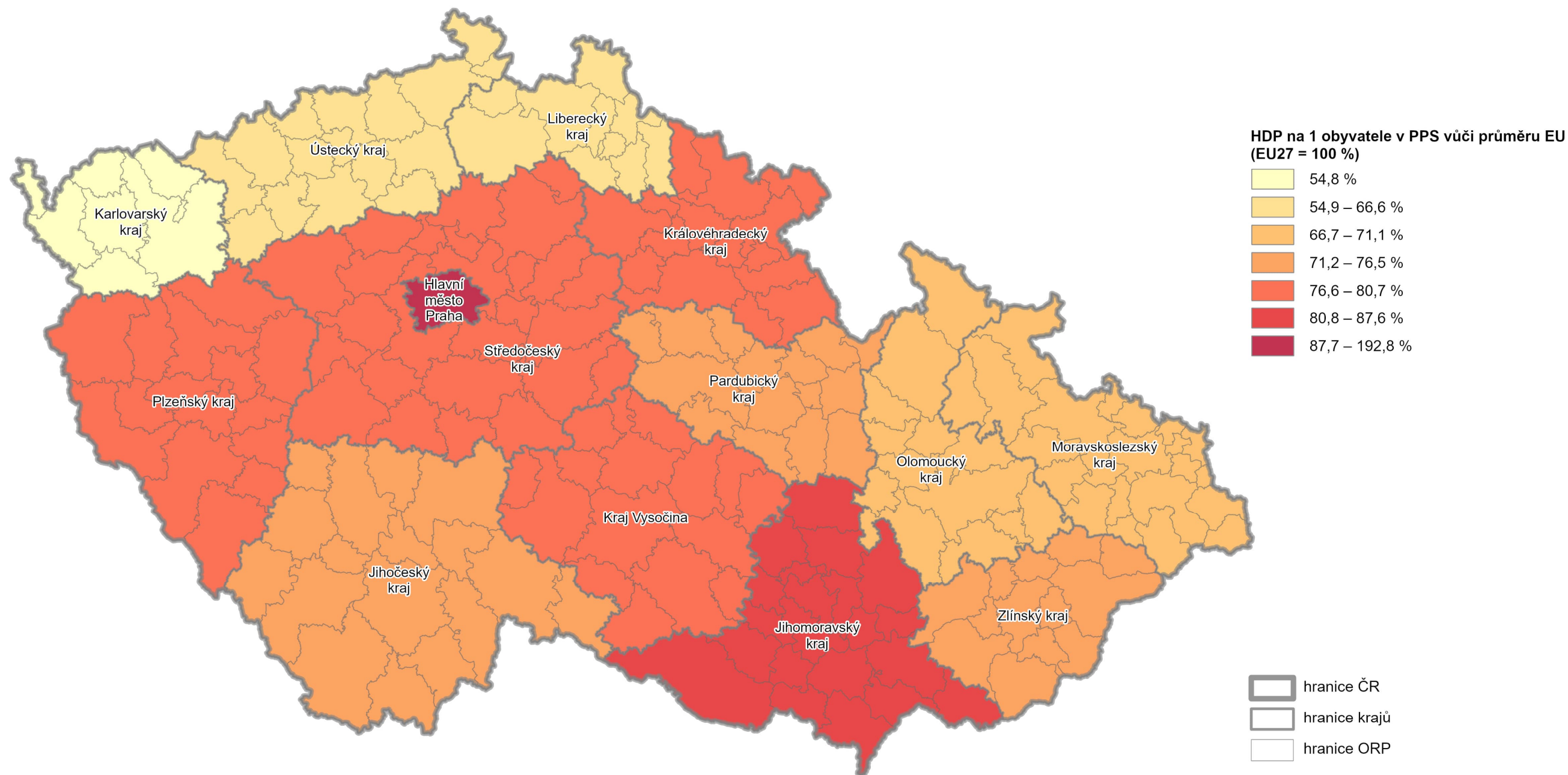
Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 13.2

Podkladová data: © ČSÚ
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2023

HDP na 1 obyvatele v PPS vůči průměru EU

0 25 50 100 km

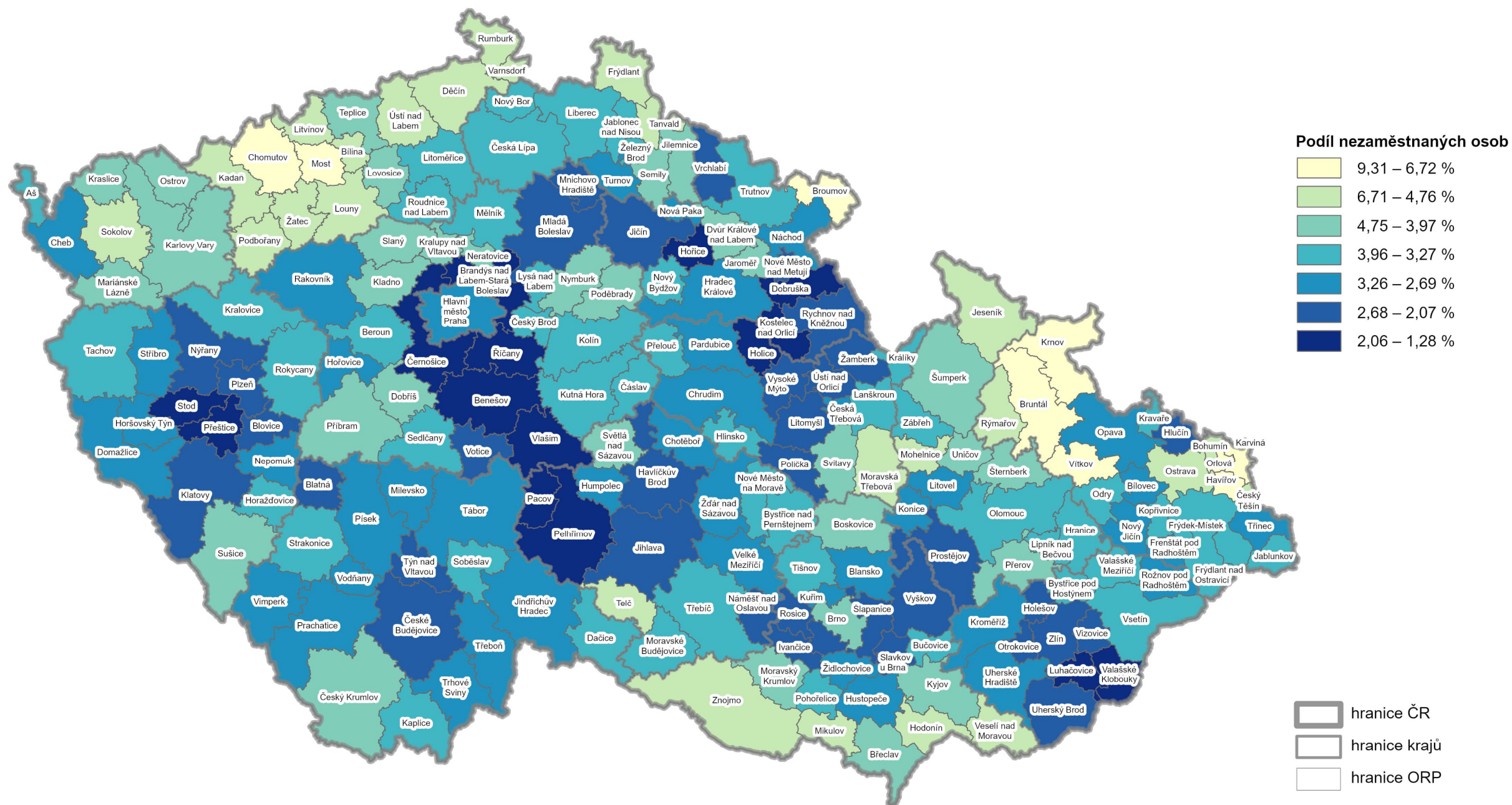
Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 13.3

Podkladová data: © ČSÚ
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2023

Podíl nezaměstnaných osob

0 25 50 100 km

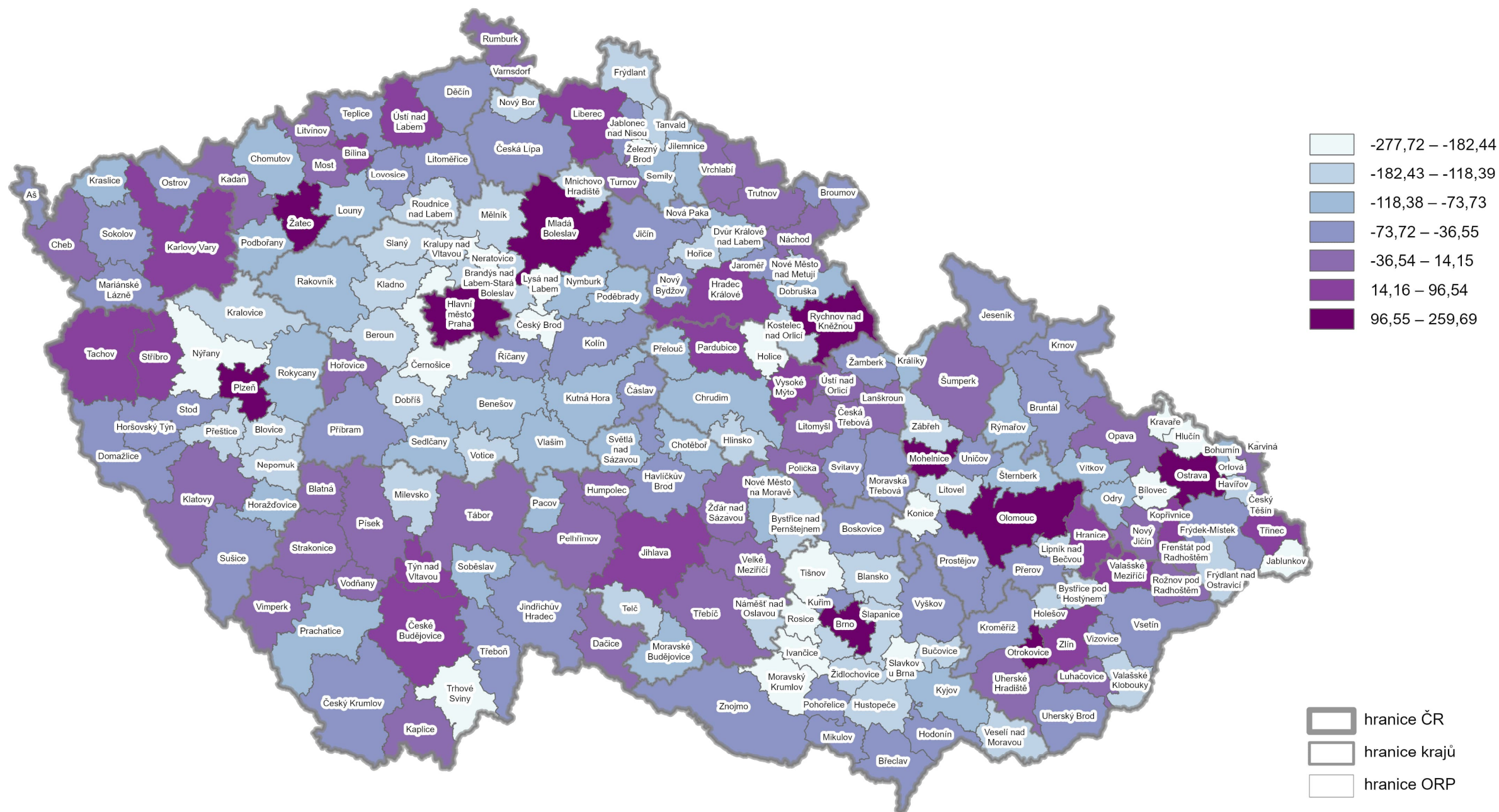
Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 13.4

Podkladová data: © MPSV
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: prosinec 2023

Saldo celkové dojížděky do zaměstnání a škol na 1 000 obyvatel

0 25 50 100 km

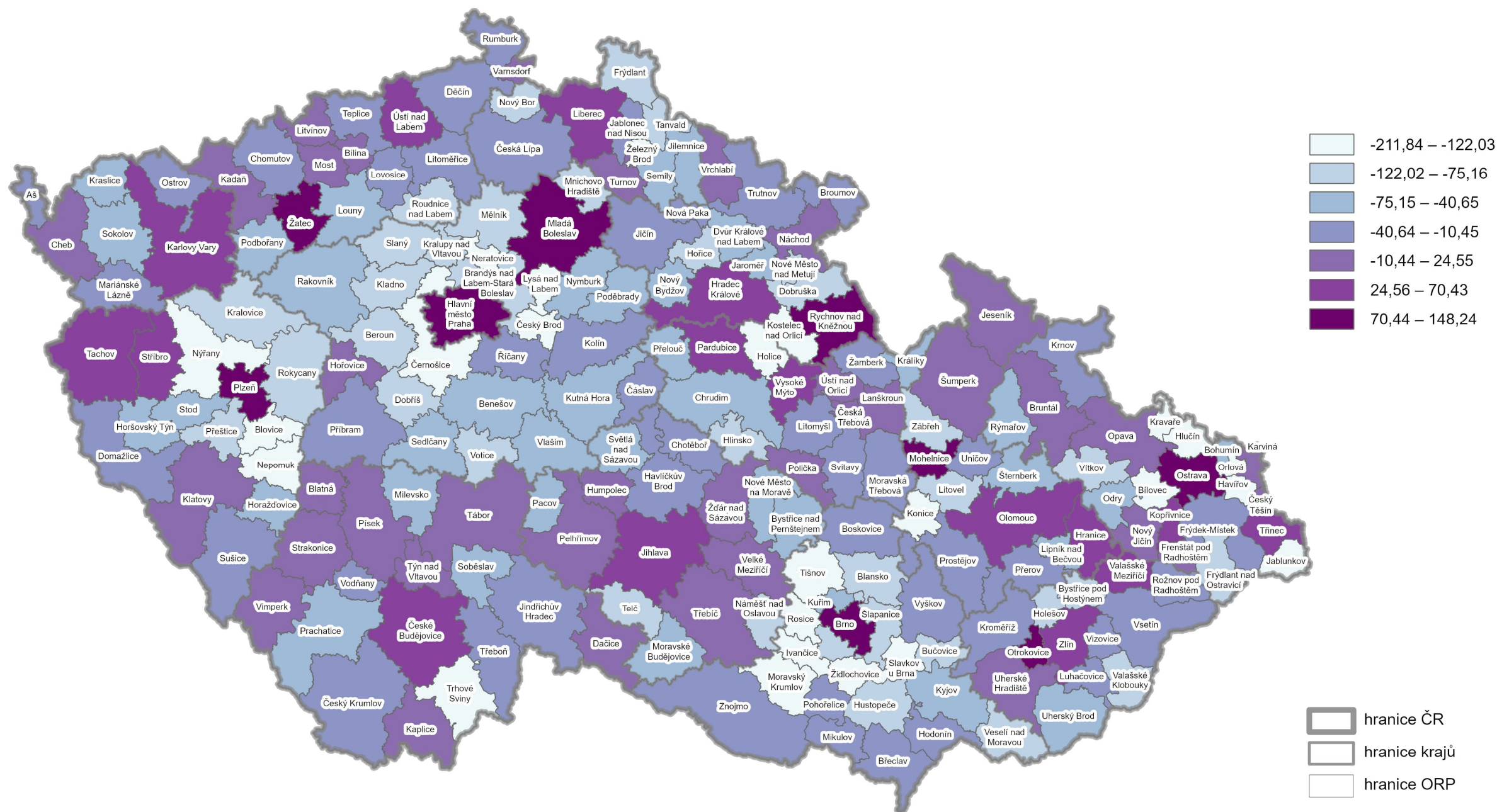
Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 13.5

Podkladová data: © ČSÚ – SLDB 2021
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2021

Saldo denní dojížděky do zaměstnání a škol na 1 000 obyvatel

0 25 50 100 km

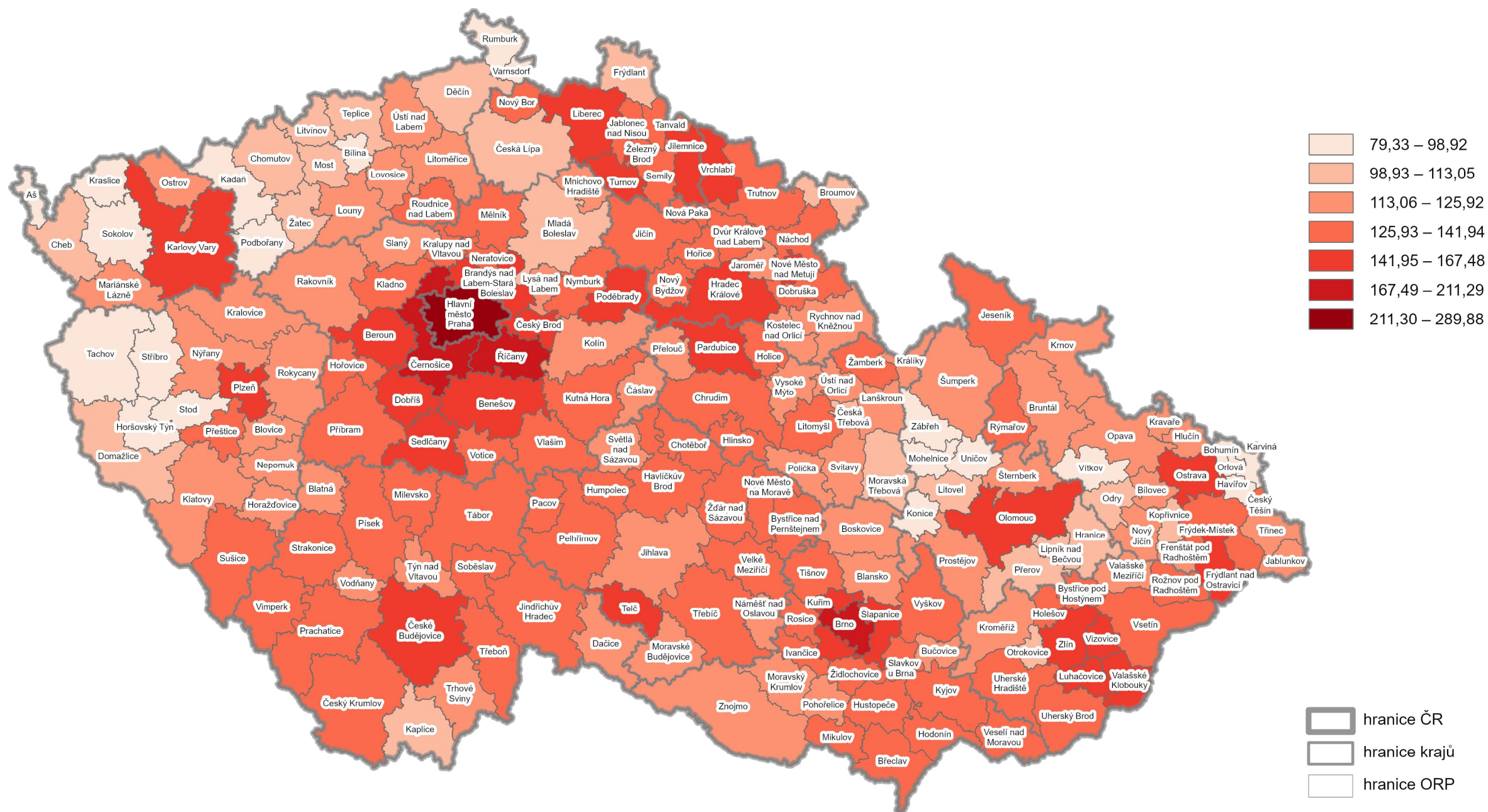
Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 13.6

Podkladová data: © ČSÚ – SLDB 2021
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2021

Míra podnikatelské aktivity

0 25 50 100 km

Územně analytické podklady České republiky

Grafický list č. 13.7

Podkladová data: © ČSÚ
Mapový podklad: © ČÚZK, 2025
Zpracování: © ÚÚR, 2025
Stav: 2023